

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXIV. ÉVFOLYAM, 19-20. SZÁM

ÁRA: 15 FORINT

1991. DECEMBER 11.

Az oktatók a vezetéstől várják a kulcsproblémák megoldását

A pályázati rendszer, a két-szintűség, az alapszint tartalma és diplomája, a szakirányok, illetve az alternatív tárgyak kérdésköre köré csoportosította vitáját a november 4-i oktatói értekezlet. A tanácskozásra az egyetem vezetőin, a tanszékvezetőin és a hallgatók képviselőin kívül azokat az oktatókat hívták meg, akik írásban hozzászóltak az egyetem fejlesztési tervének nyers változatához.

Az első problémakörrel kapcsolatban a jelenlévők háromórás vita után elfogadták Andorka Rudolf összefoglalóját. Eszerint az egyetem oktatói a vezetéstől várják, hogy tegyen javaslatot az egyetem struktúrájára vonatkozóan. Ennek szellemében a rektor megígérte, hogy január 10-ére előterjesztik, hogy (90 százalékban) milyen törzstárgyak milyen szakirányok és milyen tanszék

legyenek az egyetemen. A következő szemeszterben az oktatók megválasztják a tanszékvezetőket, akik aztán eldöntik, hogy kikkel kívánják együttműködni. Ez a javaslat magában foglal pályázati elemeket is, bizonyos tantárgyak, szakirányok oktatására pályázatot írhatnak ki, és ennek elbírálásánál figyelembe vehetik — az egyetemet jól ismerő — külföldi szakemberek véleményét is.

A kétszintűséggel kapcsolatos vita egyfajta kísérlet javaslatával ért véget: három év után adjon alapidipломát az egyetem, ami nem szakosított jellegű, hanem azt ismeri el, hogy valaki a Közgázon elvégzett három évet. Ezen a szinten egyelőre az alternatív tárgyak keretében biztosítson szakismereteket az egyetem, ezeket a speciális tárgyakat a gazdálkodási kar kínálja.

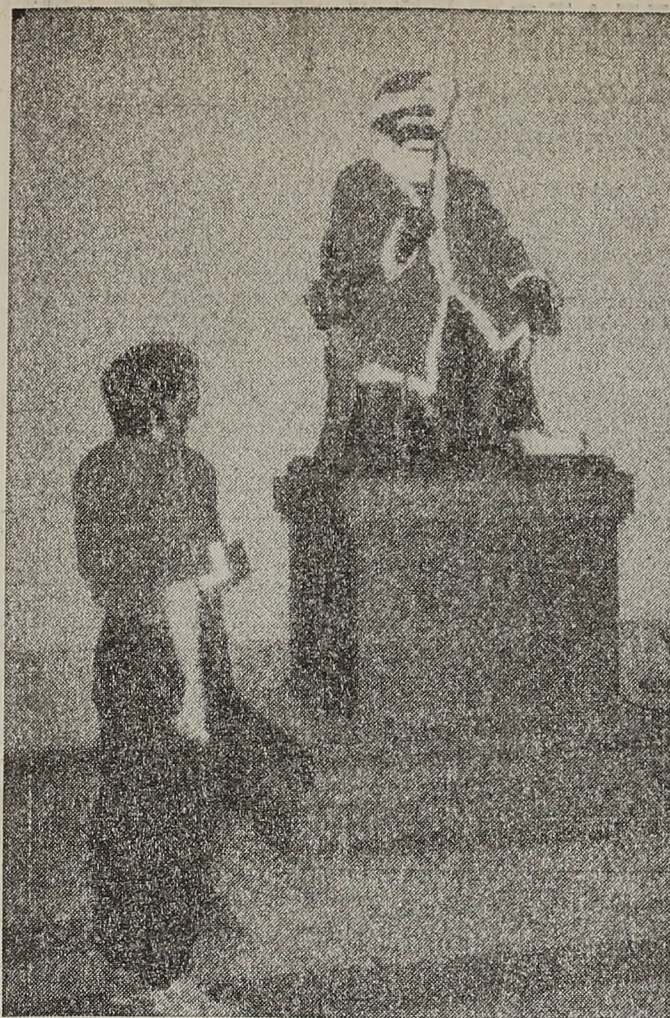
Ugyanakkor az is megkapja az alapidipломát, aki nem ebből a kínálatból választotta alternatív tárgyait. Bizzuk a piacra és a hallgatói igények alakulására, hogy milyennek ítéli ezt a papírt (jól el lehet vele helyezni vagy sem) — ennek megfelelően módosítható a képzés tartalma. Ugyancsak e két tényező mutassa meg, hogy hány diáknak kell elhagynia az egyetemet ezen a szinten, (ha használható lesz az alapidipлом, ez lehetővé teszi az erős szelekciót). Mérlegelni kell, hogy a legjobb matematika felvételi eredménnyel rendelkező 40-60 hallgató számára első évtől kezdve biztosított intézményünk erősebb szintű matematika jellegű képzést.

Az értekezlet résztvevői úgy vélték, praktikus okok miatt (nagy terhelés) a harmadévet ne zárja szakszeminárium és

szakdolgozat készítése. Viszont szükség van erős záróvizsgákra és az íráskészséget, a tananyag ismeretét kifejező dolgozat megírására.

A jelenlévők elfogadhatónak tartották, hogy a társadalomtudományi karon belül nemzetközi és közgazdász-politológusi szak néven fusson az érintett tanszék jelenleg is folyó oktatása. A szakirányok meghatározásának kérdését alapvetően a karok kompetenciájába ítélték. Hallgatólagos egyetértés kísérte, hogy az alternatív órarend terhére minorokat vehessenek fel a hallgatók — ez szakszeminárium, major szintű oktatási forma szakdolgozat-írási kötelezettség nélkül. Ezt a különböző karokhoz tartozó diákok más karok kínálatából is felvehetik, így ez a karok közti áthallgatás módszere.

K. S.

Hatalomátmentési kísérlet?

Szilágyi Domokos:

Ballada éjjel

Ez az éjszaka hány ezredik?
hány ezer másodperc van reggelig?
hány ezren gondolnak értem? velem!
mért sebez, ha pajzs a szerelem?

Szeretnék élni 2000-ig.

Békét a csönddel kötni ki tud?
Almodd már álmod, ne csak áludd,
csecsemő bolygó! — Merre sodor
az idő? eljutok oda, ahol
az anyag létformája a mosoly?

Andorka Rudolf napirend előtti felszólalásával kezdődött a november 2-i hallgatói gyűlés, mert a rektornak el kellett mennie. A negyedévesek elméleti vizsgájával kapcsolatban elmondta, ha az egyetemi tanács elé kerül az ügy, bármi legyen is a döntés, az az ő kezét megköti, kötelező érvényű, végrehajtandó feladat lesz számára. Célszerűbb lenne az érdekeltek és az érintett vezetők megegyezésével lezárni az ügyet. Két másik témát is érintett a rektor. Elmondta, hogy az egyetemen szélsőséges tartalmú falragaszok jelentek

Megint az első reformévfolyamot sanyargatják?

meg. Nem kíván felirateltávolító brigádokat felállítani, ezért plakátokon és most szóban is kér minden egyetemi polgárt, hogy ha ilyen tartalmú szöveggel találkozunk az egyetem falain, azt tépje le! Jelezje, hogy az Új Magyarország hasábjain megátamadták az egyetemet, és személy szerint őt a Kinizsi utcai épület vissza-

nem adásával kapcsolatban. Pánikra nincs ok — mondta —, válasszani fog a cikkre.

Az ezt követő első napirendi pont eredményeként a gyűlés szabad kezét adott a DSK és a HT vezetőinek (Fazekas Károlynak és Rózsás Péternek), hogy az egyetemi hallgatókban népszerűen tárgyaljanak a Műszaki Egyetem diák képviselőivel a Kinizsi utcai két tornaterem használatáról. Az ügy jelenleg a következőképpen áll: A délelőtti tornáorákat sikerült elosztani a két intézmény testnevelési tanszék között. A délutánokkal kapcsolatban a Közgáz javaslata az, hogy este 9 óra helyett 11-ig legyen nyitva az épület, és az így keletkező heti plusz 10 óra terhére elégítsék ki mindkét egyetem igényeit. A műszaki-sok ezzel szemben kedden és csütörtökön déli 1 óratól 11-ig szeretnék birtokolni a termeket, ez alatt az idő alatt a Közgáz csak élsportolói számára kapna néhány órát. A felek e két álláspont kompromisszumát keresik.

A nap fénypontja a negyedéves elméleti történet ZH-ja volt. A diákok ismert érveit Bodnár Viktória, Szöke István és Tar Géza foglalták össze: Elvi, szakmai kifogásuk van a tárgy ellen — nem vizsgát akarnak spórolni. A tananyag kidolgozatlan, három félévet próbál összehúzni egy félévbe, és túlnyomórészt az első, másodéven megtanult mikro-, valamint makroökómia ismétlése. Az oktatói oldalon Mészáros Tamás, a gazdálkodási kar dékánja elmondta, hogy tavalyi sikeres, népszerű tárgy volt az elméleti történet. A korábbi reformkonceptiónak megfelelően fél évre

kívánták koncentrálni oktatását, megemelt óraszámmal — ezt ma is jó döntésnek tartja, mert minden közgazdásznak szüksége van elméleti történeti ismeretekre. Igaz az is ugyanakkor, hogy nem azt kérték annak idején a tanszék-től, hogy a három féléves anyagát egy félévben adja le, hanem, hogy egy évféléves tárgyat produkáljon. Mivel ez eddig nem sikerült, ezért javasolták, hogy csökkentett tananyagból, illetve a jövő félévben is lehetőleg legyen a vizsga. A dékán elmondta azt is, hogy ha az egyetemi tanács elé kerül az ügy és a testület nem támogatja a diákok kezdeményezését a tárgy választhatóvá tételére, ez a módosító javaslat akkor is érvényben marad.

Végül is a jelenlévők a következő határozatot hozták: a diákság indítványozza, hogy az egyetemi tanács az elméleti történet tárgyat helyezze át a gazdaságtudományi blokk tárgyai közé. (Igy ki-ki dönthet, hogy most vizsgázzik, vagy jövőre felveszi ezt a tárgyat ebből a blokkból, vagy helyette valamilyen más elméleti tantárgyat választ.) A gyűlés további egyhangú szavazással erősen ajánlotta a hallgatói tagozatnak, hogy ezt az álláspontot hathatósan képviselje. (Ha az ET szavazásán egyik HT-tag sem dezertál, akkor 5 oktatási támogatása már abszolút többséget jelentene a diákok javaslatának elfogadására.)

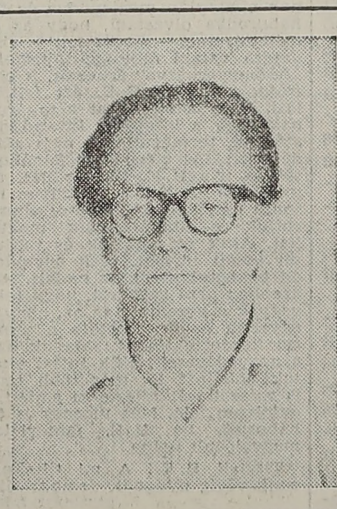
A kétharmadig tartó I. előadó a másfél órás vita után kiürült. A negyedévesek távoztak.

A hallgatói gyűlés további napirendi pontjaira 12 diák volt kíváncsi. Ennek megfelelően az egyetem fejlesztési tervéről, a hallgatói pénzügyekről és a BME-Közgáz egyesüléséről nem folytattak érdemi vitát a jelenlévők.

K. S.

Meszéna György az új FDSZ-titkár

Meszéna Györgyöt, az MSZI munkatársát választotta az szb titkárául a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének egyetemi bizalmi testülete. Ezt megelőzően a testület elfogadta Hardy László (pénzügy tanszék) titkár és Törökne Papp Kornélia (oktatásszervezési csoport) titkárhelyettes lemondását. Hardy László elmondta, hogy az utóbbi egy év reformtörvényeinek koncepciótlansága miatt a szakszervezetnek bele kellett folynia az egyetemi oktatásfejlesztés olyan ügyeibe, amelyek elvileg nem tartoztak volna rá. A tavalyi és idei javaslatok stratégiai kiindulópontjával nem ért egyet a leköszönt titkár (és álláspontját osztotta az szb is). A reformkezdeményezések azt feltételezik, hogy nincs elegendő költségvetési forrás az egyetem finanszírozására, ezért le kell építeni a szervezet egy részét. Ezzel szemben offenzív, ésszerű kompromisszumokat vállaló menedzseléssel nagyon komoly, jelenleg parlagon heverő pénzalapokat lehetne megszerezni. A volt szb-titkár hiába mondta el, írta le véleményét, minden egyetemi fő-

Meszéna György Kiskomáromban született 1931-ben. Matematika-fizika-ábrázoló geometria szakos tanári diplomát szerzett a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. 1961-ben pályázatot nyújtott a matematika-tanszékére. Az 1961/62-es tanévben részt vett a valószínűségszámítás tantárgy kialakításában. Megindulása óta a teremtudományi szakszervezet vezetője. A tervgazdasági szakszervezetben vezette be a sokváltozós statisztika oktatását. Hosszú idő óta tanít az esti-levelező tagozaton, a mérnök-közgazdász képzésben és a továbbképző intézetben is.

Kutatómunkája szorosan kapcsolódik az MSZI alkalmazott közgazdasági alkalmazások osztályának vezetője lett, docensi besorolással. Kutatási témái: a készletgazdálkodás matematikai modellezési problémái, a gazdasági kockázat számítása és a beruházás-gazdaságosság kérdésköre. Mindhárom területen számos publikációja, könyve jelent meg, magyar, orosz, illetve angol nyelven. Publikációinak száma 109, idegen nyelven 16. Kilenc könyvet írt.

A Közgazdasági Társaság matematika-közgazdaság-tudományi szakosztályának 20 éven át volt vezetőségi tagja, 7 évig alelnöke, illetve elnöke. A Szigma folyóirat, valamint az Egyetemi Szemle szerkesztőbizottságának tagja.

Munkája elismeréseként 1979-ben a Minisztertanácsot Kiváló Munkáért kitüntető jelvényt, 1985-ben a Munka Erdemrend bronz fokozatát kapta.

Két éve a Matematikai és Számítástudományi Intézet szakszervezeti titkára. Családos, mindkét fia matematikus.

rumon kisebbségben maradt. Ha az egyetemi dolgozók több mint felét képviselő szervezet megbízottjának véleménye ennyit ér, abból le kell vonnia a következtetést: vagy változtat álláspontján — hiszen az csak saját, még a szakszervezetben belül is kisebbségi véleménye —, vagy leköszön. Utóbbi mellett döntött, mert

Pedig minél zürzavarosabb a politikai, társadalmi helyzet, annál nagyobb szükség van érdekvédőre. Ha a jelenlévők egyetértéssel ezzel és megválasztják szb-titkárnak, akkor elvállalja és megteszi a funkciójában, ami tőle telik.

A szavazás eredményeképpen, egyszerű többséggel Me-

széna Györgyöt választották meg a jelenlévő bizalmiak az FDSZ egyetemi titkárává.

Az ülés lezárásaként a testület úgy döntött, hogy a szakszervezet alkosson véleményt a legutóbbi képzésfejlesztési koncepcióról, és azt juttassa el az egyetem vezetéséhez.

K.

Az MSZMP-székház hivatalos átadása

A magyar állam nevében a Miniszterelnöki Hivatal képviselői december 5-én hivatalosan átadták az egyetemnek a Köztelek utcai volt MSZMP-székház felerészbeni használati jogát. Az erről szóló okmányokat Kupcsik József rektorhelyettes írta alá.

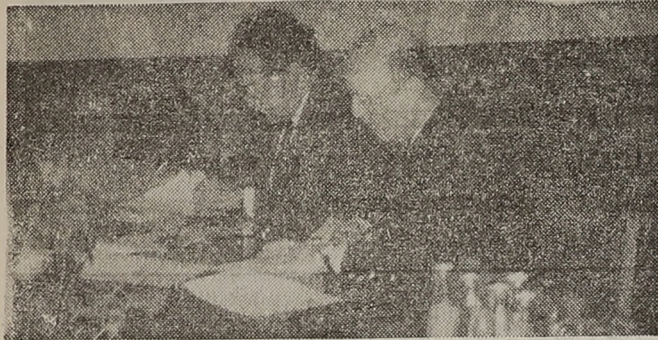
Az épületen a döntés értelmében a IX. kerületi önkormányzattal osztozik az egyetem. A használat során mindkét fél messzemenő jóindulatára és türelmére szükség lesz, mivel az önkormányzat zeneiskolát telepít az épületbe. A közös használat részleteinek alapos kidolgozására bizottság alakult, az épületet egyelőre lezárták.

Ezen túl az sem esett jól szb-titkári-énjének, hogy egyes kollégák más álláspontot vallottak ezekben a kérdésekben a szakszervezet tagjaitként, mint egyetemi polgárként. Az új titkárságot közül először Varsányiné Szabó Mária, a politikatudományi tanszék munkatársa ismertette rövid programját. Mint mondta, a jelenlegi átmeneti időszakban csak egy harcos szakszervezet lehet működőképes. A szervezetnek képesnek kell lennie arra, hogy meghatározó tényezővé váljék, rászorítsa tárgyalópartnerét álláspontjai figyelembevételére. Ehhez szükség van arra, hogy a vezetőség nyisson a tagság felé, elősegítse, hogy az idetartozók

a magukénak érezzék a szervezetet, és így a tagsági viszonyban, jelenjen meg az egyetemi és egyetemen kívüli világban. Ez adhatja a szükséges súlyt ahhoz, hogy a szakszervezet vitapartnerrel kénytelenek legyenek figyelembe venni a szervezet akarát. Meszéna György azzal kezdte, hogy nem akar különösebb programbeszédet tartani, mert ez azt a látszatot keltené, hogy harcol a titkári poszt megszerzéséért. Ez a józan ésszel ellenkező cselekedet lenne, hiszen ma mindenki úgy gondolja, hogy aki ilyen funkciót vállal, az boldog. A jelölt úgy látja, a szakszervezeti tagság többé-kevésbé közömbösen tekint szervezetére.

Bővülő együttműködési szerződés a Trieszti Szabadkikötővel

Andorka Rudolf és Paolo Fusaroli

A Trieszti Szabadkikötő és egyetemünk közötti, immár több mint tíz évre visszatekintő szakmai kapcsolatok megerősítése érdekében újabb lépésre került sor 1991. november 26-án. Andorka Rudolf rektor fogadta prof. Paolo Fusarolit, a Trieszti Szabadkikötő elnökét, valamint dr. Ervino Curtist, a kikötő Nemzetközi Kapcsolatok osztályának vezetőjét. A látogatás célja az volt, hogy a két intézmény közötti együttműködési szerződést aláírják és ezzel a jelképes aktussal kifejezzék azt a szándékot, hogy a kölcsönösen hasznosnak ítélt együttműködést a jövőben szélesebb területen folytassuk.

Ez azt jelenti, hogy a Trieszti Szabadkikötő nem csupán a külkereskedelemmel és logisztikával foglalkozó hallgatók egyhetes kikötői látogatását szervezi és finanszírozza, hanem részt vállal abban is, hogy a Friuli-Venezia-Giulia tartomány gazdasági-tudományos életével az egyetemi hallgatók és oktatók jobban megismerkedhessenek. Az egyetem a jövőben törekszik arra, hogy a szakmai képzésben a kikötő

szakembereire jobban támaszkodjon (például előadások tartása, szakmai konferenciák szervezése, tudományos kutatómunkába történő bevonás). A kapcsolatok fejlesztésének garanciája, hogy dr. Fusaroli, aki a trieszti egyetem éléről került az állami vállalatként működő szabadkikötő elnöki székébe, nagy súlyt kíván helyezni a szakmai-tudományos együttműködésre a jövőben.

Az együttműködési szerződés aláírását követően — amelyen részt vett dr. Mezei Gábor, a Trieszti Szabadkikötő magyarországi képviselőjének vezetője, Forgács Csaba, az egyetem nemzetközi igazgatója, valamint Mádi Csaba, a külgazdasági tanszék docense — a rektor ebédet adott a vendégek tiszteletére.

A Trieszti Szabadkikötő és az egyetem közötti együttműködési szerződés fontos része egyetemünk nemzetközi kapcsolatrendszerének, jól szolgálja a gyakorlati ismeretek megszerzését hallgatóink számára, s elősegíti a magyar-olasz kereskedelmi-gazdasági együttműködés fejlesztését is.

MÁDI CSABA

Új TEMPUS-felelős

550-600 ösztöndíjra lehet, pályázni

Kovács Erzsébet váltotta föl a TEMPUS-felelősi munkában Fábian Tamást. A matematikus adjunktusnő december elsején vette át az ügyeket. Nagy munka vár rá, hiszen sok változás van TEMPUS-ügyben, megnőtt az egyetem szerepe. A magyarországi összes közgazdasági TEMPUS-program koordinátora és szerződő fele a közgazdász lesz ezután.

Eddig a statisztika szerint 600 pályázatot adtak be magyar diákok, s közülük 120-an tanultak külföldön. Közöttük hat közgazdász hallgató volt. Sok pályázatot utasítottak el formai hiányosságok miatt: érdemes például figyelni arra, hogy kizárólag rektori, rektorhelyettesi, vagy dékani aláírással fogadható el a tárgybeszámítás igazolása, vagy arra, hogy a kézzel írt pályázat, úgy tűnik, eleve esélytelen. A sikertelenség oka gyakran volt nyelvviszga hiánya, vagy a külföldi fogadó fél nyilatkozatának hiánya. Komoly hátrány volt, ha a külföldön tanulandó tárgyakat a közgazd nem számította be a pályázó tanulmányába.

Időközben megszűnt az egyéni pályázati rendszer a diákok számára, mostantól a fogadó egyetemnek ajánlanak helyeket, azokból lehet választani. 1992-re 550-600 ösztöndíjra lehet

pályázni, a legközelebbi beadási határidő 1992. január 15. A jelentkezési lapokat, a tanulandó tantárgyak itteni elfogadását igazoló formanyomtatványt és a további információkat a főépület 205-ös szobájában lehet beszerezni. Az ottani faliújságon további tudnivalók olvashatók. Kovács Erzsébet fogadóorái az ajtóra vannak kiírva. Az Ajtósi Dürer sori TEMPUS-irodában minden segítséget megadnak, de csak kivételes esetben keressék őket a pályázók.

m. g.

Ilyen még nem volt

Mondják, egyszer volt Budán kutyavásár. Nos, hát ez a szólásunk igen velős igazságot fogalmaz meg. Igazsága kiterjed az ez év december 19-én megrendezésre kerülő ballagásra is.

Miért lesz különleges az idei végzősök kirepülése a fészekből? A válasz egyszerű: aki kicsit is figyelemmel kíséri az eseményeket, az könnyen rájöhet, hogy ők a régi rendszer utolsó hallgatói. Általuk valami eltűnik a BKE falai közül. Ennek a megfoghatatlan szellemnek szeretnénk méltó emléket emelni. Egy rendhagyó ballagást tervezünk formájában és tartalmában egyaránt.

Mindaz, amitől egyedi lesz az idei ünnepség, nem fér bele ennek a cikknek a kereteibe. El kell jönni, ott kell lenni, látni és hallani kell!!!

A fentiekhez kedvesülőknek még csak annyit fűzünk hozzá, hogy az ünnepséget egy szerény, de azért az alkalomhoz méltó fogadás követi.

Még egyszer tehát:

1991. december 19-én, 10.00-kor a III. előadóban. Nagy szeretettel várjuk a nem végzős hallgatókat és valamennyi tanárunkat is a rendezvényre!

a HT és a rendezőség

TÁJÉKOZTATÓ

Az 1991-92-es tanévi Tudományos Diákköri Konferencia megrendezéséről

Tudományos kérdések iránt érdeklődő hallgatóinknak a hagyományoknak megfelelően jövő tavasszal ismét módjuk lesz a bemutatkozásra a Tudományos Diákköri (TDK) Konferencia keretei között. A konferencia időpontjában és a pályázati feltételekben azonban a HTT tett néhány célszerű módosítást — ezeket ismertetjük a következőkben:

A negyedévi zárthelyi-időszak időpontjával való ütközés miatt a konferencia kissé később, de még a 2. félévi vizsgák előtt kerül megrendezésre: máj. 4. és 8. között. A dolgozatok leadása és a szóbeli védés közti idő az eddigi másfél hónapról 3 hetesre rövidül — ám a határidők szorosabbá válásával szigorítjuk azok betartását is: a korábbi szokásoktól eltérően a határidő lejártá után sem a HTT, sem a szekciótitkárok, sem a zsűri nem fogadhatnak el további dolgozatot. A dolgozatok leadási határideje április 10., déli 12 óra; ezután semmilyen dolgozatot nem fogadunk el. A konferencia pergőbb lebonyolításától elsősorban színvonal-emelkedést várunk, hiszen a dolgozat végső formába öntése és előadása között jóval rövidebb idő telik majd el, mint a korábbi években. Az előzetes jelentkezési lapot (melyen a szerző vagy szerzők adatait, a dolgozat címét, javasolt szekcióját és opponenseit valamint rövid tartalmát kell feltüntetni) minden pályázó már március közepé táján felveheti a HTT irodájában, ennek (szintén szigorú) leadási határideje március 27., déli 12 óra. Erre a határidőre ugyanaz vonatkozik mint a dolgozatleadására: határidőn túl beérkező jelentkezéseket nincs módunkban elfogadni.

A TDK-k elbírálásának rendje is részben különbözni fog az eddig megszokottól. A verseny tisztasága és komolysága érdekében sokkal nagyobb szerepet fog kapni a nyilvánosság a bírálók kijelölésében és a szekciók beosztásában.

A jelentkezési lapon állandó szekciók között kell aláhúzással választani. Ezek a szekciók a következők:

Diplomácia, nemzetközi kapcsolatok; Filozófia, Gazdaságföldrajz; Gazdaságtörténet; Gazdaságtudomány; Informatika, számítástechnika; Környezetgazdaságtan; Közgazdaságtan-elmélet; Kvantitatív közgazdaságtan, ökonometria; Marketing; Nemzetközi gazdaságtan; Oktatás, kultúra, közintézmények; Pénzügy; Politológia; Számvitel; Szociológia; Tulajdonátalakulás, vállalkozás; Vállalatgazdaságtan; Vezetés-szervezés.

A fenti szekciók közül csak azok indulnak be, amelyek témájában legalább négy dolgozat született; túl sok (8 vagy annál több) dolgozat esetén egy témára több szekció is kialakítható. A szekcióbeosztást a TDK-titkár és a szekciótitkárok nyílt ülésen véglegesítik, ahol mindenki kifejezheti véleményét.

A pályázó a jelentkezés beadásakor (az eddigi gyakorlatnak megfelelően) két opponenszt jelöl meg, amit azonban a konferencia szervezői által meghirdetett időpontban (a szekcióbeosztás után) rendezett nyilvános megbeszélésen hagynak jóvá a szekciótitkárok és a TDK-felelős. A dolgozatoknak a bírálókhoz való eljuttatását szigorúan csak a szervezők végzik.

A zsűri személyi összetétele is az utóbbi alkalommal valóik véglegessé. Szintén újdonság, hogy a zsűrieknek ezúttal lesz egy, szavazati joggal nem rendelkező diák- (vagy frissen végzett) tagja, aki a korábbi években a szekcióban első díjat nyert hallgatók közül kerül ki.

A változtatásokról természetesen tavasszal még egyszer adunk tájékoztatást; a nyilvános ülések és rendezvények időpontjáról hirdetmények útján mindenki időben értesülhet. A leendő pályázóknak jó munkát, sikeres felkészülést kíván.

A HTT

Docensi pályázatok • Mire költjük a világbanki pénzt? • Business Centert akar az Economix A skin headeket meg kell fékezni

Docensi pályázatok ügyében döntött a vezetői értekezlet december 5-én. A kandidátusi fokozattal rendelkezőket vita nélkül javasolta a vezetőség. Ezek a következők: Lengyel György (szociológia tsz.), Mátyás László (vall. gazd. tsz.), Tallós Péter (MSZI), Forgácsné Kovács Erzsébet (MSZI), Füstös László (MSZI mellékfoglalkozás), Vámos Teodóra (MTMI), Hajdú Ottó (stat. tsz.). A további előléptetések sorrendjéről szavazás volt. Ennek alapján egy docensi pályázat kiírását fogadták el a marketing tanszék (a döntés a pályázat alapján), javasolták továbbá Szarvas Beatrixot (statistika tsz.), Bertalan Lászlót (szociológia tsz.), Kaponyi Erzsébetet (nemzetközi kapcsolatok tsz.), Csató Tamást (gazd. tsz.), Újvári Mártát (filozófia tsz.).

A világbanki pályázat ügyében tett előterjesztést a Nyelvi Intézet részéről Kun László és Horváth Istvánné. Az intézet egy pályázatot nyert el, a 250 ezer dollár és 12 millió forint pályadíjat könyvekre, bútorokra, számítógépre, fénymásolóra, készletbeszerzésre, kutatástámogatásra, szoftverre, utaztatásra, szaknyelvi tanárképzésre, nyelvi oktatási módszerek tanulmányozására kifizetés fordítani. A megvalósítási tervben szerepelt az orosz szakos tanárok átképzése is, azonban az alapítványra, mint kiderült, nem lehet működési költséget elszámolni. Ezért a Nyelvi Intézet megbízottai azonnal a kérelem fordultak a vezetéshez, hogy az orosz tanárok átképzésének működési költségét vállalja át az egyetem, mert enélkül az intézet elveszti a világbanki pénzt. A megvalósítási terv a hallgatók nyelvi képzésének lehetőségeit fogja gazdagítani és ennek tudatában az egyetem kisebb anyagi költségeket vállal.

A világbanki pályázatról és a PHARE programról Turján Sándor adott tájékoztatást, aki az egyetem pályázati ügyeinek intézését kezeli. Mint mondták, a világbanki pályázatunk közel sem volt olyan sikeres, mint a Nyelvi Intézeté. A pályázat értelmében egyetemünk a Műegyetemmel közösen 180 millió forintot kapott. Ebből az összegből a két egyetem

telefonkiadásait egyenlíti. A megmaradt 60 millióból 20 milliót kap az egyetemünk. Ezt az összeget az egyetem a számításközpont távvezérlésére (12 millió forint) fordítja és a fentmaradó pénzből utazási költségeket és szoftvervásárlási kiadásokat fedeznek.

A PHARE-programmal kapcsolatban december elején kell határozatot hozni arról, hogy a pályadíjat mire kívánja az egyetemek szövetsége fordítani. Ezért Turján Sándor kérte a vezetést, hogy levélben keresztül kérjen az egyetemek vezetőitől és a tanszékektől javaslatot arra vonatkozólag, hogy mivel kívánják kitölteni a PHARE-programot.

Az egyetemi pályázatok és alapítványok kezelése érdekében egy felelős operatív személy kinevezését és egy team felállítását kérte a vezetéstől Turján Sándor. Csépai János, a számításközpont vezetője a világbanki pénzből szeretné, ha 1992. első felében kiépülne az a hálózat, amelyen keresztül a központi épület és a számításközpont elérhető az IBM számításközpont összes szolgáltatása és rajta keresztül az oktatók be tudnának lépni a külföldi kábelzetbe is. Ez a művelet kábelzetek, erősítők, dobozok letételét és munkadíjat ölelné fel. A vezetés támogatta Csépai János kérését.

Business Center létrehozására tett javaslatot az Economix Részvénytársaság saját szervezésében az egyetem részvételével. Az előterjesztő Kovács István, a részvénytársaság elnöke volt. A javasolt helyszín a Kinizsi kollégium melletti üres telek. Az elképzelt épületben iroda és lakóépület, garázs, bériróda, vendégszobák, professzori lakások és kiszolgálóhelyiségek helyezkednének el.

A Business Center szolgáltatásai közé tartozna bériródai elhelyezés, komplett irodai szolgáltatások, konferencia-, kiállítás- és árubemutató-szervezés, gazdasági konzultációs és információs szolgálat (üzleti és gazdasági adatbank, egyetemi hallgatók szakmai gyakorlatának szervezése, munkahely-választási tanácsadás, alapítványok koordinálása stb.), szállodai szolgáltatás. A nivós iroda létrehozásával az Economix biztosítani tudná az egyetem oktatói számára a nagyobb volumenű munkákat azzal, hogy a nemzetközi tárgyalásokra is lehetősége nyíljon.

Kovács István hangsúlyozta, a terv megvalósításával az Economix nagyon szeretne az egyetem közelében maradni, de ebben az egyetem szándéknyilatkozata meghatározó jellegű.

Az egyetemvezetés a javaslatot megértéssel fogadta és kérte az Economix vezetőit, hogy részletes, számításközpont megalapozott tervet bo-

csássanak a vezetés részére, hogy január 15-én megalapozott döntést hozhasson.

Kitűzte a vezetést a következő egyetemi tanács összehívásának időpontját, december 20-án, ahol többek között döntést születik az elméleti-történeti vizsgakérdéséről is.

Az MSZMP-székház hivatalos átadásáról Kupcsik József adott tájékoztatást. Javasolta, hogy miután az épület fenntartásának komoly pénzügyi kihatásai vannak, amire az egyetem nincs felkészülve, ezért 8 millió forint azonnali pótlólagos költségvetésről kell tárgyalni a Művelődési és Köztudományi Minisztériummal, az épületben történő elhelyezés-

ről egy bizottság fog dönteni. Tagjai: a három dékán, a HT képviselője, Németh Zsóka és a bizottság vezetője Kerekes Sándor.

A külföldi hallgatóink veszélyeztetettségére hívta fel a figyelmet Kerekgyártó György-né dékán. Bencze Ildikó nyelvtanár, aki magyar nyelvre oktatja a külföldi hallgatókat az egyetemvezetés segítségét kérte a skin headekkel szemben, akik a Boráros téren és a Tarkaréti kollégium környékén rendszeresen megtámadják hallgatóinkat. A vezetés ígérte, hogy az ügyet megbeszéli az egyetemi rendszertel a segítségnyújtás érdekében.

H. E.

Még viccnek is felháborító

A Közgazdász legutóbbi számának címlapján meglepődve és felháborodva olvastam, hogy az elméleti-történeti — bojkottált — vizsgájára valaki állítólag tojásokkal „felgyverkezve” érkezett. A cikk írója, bizonyos H. E. azt feltételezi, hogy a tojásokat a tanároknak vagy a vizsgázni kívánóknak szánták, természetesen nem ajándékba. „Még viccnek is felháborító” — írja H. E. Hát az, mi, negyedéves hallgatók bármilyen hasonló cselekedettől messze elhatároljuk és elhatárolnánk magunkat. Akik ott voltak és tudjuk, mi (nem) történt, csak nevetünk, de bosszankodunk is emiatt. Ami azonban arra ragadott, hogy tojást vegyünk a kezembe, az az, hogy az egyetem egyik oktatója a minap azt kérdezte tőlünk: Maguk azok a negyedévesek, akik tojást akartak dobálni? És már több tanár is rosszallással fejezte ki emiatt az évtőljam Telé. Még viccnek is felháborító, ha H. E. fantáziálásával megvalósult volna.

Tisztelt H. E.! A mi tiltakozásunk végig nyugodt, demokratikus

Bischof Zsolt

Másfél óra múlva bomba fog robbanni!

Az elmúlt két hétben először november 29-én, majd december 4-én volt bombariadó az egyetemen. Az előbbi esetben pénteken délután tíz óra körül telefonált egy férfi a Fővám téri tele-

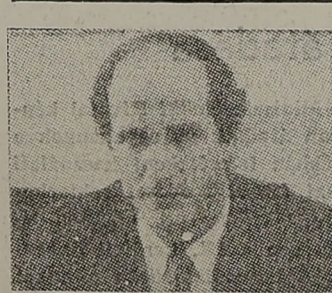
fonközpontba, hogy az öt oktatási épület közül kettőben másfél óra múlva bomba fog robbanni. Ertesítették a rendőrséget, bár a főépületben éppen volt is néhány belő-lük, mert előző éjszaka

betörték a menzára. Hat-nyoc tűzszerész járta végig az épületeket, a bombaszimatoló kutyákat ki sem hozták. Tüvé persze nem tették az épületeket, ennyi emberrel az nem is megy nagyhírtelen, de a veszélyes pontokat megnézték. Pincétől padlásig valószínűleg elő-

szőr és utoljára a Bush-vizit miatt vizsgálták át a főépületet. A múlt szerdán ugyanaz a férfihang beszélt a telefonban, azt mondta, tudomása van arról, hogy a Nyelvi Intézet épületében

bombát helyeztek el. A kiürítés ismét megtörtént, talán még nagyobb gondossággal, mint az első alkalom-

mal. Pánik nem volt, az épületekben lévőkhöz dühösen bár, de gyorsan távoztak.

Surányi Györgynek, a Magyar Nemzeti Bank leváltott elnökének a pénzügy tanszék állást ajánl

A „gálaestról”, ahol kiválasztódik az elit

Beszélgetés a főnökkel, kitüntetés alkalmából

A XX. országos tudományos diákköri konferencia záróülésén, november 15-én a kiemelkedő szakmai munkát végző hallgatók mellett tanárokat is kitüntettek. Egyetemünk vezetésében a tanszékének professzora, Máriás Antal a Pro Scientia Honoris Causa érdemet vehette át a hallgatói tudományos tevékenység szervezésében és támogatásában hosszú idő óta folytatott munkája elismeréseként. Ebből az alkalomból kerestem fel egy kis beszélgetésre a tanár urat, vagyis a főnököt, hogy közvetlen környezetében a kollégái, tanítványai hívják.

— *Hogyan értékeli önmaga számára ezt a kitüntetést Máriás Antal?*

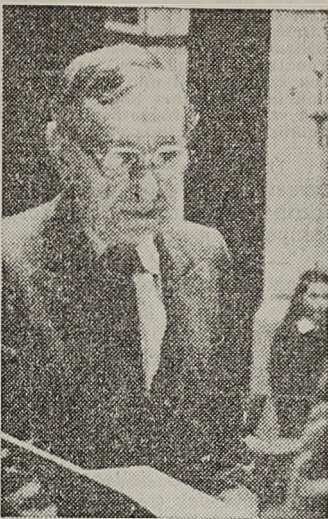
— En mindig szerettem ezt csinálni, megtalálni a tehetséges hallgatókat, segíteni őket a megfelelő továbbhaladási irány kiválasztásában, összehozni a jó diákokat a jó tanárral, ez nagy, és számomra szép feladat. Ezért hát örülök ennek az elismerésnek.

— *Mióta is foglalkozik a tudományos diákköri tevékenységgel, tanár úr?*

— A TDK-elnökséget 1977 óta csinálom, az OTDT-t megalakulása óta, vagyis öt éve.

— *Miben látja e tevékenység értékét?*

— A TDK-konferenciák fő célja a diákok komoly szakmai

megmértetése, a tehetségek kiválasztása. Hogy ez mennyire működik jól, azt talán az is mutatja, hogy nagyon nehéz lenne az egyetemen olyan tanszéket találni, ahol ne lennének a TDK segítségével felkeltett, és „kihalszott” emberek az oktatók között. A mostani harmincas korosztály jelentős része innen indult. Vanak tanszék, ahol ezt igen komolyan figyelembe veszik az „utánpótlás” kiválasztásánál.

— *Es milyen ma a hallgatói tudományos tevékenység?*

— Ha a kérdés arra vonatkozik, hogy mi a funkciója ma a TDK-konferenciáknak, akkor én azt mondanám, hogy úgy látom: a szakkollégiumokban megvannak az elitképzés csírái, s az itt folyó egész éves tudományos munkának a TDK-konferencia a „gálaestje”. Ha viszont a hallgatói tudományos tevékenység színvonalára utalt a kérdés, akkor örömmel jelenthetem, hogy az utóbbi néhány évben jelentős mennyiségi és színvonalbeli javulás tapasztalható a TDK-dolgozatokkal kapcsolatban.

— *Akkor válasszuk szét a két dolgot. Az első állítással kapcsolatosan arra lennének kíváncsi, hogy akkor ez azt jelenti, hogy aki nem szakkollégista, az „elvezett ember” a TDK számára?*

— Nem hiszem, hogy ez így lenne, de mindenképpen jelentős — ha úgy tetszik — előnyben vannak a szakkollégisták abból a szempontból, hogy ott eleve olyan a környezet, ami inspirálja és elősegíti — sőt, megköveteli — a magasabb szintű szakmai munkát. Egy nem szakkollégista hallgatónak sokkal nagyobb egyéni aktivitásra, és több utánajáráásra van szüksége ahhoz, hogy megfelelő kutatási témát, illetve ehhez megfelelő tanáregyenéséget találjon magának. Ezt látszik alátámasztani egyébként az a

tény is, hogy évről évre a TDK-dolgozatok zömét rajkók, illetve széchenyisek írják.

— *Visszatérve a kérdés második felére: a dolgozatok számának növekedése nem azt jelenti inkább, hogy csökkent az értékelés szigorúsága, s egyben színvonal? Hiszen elenyésző azoknak a dolgozatoknak a száma, amelyek az írásbeli értékelés alapján nem kerülnek felolvasásra.*

— A válaszom egyértelműen: nem. A dolgozatok összességét nézve, „szemmel látható” a színvonalbeli javulás; hat, hét vagy tíz éve még szó sem volt olyan TDK-dolgozatról, amelyek például minimális formai átdolgozással azonnal bekerülhettek a Közgazdasági Szemlébe, mint ahogy mostanában ez megtörténik. Az persze igaz, hogy lehet egy-két alacsony színvonalú dolgozat a felolvasott TDK-k között, de a díjazottak színvonalát egyértelműen növekvő tendenciát mutat.

— *A TDK-mozgalom múltja és jelene után hogyan látja tanár úr a jövőt?*

— Valószínűleg tartom, hogy a mennyiségi növekedés megáll ezen a körülbelül évenkénti száz dolgozatot jelentő szinten, mint ahogy az az elmúlt két évben tapasztalható is volt. Mindez azt jelenti, hogy — mivel évről évre nő a hall-

gatók létszáma az egyetemen — a TDK-t író diákok száma arányaiban csökken. Ez számomra kicsit furcsa is, hiszen egyrészt az egyetemi reform következtében megváltozott követelményrendszer sokkal nagyobb súlyt helyez az írásbeliségre — zh-k, házi dolgozatok —, másrészt, ha igazak a statisztikák, a diákok sokkal jobb nyelvtudással érkeznek az egyetemre, ami eddig — tapasztalataim szerint — komoly válaszfóv volt a tudományos munkát magasabb szinten folytatni kívánó hallgatók között. Igaz viszont az is, hogy az úgynevezett k.k. (költségvetésen kívülről finanszírozott) munkák száma jelentősen lecsökkent, s ezzel együtt a különböző empirikus kutatásokba bevont diákok száma is.

— *Valószínűleg változtak maguk a diákok is.*

— Igen, és ez engem, bár nem feltétlenül a TDK-val kapcsolatban, de mindenképpen optimizmussal tölt el a jövőre nézve. Hiszen ez az a korosztály, amely alapvetően meg fogja határozni az ország jövőjét. Amellett, amit már elmondtam, hogy eleve jobb alapokkal jönnek a hallgatók az egyetemre, azt veszem észre, hogy kreatívabbak is, sokkal inkább készek az önálló gondolkodásra, és igénylik is ezt. És még egy fontos változás figyelhető meg: egyre inkább tudatos pályakepessel érkeznek ide a diákok, tudják, mit akarnak csinálni, s hajlandók a cél érdekében komoly energiákat befektetni.

— *Ez az aktivitás annak köszönhető, hogy esetleg úgy tu-*

nik: most cserélődik a politikai, gazdasági elit, most lehet helyzeti előnyökre szert tenni a politikai és gazdasági elitben egyaránt?

— Valószínűleg ennek is. Bár én úgy látom, kicsit csökken ez a kép. Az „új” elit kiválasztásában nem annyira szakmai, mint inkább gyakori munkatársi, ismeretségi, világnézeti, és ehhez hasonló szempontok dominálnak. Így van ez a gazdasági életben is, hiszen szorosan összekapcsolódik ma Magyarországon a politika és a gazdaság. En ebben látom például az egyik alapvető feladatát a tőkének: e kettő minél nagyobb mértékű szétválasztását.

— *Tud-e alkalmazkodni tanár úr véleménye szerint az egyetem ezekhez a megváltozott körülményekhez?*

— Szeretném hinni, hogy tud. Felelni kell az új kihívásokra, minden szempontból „profi” ismereteket kell nyújtani a diákok számára. Ezt szerintem úgy lehet elérni, hogy egyrészt a törzstárgyak mellett rengeteg színvonalas alternatív tárgyat kell kínálni a diákoknak, másrészt figyelembe kell venni, hogy csak akkor lehet jól csinálni a diákok által egyre inkább igényelt gyakorlatiasságot, ha ez komoly elméleti felkészültségen alapszik. És persze, továbbra is nagyon fontosnak tartom a hallgatók partnerként, és nem alárendeltként való kezelését.

— *Ennél jobb végsőt nem is kívánhatnék. Köszönöm a beszélgetést!*

Viktória

„A Közgáz lehet a bezzeg-egyetem”

A legújabb képzéskorszerűsítési koncepció megvitatására az általános társadalomtudományi karon tanácsulást tartottak. Néhány vélemény az elhangzottakból:

Kristóf Róbert (angol tanszék) kezdte a hozzászólások sorát azzal a véleményével, hogy általános nyelvviszsga előírása főleg pénzügyi feladatok, hiszen a piac ma már csak szakmai anyaggal bővített nyelvviszsgát ismer el. Az külön gond, hogy mára

tanszék nem fognak tudni támogatást találni.

Hasonló véleményen volt Kaponyi Erzsébet (nemzetközi tanszék) is, aki szerint a szponzori rendszer bevezetése a hallgatókat is a pénz tanszékéhez vonzza majd.

Agh Attila (politikatudo-

egyébként sem megoldás a kannibalizmus,

az önfelszámolásra alapozott inflációkövetés. Kifogásolta azt is, hogy a tervezet ugyanolyan szempontokat érvénye-

minden egyetem megszerzett magának egy nagy nyugati nyelvviszsgázgatási jogot, a Közgáz kivéve. Hiányolta a javaslatból annak pénzügyi feltételeit, és kétségeket fogalmazott meg a szponzori rendszer bevezetésével kapcsolatban, azon az alapon, hogy bizonyos diszciplínák,

mányi tanszék) szerint a 10-15 százaléknál alkalmatlan kolléga miatt nem érdemes mindezt a javasolt procedúrát végigcsinálni, az egyetem vezetése vállalja el a döntés felelősségét. Hosszabb távon

sít az átalakulóban lévő tanszékkel szemben, mint a változást még el sem kezdték megítélésük.

Sárközi Mária (gazdaságtörténet tanszék) szakszervezeti hozzáállású konferencia saját álláspontját. Véleménye szerint fájó pont a nemzetközi zsűri, a javaslat azt sugallja, hogy a pályázatok sorsa már előre lefutott (Veress József ezt a leghatározottabban visszautasította), ha pedig mégsem, akkor ennyi idő alatt megoldhatatlan a dolog. De nincs is rá szükség, hiszen a döntések, profisszerek pályázat útján nyerték el címeiket, élejszer megmérték már tehát. A pályázatnak nem csak az a hibája, hogy a versenyzettség szempontjai subjektívek, hanem az is, hogy vizsgaidőszakban, tanítás mellett nincs mód oktatási programok kitalálására. A kétszintű képzésre való áttérés nem etikus, mert azt a felvételi tá-

jékozottokban meg kell hirdetni, hogy csak három évre garantáltak a diákok tanulmányai, utána újra felvételi vizsgát kell tenni. (Ez egyéb-

az egyetem fenntartása, a dolgozók fizetése a kormány dolga.

Minisztériumi szemmel viszont példamutató az egyetem magartartása, ha ezt az elképzelést megvalósítják, a Közgáz lehet a bezzeg-egyetem; lám, itt kötelező minimumot vezetnek be önként, és házon belül megoldják a béremelést.

Ferencz Zoltán (hallgatói tagozat) több konkrét részletekkel és hangszínyekkel támasztotta, hogy a tervezet mielőbbi bevezetése süjtáná az 1992-ben felvételizőket. Jelezte, hogy a javasolt vizsgázgatástól a tanszék a mai rendszerben is eltérnek, s ez valószínűleg akkor is így

ként megtörtént már egyszer, a mostani első reformfolyammal! A javasolt létszámleépítés ellentétes a küldöttgyűlés határozataival:

lesz, ha ezt a javaslatot bevezetik. Megállapította, hogy a nyelvoktató kapacitás nem elegendő a javaslatban megfogalmazott követelmények teljesítéséhez.

Veress József nem reagált minden fölvetésre, csupán néhány ponton kommentálta az elhangzottakat: Valóban, a permanens reformhelyzet föl kell számolni, megbízatását azért is vállalta egy évre, mert ennyi idő alatt szeretné elérni, hogy az egyetemi tanács mondjon igent vagy nemet az alapvető kérdésekben.

A hatóság terhelés nem rideg előírás, hanem átlagszám, így kell értelmezni. Elkészül az egyetemen az oktatók jelenlegi terheléséről szóló felmérés, igen tanulságos összevetni a mostani állapotot a hiedelmekkel. Valóban, vannak tanszék, amelyek már megkezdtek a változtatásokat és ezt figyelembe kell venni. A pályázatokkal kapcsolatban: Igen, az egyetem vezetőinek kötelességük az erős és a gyenge pontokra rámutatni, bár úgy tűnik, hogy sem a rektor, sem a rektorhelyettes nem vágyik erre. Am ha ez az üzenet az oktatók részéről, akkor azt meg kell tenni. Mégsem haszontalan, hogy a javaslatban a pályázat szerepel: ha az lett volna a terv, hogy erről a vezetőik döntenek, akkor lehet, hogy éppen ezt kifogásolták volna sokan és a pályázati rendszer mellett kardoskodtak volna.

M. G.

Mint a pókerben a negyedik ász

Andrea nehéz napokat él át az utóbbi időben az egyetemen. Gyakran látni, hogy már korán reggel bent van, 3-4 társával körbeülnék egy asztal, valaki magyarul, aztán következhet a vizsga.

— Nagyon nehéz nekünk, akik főiskoláról jöttünk az egyetemre — jegyzi meg, amikor egy rövid kis beszélgetésre invitálom Virág Andrád negyedéves gazdálkodási szakos hallgatót.

— *Melyik főiskoláról jöttél?*

— A számviteli főiskoláról diplomaosztás után az egyetem harmadik évfolyamára 1990 szeptemberében.

— *Miért, mi volt az egyetemi továbbtanulással a célod?*

— Hát nem a tudásvágy hozott át, hanem az egyetem légköre, amit meséltek meg amit hallottam róla. Ezért aztán most nagyon is megérem az igazi mozgató tényező, a tudásvágy hiányát.

— *Szóval a légkör. Mit hallottál az egyetemről?*

— Jókat. Itt mint egy igazi angolszász típusú egyetemen már szinte egyéni tanterv szerint tanul a legtöbb diák. Úgy tapasztalom, hogy ez jó is meg nem is. Túl sok önállóságra nevel, ami az életben nagyon klassz dolog, viszont eléggé kiszakít a többi hallgató közül. Sok az önálló munka és ezáltal nincs is olyan családi hangulat, mint a főiskolán volt. Ott kisebb csoportokban kevesebb létszámmal tanultunk, mint itt az egyetemen, egy

évfolyam itt sokkal nagyobb, mint az egész főiskola volt. Ez egy nagyüzem ahhoz képest. De, hogy az eredeti kérdésemre válaszoljak, én ezt az egyetemet azért szeretném elvégezni, mert tudom, hogy ez egy aduász lesz a kezembem, ha még egy diplomát fel tudok mutatni. Ez olyan, mint a pókerban a negyedik ász.

— *A három évből már másfél éven túljutottál. Hogy sikerült az első év?*

— Szerencsém volt, mert az egy könnyű év volt és a tanulás is könnyen ment, attól függetlenül, hogy nem volt túl jó eredményem. Aztán megszoktam ezt az egészen másfajta tanulási módszert.

— *Mit értesz ezalatt?*

— Leginkább azt, hogy sajnos nem az igazi tudás tükröződik a jegyekben. Nekünk a főiskolán meg volt határozva, milyen óráink lesznek, mi a tantervünk. Ott nem lehetett másról szó. Az egyetemen viszont vannak kötelező tárgyak és választottak. A hallgatók pontosan tudják, melyik tárgyat melyik tanszéken ki oktatja. Tudják azt, hogy melyik oktató milyen is ahhoz mennek, aki lágyabb szívű. Így aztán könnyű elérni, hogy jó jegyek szülessenek, mert célirányosan választanak. A hallgatók 70-80 százaléka így választ, főleg, akik már jól ismerik az egyetemet. Ezzel szemben mi, akik a főiskoláról jöttünk, ezt a körülményt nem ismerve, no meg eleve a tudásbeli kü-

lönbség miatt is a többiekkel szemben hátrányba kerülünk. Megvallom őszintén, úgy gondoltam, nem okoz ilyen nehézséget nekem az egyetem. Azt hittem, hogy itt nem tudnak újat mondani. Hát nem így volt. Tudnak. A tananyag minőségében, nem is beszélve a mennyiségéről. Sokkal nagyobb a tananyag mennyisége, mint a főiskolán volt. Bővebb és elméletibb, ami az én gyakorlati képzettségemhez viszonyítva komoly problémát jelent.

— *Hogy látod, érdemes volt átjönnöd?*

— Nehéz időszakaimban úgy érzem, hogy számomra ez egy rossz választás volt. Ez a három év nekem kínzó szenvedés. Nem itt lenne a helyem, hanem kint a gyakorlati életben.

— *Csak nem azt latolgatod, hogy itthagod?*

— Nem tudom. Szeretném befejezni, mert fáj a szívem érte, de meg kell hogy mondjam, a főiskolán soha föl nem merült, hogy nincs ott a helyem. Itt viszont elég sok a hullámvölgy.

— *Ez gondolom azért van, mert a főiskola nem teljesen alapozza meg az egyetemet.*

— Is. Végül is én is mindent meg tudok tanulni a telefonkönyvet is, ha arról van szó, nem ez a probléma. Még a mennyiséget sem hangsúlyoznám. Sokkal inkább gondot jelent, hogy az első két év tanulmányai egyetem és főiskola tekintetében abszolút nem fedik

egymást, még kicsit sem. Van, amiben mi főiskolát végzetek többet tudunk. Viszont van, amiről halvány gőzünk sincs, gondolok itt az elméleti részekre. Ugyanakkor él bennem egy olyan dolog, hogy mennyire nagyszerű lenne ezt is tudni.

— *Mit tapasztaltál, van különbség az egyetemi és főiskolai hallgatók között?*

— A politikai kérdések iránt az egyetemen nyitot-

tabbakk. Nem is annyira a mi évfolyamunk, sokkal inkább, akik alattunk járnak másod-harmadévesek. Minden órában van hozzászólás, kérdés. Nagyon kreatívak és ez jó hatással van rám is.

— *Hogy találtad meg magad a hallgatói közösségben? Úgy tudom, a KDC-ben rendező vagy.*

— Először furcsa volt. Szinte sírva mentem haza az első napokban, hogy itt több ezer ember között nem ismerlek senkit, teljesen el vagyok anyátlanodva. Mindez azért volt, mert harmadéven nincsenek csoportok. Csak

egymásra voltunk utalva, akik főiskoláról jöttünk. De aztán minden megoldódott magától, persze nem rövid idő alatt. Valójában csak idén találtam meg a helyemet. Ma már a szabad időm nagy részét is az egyetemen töltöm.

— *Mit szoltak a szüleid, hogy főiskola után még továbbtanulsz?*

— Örültek is meg nem is. Elég idősök. Szerették volna, ha már dolgozom. Viszont nagyon büszkék, hogy egyetemista lettem. Nem is szeretnék nekik csalódást okozni. — *iti* —

Visszamentek a fára?

Fotó: Salamon Csaba

Kritikai észrevételek a fejlesztési terv „nyers változatához”

BEVEZETŐ MEGJEGYZÉSEK

Időben és térben az egyetemi ügyektől kissé eltávolodva érdeklődéssel olvastam az egyetem formálódó új fejlesztési elképzelését: együttérzéssel és — remélem felesleges is mondani — az egyetem jövője iránt érzett felelősséggel. Egyidejűleg — ezt nem tagadom — némi aggodalommal. Az anyag olvasása közben örömmel konstatáltam benne a tartós kompromisszum (konszenzus)keresés számos elemét és a kétséglátó megkezdett irányban való határozott továbblépést jelentő új megoldásokat. Ugyanakkor kénytelen-kelletlen aggodva figyeltem fel a részletekben megbúvó ellentmondásokra, a visszarendező-dés veszélyét magukban rejtő, úgy vélem, nem kellő alaposággal, szakszerűséggel végiggondolt elképzelésekre.

A készülő tervet egyébként sok szempontból jó kiindulási alapként tartom a konszenzuskeresés szempontjából, de még korántsem — a konszenzus, de akár más szempontból sem — egy érett változatnak. Bár célkitűzéseink (az anyag szerzőivel) biztosan nagyon közel esnek egymáshoz, és a javasolt megoldások szelleme is rokon, a részletekben megbúvó eltérések esetenként kardinálisak lehetnek. Ez majd csak később — reakciók fényében — fog kiderülni. Bizom benne, hogy tömörsége miatt néha esetleg kategorikusnak tűnő stílusom nem lesz gátja javaslataim megértésének. Megpróbáltam minél rugalmasabb és objektívabb lenni, anélkül, hogy a tapasztalataim nyugodt meggyőződésemet feladására kényszerültem volna.

A következőket szeretném előzetesként kiemelni véleményemből:

— A kétféle képzés javasolt megoldásával globálisan egyetérték. De 1. markánsabbá kell tenni az alsó fokot, egyrészt a tantárgystruktúra felülvizsgálatával (a javasolt óraszámok csökkentésével, a szabályozottan választható tárgykategória megőrzésével), másrészt az általános és a főiskolai (val egyenértékű) szakos (tört) alaptanulmányok speciális tantárgyainak célirányos kidolgozásával. Az előbbi esetében javasolom a major (koncentrációs terület) szemlének átvételét, 2. Jelentős átdolgozásra, részletes kidolgozásra szorul a felső fok tanterve. A nyersváltozat szak- és szakirány-fel fogása, az általános és szakosított képzés, valamint a kötelező és alternatív tárgyak aránya, továbbá a szakmai gyakorlat tekintetében is továbbgondolásra szorul.

— a szervezeti-személyi megújítás stratégiájaként, a tervezett pályázati megoldást kiegészíteni javasolom az alapvető tanszéki struktúra és alapfeladatok (kompetenciák) központi előírásaival, és szelektív (de zsűrizett) kinevezési mechanizmussal. Mindezt meg kell előznie néhány alapvető, még tisztázatlan elvi kérdésben való döntésnek.

Mint már jeleztem, az anyagot olvasva örömmel konstatálom a tartós kompromisszumra (konszenzusra) irányuló törekvés számos elemét. Mindenekelőtt az első néhány oldal, a bevezető-felvezető, a koncepciót vázoló részek azok, amelyekkel, mondhatnám, maradéktalanul egyet tudok érteni. A részletekről (ahol — mint tudjuk — az ürdög megbújni szokott, sajnos ezt már nem mondhatom el). A kétfő nincs is szerintem összhangban egymással. Részletes megjegyzéseim előtt először ehhez az első néhány oldalhoz fűzök egy-két széljegyzetet:

— miközben igaz, hogy az angolszász gyakorlatban az egyetemi alsó fokú képzés általában 4 éves, nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy ott a középiskolák nyújtotta tudás szintje jóval alacsonyabb, illetve arról, hogy Nyugat-Európában gyakoribb a 4 éves, mint az 5 éves magisterképzés, és például Angliában 3 éves a bachelordiploma!

— tetszik a diákok rangsorolása bevezetésének gondolata, szimpatikusak a felső szinten való tanulás szabályozására vonatkozó elképzelések, s a keretszámok bevezetésének gondolata. Ezek és a továbbtanuláshoz, illetve a diploma megszerzéséhez előírt (jelenleg is használt) átlaggyfélételek (GPA) garantáltan nagyobb erőfeszítésre fogják sarkalni a hallgatókat (az USA-ban, például hihetetlenül fontos a GPA az első álláshely megszerzése tekintetében is).

— alapvetően jónak látom a beiskolázási keret alsó fokra vonatkozó irányszámát és a felső fokra tervezett arányokat, de az utóbbi tervezett összeállítását túlzottnak találom. Ha komoly a számonkérés — s reméljük, az lesz —, akkor 700 főből kb. 550 jut el alsó fokú diplomáig. Ennek durván 60 százalékaival, plusz kb. 50-70 máshol végzetten számolva, a felső fokra 400 fő körüli beiskolázottság tűnik reális (és méreteinél fogva kívánatos) számnak.

A SZERVEZETI, SZEMÉLYI MEGÚJULÁSHOZ

A szervezeti, személyi és gazdálkodási megújulás az egyik kulcs-, és kétséglátó a legnehezebb s a legizgalmasabb kérdés. Sok vitát, vihart fognak még az ezzel kapcsolatos teendők okozni. Az anyagban vázolt tantervi elképzelés még túl nagyvonalú ahhoz, hogy abból megalapozott tanári létszámigényeket lehessen levezetni. Számos további kérdésben kell még előbb elvi álláspontot, konszenzusra jutni. Így például a következőkben:

— oktatási formák, diák-tanár normák a képzés különböző szintjein;

— ezen belül is: a nem kötelező (alternatív stb.) tárgyak előzetes beszámításának módjai, normái;

— az esti/levelező képzés várható formái, terhei;

— a különböző más képzési formák (szakközgazdász, mérnök-, jogász- stb. továbbképzés, vegyes — más egyetemekkel közös — képzés, vezetőképzés, doktori képzés és így tovább) várható formái, tanárigénye, oktatói terhelésbe való beszámításuk módja;

— a különböző típusú kutatási megbízások közül melyek kerülhetnek alapvetőképpen beszámításra, maradandó-e állandó kutatói státusok, ki rendelkezik azok szétosztásáról, hogyan, milyen elvek-normák alapján?

Általános alapelveként ki kellene mondani — nekem legalábbis meggyőződésem —, hogy függetlenül a finanszírozás forrásától — abban az irányban kell haladnunk, hogy a különböző oktatási (kutatási) elfoglaltságok fokozatosan egységes (kellő súlyozással) kerüljenek beszámításra az elvárt alapterhelésbe és ezáltal az egyetemről kapott, az egyetem révén szerzett javadalmasába.

Fokozatosan fel kell számolni a múlt kényszerű „fuszló, háztáji” szemléletét és megoldási módját, s csak a valóban „maszek” időben végzett munkát szabad tolerálni. (Angliában a tanárok az egyetemi jövedelmük kb. 20%-át kereshetik nem egyetemen keresztül.) Az egyes egységek, tanárok adott feladatok ellátásáért felelnek meghatározott normák alapján, és ennek fejében meghatározott forrásokért felelnek rendelkezhetnek.

A létszámigények meghatározását az anyag talán — gondolom — technikai kérdésnek tekintette, ezért nem foglalkozott vele. En azt hiszem, hogy ez több, mint technikai kérdés, egy kardinális, régóta vajdó — mert roppant nehéz — alapkérdés.

A másik kérdés, a szervezeti keretekre is csak homályosan utal az anyag: „A formalizált... szervezet... alapegységei... a tanszékek a tanrendben szereplő stúdiumokat fednék le.” Az anyagból úgy tűnik, hogy az elképzelés szerint egy teljesen kötetlen és nyitott versenypályázat elbírálása eredményként alakulhatna ki az új tanszéki struktúra. En ezt a megoldást nem igazán értem, s amit érteni vélek belőle, azzal nem igazán tudok egyetérteni. A vázolt elképzelés olyan kultúrát, mentalitást és a folyamatot olyan fokú kontrollálhatóságot feltételez, amellyel illúzió lenne számolni. Az eredményt illetően

* Az egyetem vezetésének felkérésére készített részletes vélemény valamelyest rövidített változata.

annál több a buktató benne! Ezért, véleményem szerint, a célt nem szem elől tévesztve, egy járhatóbb utat kell keresni.

Először is, a nemzetközi példákat és az adottságainkat figyelembe véve elég világosan vázolni lehetne — ahol ez nem ad egyértelmű támpontot, ott esetleg egy-két alternatív megoldási lehetőséget megengedve — egy kívánatos szervezeti struktúrát. Ehhez azonban végérvényesen be kellene látnunk, hogy

a német (porosz) modell adottságaink (érett, nemzetközi szintű professzorok kelő számban az egyik oldalon, s jól felkészült, „kezes” tanársegédek váltakozó hada a másik oldalon) nem teszik lehetővé, s magának a modellnek a feudális szemlélete pedig (számomra legalábbis) kívánatos. Így az angolszász modell, a kevert departamentális/tanszéki struktúrát kell célba venni, céliránytalan oktatási/kutatási központokkal és oktatáskoordinációs egységekkel megtűzdelve.

Azt is látni kell, hogy a nevezett vagy bármely más uralkodó nemzetközi gyakorlatot csak adaptálni lehet sajátos viszonyainkra, feltételeinkre. Azért nem lehet ez az egyben azt átvenni, mert voltaképpen nemzetközi mércével mérve nem minősülünk „universitásnak”, csak „szárnyaszegett”, félkarú egyetemnek. Részben ez, részben az egyes területek eltérő differenciáltsági foka indokolja a vegyes forma — tanszékek, ill. intézetek — alkalmazását.

Ahol a témák igen közel esnek egymáshoz vagy kevésbé differenciált tudományterületről van szó, ott a rugalmasság megőrzése céljából célszerűbb az intézeti forma (nagy departement) alkalmazása, amely — ha jól működik — egy lényeges közbülső, koordinációs szervezethez funkcionálhatna, mivel valamelyest könnyebben átalakítható menetekben, mint a kari tanszéki struktúra. Felfogásom szerint az intézetek alapvetően a benne foglalt egységek laza konföderációi. (A vegyes forma ellenzőit kérem, hogy ne a régi szemüvegben keresztül nézzék az intézeteket (presztízs), s ne emeljék az uniformitást egy heterogén intézményben norma rangjára!)

A tanszéki-intézeti struktúrát szervesen kiegészítik egyrészt az oktatást (részben a kutatást?) koordináló kari adminisztrációk (számukat változtatlanul hagynám, bár funkcióikat, jogosítványikat felül kellene vizsgálni), és másrészt a célfeladatokra szervezett, zömében külsőleg finanszírozott és jelentős gazdálkodási önállósággal bíró oktatási és/vagy kutatási központok. Ilyenek lehetnek eleve több tanszékre, intézetre kiterjedő központok (mint például a nemzetközi oktatási központ, vagy a közösségi gazdálkodási, vagy a nemzetközi kapcsolatok területére szervezett továbbképzési központ stb.), de lehetnek kisebb (intézeti, vagy tanszéki) célkutatási csoportok.

A tanszékek, intézetek újrászervezésénél a kinevezési és pályázati rendszer valamilyen kombinációját lehetne (kellene) véleményem szerint alkalmazni. Először a tudományos fokozattal rendelkezőket kellene zsűriztetni, és az arra alkalmasnak találtakat egy vagy több elképzelhető egységen állást ajánlani. Egyidejűleg — meghatározott területekre, ahol az egyetem külső erőstése szorul — nyilvános pályázatot kellene kiírni, s ezeket hasonlóképpen el kellene bírálni.

Amint kialakul az egyes egységek vezetőtanári garnitúrája, közülük valakit (esetleg csak ideiglenesen, mondjuk, egy évre) vezetőnek választanak (az egyetemi vezetés megerősítésével), — egymással és a vezetéssel szorosan együttműködésben — kidolgozzák az adott egységek oktatási programjait (irányítottan javaslatot tesznek, pályáznak szakirányokra, s egyéb alapvető-kényszerbe sorolható oktatási feladatokra).

Miután ezeket az arra felkért, nemzetközi szakértőket is érdemben foglalkoztató zsűri jóváhagyta, megtörténik — normák alapján — az erőforrások közöttük való szétosztás. Ennek alapján az egységek további álláshelyeket írnak ki, s a pályázók elbírálása után javaslatot tesznek további munkatársak meghatározott időre szóló kinevezésére.

A vázolt eljárás céljában azonos a „nyersváltozat” által sugallt megoldással, de irányítottabb. Nem kívánja átvésny tárgyává tenni a tanszéki struktúrát és alapkompenciákat, s nem hozza megálló helyzetbe jó tanárait.

Az anyagban vázolt folyamat esetén — sajnos, nagyon félek — az egyetem átalános kilikkesztározások színhelyévé válik. Azok fognak elcsúszni, vagy éppenséggel azokat fogja az összefogó közpézer ki- vagy hátrébe szorítani, akikre az egyetemnek leginkább szüksége lenne.

Ami a lebonyolítás tervezett ütemét illeti, úgy tűnik, hogy bármennyire is kívánatosak lennének a gyors döntések a személyzeti-szervezeti kérdésekben, a vázolt radikális változások körültekintő, viszonylag kevés feszültséggel és veszteséggel járó megoldásához a tervezettnél jóval több időre (és egy-két kiváló munkaügyi jogászra) van szükség. A márc. 15-ei határidő igencsak irreálisnak tűnik.

A TANTÁRGYSTRUKTÚRÁHOZ

A bevezető számomra megnyugtatóan körvonalazta a valóban „kétféles” képzési elképzelés alapfogalmát, amellyel teljes mértékben azonosulni tudok. Ezzel szemben a vázolt tanrend — jelentéktelen változásoktól eltekintve — a küldött-értékelte tantervi bizottságának lényegében „egylépcsősre” és „univerzálisra” tervezett tantervével azonos. Így szükség-szerűen magán viseli annak erőnyeit és hibáit.

Feltétlenül az erőnyei között tartom számon egyszerűségét és áttekinthetőségét, azt, hogy koncentrálja, félleventként szűkre szabja a tantárgyak számát, és hogy megszüntetni javasolja az emelt szintet. Hátránya, hogy túl általános képzést céloz meg, nem él (megszünteti) a szabályozott választás lehetőségével, ennél fogva sokat markol, parttalan, nem világos a képzés célja, a kibocsátási szándékot — „végtérmet” karaktere. (A „kvázi-egylépcsős” elképzelésben, amely feltette, hogy gyakorlatilag mindenki továbbtanul, ez — bár vitatható volt — kevésbé volt zavaró. Itt viszont, a bevezetőben vázolt kétféles szerkezetben ezek a jellemzők már kifejezetten hátrányosak.)

Csak lassan azzal a reformmal

A kötelező tantárgyak körének módosítását is indokolhatónak tartom (már csak a kétféles megoldás miatt is), de a javaslat egészével nem tudok egyetérteni. Ez volt az anyagnak az a része, ahol kifejezetten jó lett volna olvasni érveket. Már csak azért is, mert nekem határozottan az a meggyőződésem, hogy az első három évre vonatkozó jelenlegi és javasolt tanterv közötti eltérések — amelyek sok szempontból minimálisak és ennél fogva valóban minimálisak — sok szempontból még inkább károsabbak lehetnek, mint a jelenlegi tanterv — sok szempontból dök is az átmenet könnyebbé tétele érdekében! — sok szempontból a szándéktól függetlenül, sajátos visszalépést jelentenek a nemzetközi gyakorlathoz való közelítés szempontjából.

Érdeemes részletesen összevetni a jelenlegi és tervezett tantervet! Ennek elősegítése végett készítenék egy könnyen áttekinthető táblázatot. Ebből jól láthatók a változások fő „csapás-irányai”.

— A javaslat szerint jelentősen (heti/félévi 3-4 órával) nőne az összes órák száma;

— Elhagyni javasol két makrogazdasági tantárgyat és egyidejűleg kötelező tárgyként elő kívánja írni (összesen heti/félévi óraterjedelemben) a korábban szabályozott alternatív tárgyakként kezelt általános társadalomtudományi és természeti erőforrásokkal, technikával foglalkozó tárgyakat;

— Nem részletezett módon tantárgyszerűt javasol a kül-gazdasági ismeretek esetében (nemzetközi gazd.tan);

— Kötelező jelleggel heti 6 órára kívánja emeltetni az idegen nyelvek (térítésmentes!?) oktatását;

— A javaslat szerint a kötelező tárgyak óraszám (nyelvek nélkül) 65-ről 84-re nőne, a választható tárgyak óraszámja 34-ről 28-ra csökkenne.

Szándékosan azokat a részleteket hangsúlyoztam, amelyekkel nem igazán tudok egyetérteni. Csúpan egy érdemi kiegészítő megjegyzés kínálkozik a fentiekhez, illetve a mellékelt táblázathoz, amely a magam „konszenzus”-javaslatát is tartalmazza. Ez pedig az általános társadalomtudományi, illetve a szabályozott alternatív tárgyak kérdése.

Szabályozottan választható tárgyként hat tantárgy szerepel a jelenlegi tantervben (lényegében a fentiek), ezekből három kell választani (eredetileg négyet kívántunk előírni, de az egyetemi tanács ezt háromra csökkentette, amivel én akkor sem, s ma sem értek egyet). De a túlnyomó részben üzempazdasági, illetve gazdálkodási területre irányuló képzésben a fenti tárgyak újlag javasolt részaránya egyszerűen indokolatlan, nemzetközi példákkal indokolhatatlan.

AZ ALSÓ FOKOZAT (I—III. ÉV) TANTERVE

TANTÁRGY	1.	2.	3.
Mikroökönómia	4	6	4
Makroökönómia	4	6	4
Gazdasági rendszerelmélet	3	—	—
Vállalati gazdaságtan	6	6	6
Gazdasági szerkezet	3	—	—
Számítástechnika	4	4	4
Matematika	12	12	12
Statisztika	7	8	7
Számíté I.	4	4	4
Pénzügy	3	4	4
Közgazdaságtan	2	—	—
Nemzetközi gazdaságtan	—	4	—
Gazdasáspolitikai	4-6	4	4
Jog	5	4	4
Vezetés-szervezés	2-4	4	4
Gazdasáspolitikai	(a)	4	4
Szociológia	(a)	4	4
Filozófia	(a)	3	(a)
Politikatudomány	(a)	3	(a)
Technológia	(a)	—	(a)
Környezetgazdaságtan (term. er.)	(a)	4	(a)
Szakszeminárium	—	1	—
Kötelező tárgyak	65	84	67
Proszeminárium	3	4	4
Választható (és szak-) tárgyak	34	28	33
Idegen nyelvek	28	36	28+x
Mindösszesen	130	152	132+x

Megjegyzések, jelölések:
a tábla adatai heti/félévi óraszámok
1. a jelenlegi tanterv szerint
2. a „nyersváltozat” javasolt tanterve
3. egy „szintézis” tanterv
(a) szabályozott alternatív tárgy
x kötelezőn felül nyelvi órák száma

Véleményem szerint, a közgazdászok szemléletformálásában betöltött súlyánál fogva két tárgyat ki lehet emelni és azokat akár kötelezően is elő lehetne írni (de nem biztos, hogy érdemes): a (magyar és egyidejűleg nemzetközi, mára súlyozott) gazdaságtörténetet és a szociológiát. A többi szabályozottan választhatóként kellene csokorba előírni (esetleg major-tól, szakiránytól függő megköttésként).

A tanterv tervezett félévekre bontásával alapvetően egyet lehet érteni, egy-két módosító észrevételem a csatolt táblázatból kiolvasható. Így csak néhány kiegészítő — részben tanrendet illető — megjegyzést kívánok fűzni hozzá.

— Külön fel szeretném hívni arra a figyelmet, hogy heti/félévi hat órában — a nemzetközi gyakorlatban ez példa nélkül áll — nem szabad tárgyat a tantervbe állítani. Amint nem lehet heti maximum 4 óra tantermi foglalkozással, plusz otthoni tanulással elsajátítani, az vagy túlméretezett (nem egy féléves), vagy rosszul oktatott tantárgy! — Ceterum censeo: idegen nyelvből hat kötelező óra beállítására több, mint luxus, pazarlás! Az első éven (a szintrehozás miatt) elfogadható, később legfeljebb fakultatívként.

— Az általános alapképzés koncentrációs területeiként a „major” szellemiségét javasolom adaptálni a „felvezető tárgyak” helyett, s ezek tantárgyszerkezetét még alaposan át kellene gondolni, ebben a formában még igen nyers. (A közgazdaságtani major-hoz kapcsolódó javaslatom lentebb mellékelem.)

— Viszonylag könnyen adaptálható a főiskolai (diplomával egyenértékű) szakosított egyetemi alaptanulmány nyújtó (s egyidejűleg továbbtanulásra is képesítő) képzésre a jelenlegi főiskolai képzés tanterve és a (még megtervezendő) gazdálkodási major tárgyai.

— Nagyon erősen ajánlom a 2. év végi alapvizsgák megőrzését. (Mind az ismeretek átsimítása, mind a — diákok és az egyetem orientációját szolgáló — visszajelző funkciója miatt elengedhetetlennek vélem. Különösen az új rendszerben lesz ez fontos, mert a harmadéven egy rossz választás — általános vagy szakosított képzés — komoly következményekkel járhat.)

— Az elavult tantárgyi szigorlati formák messze nem egyenértékűek az alapvizsgákkal! Egyetérték viszont azzal, hogy bizonyos kiemelt szakmai tantárgyak is átsimítsák, „szigorlati szintű” számonkérésre” kerüljenek. Erre szerintem a legjobb alkalom a szakosodási irányhoz (major-hoz, főiskolai szakirányhoz) kötött, részben írásbeli államvizsga lenne.

— Megfontolandónak tartom ugyanakkor a diplomamunka bevezetését az alaptanulmány szintjén. Ekkora tömeg mellett mind a diákok segítése, mind a dolgozatok érdemi elbírálása csak tessék-lássék munka lehet. (Megjegyzem, hogy az USA-ban még az MBA fokozat esetében sem írnak elő diplomadolgozatot mindenhol!) Szóval, én nem javasolnám az alsó fokot. Maradjon meg inkább a kötelező 2. éves dolgozat a proszeminárium folytatásaként vagy másként.

— Apropó, proszeminárium, az utóbbiak többsége soha nem volt valódi proszeminárium, erre jó lenne külön odafigyelni! Különösen a proszeminárium tervezett előbbre vitele és a közgazdasági alapvetés (amit egyébként jónak tartok) csak 2. félévre tervezett elindítása miatt.

TANTÁRGY	Ora	TANTÁRGY	Ora
1. félév		2. félév	
Számítástechnika	4	Mikroökönómia	4
Matematika	4	Matematika	4
Gazdaságtörténet	4	Szociológia	4
Idegen nyelv	6	Idegen nyelv	6
Proszeminárium	2	Proszeminárium	2
Alternatív I.	3	Alternatív I.	3
	23		23
3. félév		4. félév	
Makroökönómia	4	Számvitel	4
Vállalati gazdaságtan	3	Vállalati gazdaságtan	3
Matematika	4	Statisztika	4
Statisztika	3	Gazdaságpolitika	4
Idegen nyelv	4+x	Idegen nyelv	4+x
Alternatív I.	3	Alternatív I.	3
	21		22
5. félév		6. félév	
Pénzügy	4	Vezetés-szervezés	4
Külgazdaságtan	2	Jog	4
Idegen nyelv	4+x	Idegen nyelv	4+x
Alternatív I.	3	Alternatív I.	3
Alternatív II.	9	Alternatív II.	6
	22		21

Alternatív I.: I. év
 Filozófia
 Politikatudomány
 Környezetgazdaságtan (term. eróf.)
 II. év
 I. év + Nemzetközi g.-tan
 Gazdasági szerk.
 Számítástechn. stb.
 III. év
 I–II. év + (kidolgozandó)

Alternatív II.: A három szakka azonos majorok (koncentrációs területek, „felvezető tárgyblokkok”) tárgykínálati, ill. a szakosított (főiskolával egyenértékű alaplódiplomát nyújtó) képzés szakirányterve. Az utóbbi esetben a hallgatók az Alt. I. keretei terhére a III. éven Marketing és Számvitel II. tárgyakat kötelesek felvenni.

Kiegészítésként: a közgazdaságtani major órarendjéhez A 15 órás keretet, például, a következőképpen lehetne kitölteni:
Kötelező tárgyak:
 Gazdasági (összehasonlító) rendszerelméletek (3)
 Közgazdasági elméletek története (3)
 Bevezetés az ökonometriába (3)
 Makrogazdasági elemzés (3)
Alternatív tárgyak: a felső fokon tervezett szakirányok fel(ve)vezető tantárgyai, amelyek részben a fennmaradó 3 óra, részben az alternatív I. órák terhére vezetők fel (az utóbbiban másokkal versenyezve).

A **graduális** szint tervéhez csak a javaslat tömörségével lehet hozzászólni, mert megítéléséhez igen kevés információt ad az anyag (a szakirányok például lényegében üres keretek, ha úgy tetszik: biankócskekkel). Így rövid lehetek. Itt is érdemes tömören, táblázatos formában áttekinteni a jelenlegi és a javasolt tanterv főbb eltéréseit.

Felső szint tanterve (idegen nyelvek nélkül)	Jelenlegi	Javasolt
Kötelező általános tárgyak	7	—
Kötelező szaktárgyak	15–18	12–24
Szakszeminárium	4	4
Szakirány órák (első és második)	20	30
Alternatív tárgyak	34–37	12–24
Összesen	73	70

A táblázatból jól láthatóak az alábbiak:
 — Egyrészt, a javaslatban — „nyomatékos” megfogalmazásával ellentétben — igen az **alternativitás** erőteljes **visszaszorítási törekvése** jelenik meg. Ráadásul még, jelentős **szakmai egyoldalság** fogalmazódik meg a vázolt elképzelésben (szakonként eltérő 12-21 óra alternatív órakeret, az is zömében az utolsó, 10. félévben, s vele szemben 30 óra egyetlen szakirányra, továbbá **semmi általános, csak szaktárgyak**). Tehát egyszerű pályázattal, nem folyamatos versenyben mérődnének meg az oktatók!
 — Másrészt, miközben a szűkebb körű, **alapvető vagy fő szakirányok kiemelését teljes mértékben indokoltnak tartom**, nem tudok egyetérteni a javaslat olyan megfogalmazásával, amely gyakorlatilag le kívánja szűkíteni (had’ h’ mondjam: **monopolizálni**) magát az oktatást ezen témakörökre. Egy ilyen megoldás **kirekesztene egy sor választható általános és szaktárgyat, illetve másodspecializálódási lehetőséget**.
 — az **egy hónapos kötelező (februári) szakmai gyakorlat** bevezetésével nem értek egyet. Egyrészt, tapasztalatok szerint legalább **három hónap** kell érdemi szakmai gyakorlathoz. Másrészt az egyes szakirányultságok gyakorlattal való kapcsolat-tartása a legváltozatosabb formákban képzelhető el. (Pl. folyamatos projekt munka, nyári gyakorlat, esettanulmányok.)
 — Végezetül, legkevésbé saját területemhez, a **közgazdasági szakképzéshez** tudok hozzászólni, mert az **últottan elnagyolt és hevenyészett**. De, gondolom, az erre vonatkozó részletes elképzelések véleményezésére, netán formálásukban való aktív részvételre még lesz alkalom.
Befejezésként és még egyszer: remélem, hogy senki sem fogja olykor talán túl élesre sikerült kritikai észrevételeimet bántónak, „kioktatónak” találni. Tudom, hogy ugyanazt akarjuk: egy jobb alma matert. Kívánok ehhez mindnyájunknak sok türelmet, bölcsességet, bört, búzát, békességet!

Vezetni tanulnak a jövő menedzserei

Hozzászólás az egyetemi reform kérdéséhez

Egy szakkollégiumi vélemény

Egyetemünkön szinte minden ősszel — az aktuális koncepció szerint — „reformévfolyam” indul, s az intézménynek lassan normális, állandósult létállapotává válik a „permanens reform”. Nincs talán még egy olyan felsőoktatási intézmény széles e hazában, ahol ennyi újító szándékú oktatási reformot hívtak volna (tiszavirág-) életre az utóbbi húsz évben. A mindig újabb és újabb koncepciók kidolgozása és bevezetése egyrészt jó jel, hiszen az adaptivitás egy intézmény, szervezet számára elengedhetetlenül fontos; ám a reformok túlzott gyakorisága azt sejteti, hogy az eddigi elképzelések nem váltották be maradéktalanul a hozzájuk fűzött reményeket.
 A szakkollégiumokban élénk érdeklődés kísérte és kíséri ma is az oktatási reformok ügyét. Ennek oka minden bizonnyal részben az, hogy a szakkollégiumok egyik célja megalakulásuk óta nívós kiegészítő képzés biztosítása tagjaik (és az egyetem más hallgatói) számára, így természetesen fontos figyelemmel kísérniük az egyetemi oktatás jövőjére vonatkozó terveket. Az utóbbi egy hónapban, a Veress-team javaslatának kézhezvétele óta szemmel láthatóan megérettültek az egyetemi reformviták a Rajk László Szakkollégiumban is. E beszélgetések egyik legfontosabb közös tanulsága az volt, hogy az oktatásfejlesztés koncepcióinak vitájakor szükség van a hallgatói vélemények világos kifejezésére, a diákság érdekeinek egyértelmű megfogalmazására.
 Egy valóban sikeres, az egyetemi oktatás minőségében igazi áttörést jelentő fejlesztési koncepciónak — véleményünk szerint — két alapvető feltételt kell teljesítenie: **biztosítani kell a képzés egyenértékűségét, valamint a tárgyak, oktatók (oktatói csoportok) versenyét**.
 Bármilyen elképzelést fogad is el tehát az egyetemi tanács, annak olyan reformokat kell megelőznie, amelyek az oktatás kétszintűvé tételével közelítik a képzés rendszerét a nemzetközileg elfogadotthoz, s a harmadik év után adott B. A. jellegű diplomával lehetővé teszik hallgatóik számára a szakképzés más egyetemeken való befejezését (és egyben

megnyitja az utat a más felsőoktatási intézményekben alapozók számára a BKE-n való szakosodáshoz). A nemzetközi tapasztalatok igazolják a 3 év alapo- + 2 év szakképzés létjogosultságát. Részletkérdésekben nem érezzük feladatunknak az állásfoglalást, annyit azért szükségesnek tartunk megjegyezni, hogy meglátásunk szerint a 3+2-es rendszerrel kapcsolatban felmerült aggályok jórészt megalapozatlanok: **nem kell félni attól, hogy a harmadik év végeztével a hallgatók többsége nem folytatja tanulmányait** (a közgazdasági szakdiplomába való „beruházás” a világon mindenütt magas hozamú), s a B. A. diploma kiadása sem rontaná az ötéves egyetemi diploma rangját — **ahogy a külföldi, úgy a magyar munkaerőpiac is meg fogja különböztetni ezt a két jószágot**.
 A tárgyak és oktatói csapatok versenyét még a fejlesztési tervben leírt szoros határidőkkel is megvalósíthatóknak tartjuk — a pályázati feltételek szigorúsága éppen a megalapozatlan tematikával jelentkezőket riasztja el; a több éve, esetleg évtizede egy tárgyat oktatók számára nem jelenthet gondot a jelentkezés sürgős leleadása. A pályázatok elbírálásánál segédkező nemzetközi grémium a szakmai színvonal emelésén kívül ismét csak **képzettségünk konvertibilitását segítené elő**; a tárgyak és oktatói állások végleges meghatározásánál pedig **ügyelni kell arra, hogy a hallgatók számára az egyetem azonos tárgyban, témán belül is hagyjon választási szabadságot**.
 A **képzéskorszerűsítés fenti alapvető követelményeinek a Veress-team által kidolgozott, az egyetemi tanács elé kerülő koncepció megfelel**. A tervezet bizonyára nem tökéletes, a koncepció szerzőivel lehet vitatkozni az alapképzés pontos tantervéről, a major-ök (az előzetes szakirányú képzés) beindításának lehetőségéről, de az elképzelés lényegének — úgy véljük — minden az egyetem jövőjét a nemzetközileg összemérhető színvonalú szakképzés-képzésben látó oktató és hallgató számára elfogadhatónak kell lennie.

Eső Péter,
 a Rajk László Szakkollégium
 Diákbizottságának tagja

Néhány gondolat az egyetem fejlesztési tervének nyers változatához

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének egyetemi bizottsága **lehetőséget kapott arra, hogy — mint érdekvédelmi szervezet — véleményt nyilvánítson egy igen jelentős változásokat felvázoló egyetem-politikai és -fejlesztési anyagról**. A dokumentumot összeállító bizottság vezetőjének és tagjainak köszönetünket fejezzük ki, hogy erre módot adtak.
 A bizalmistületi ülés és a szakszervezeti bizottság egyetértése alapján elsősorban érdekvédelmi szempontból foglalkoztunk a leírtakkal; ugyanakkor előrebocsátjuk, hogy a szakszervezeti tagok egyben egyetemi polgárokként (túlnyomórészt oktatóként) „szakmai” véleményt fogalmaztak meg. Ezeket a felvetéseket kíséreljük meg súlyozottan és röviden összegezni és javaslatként továbbítani az egyetem vezetésére számára.
ÁLTALÁNOS MEGJEGYZÉSEK
 A múlt tanévi küldöttértekezlet lezárulása, az új egyetemi vezetés és tanévindító elképzelései alapján váratlan tartalommal került a szervezeti egységekhez a fejlesztési terv. A koncepció bizonyos szempontból késedelmes, más vonatkozásban túlzottan előresiető momentumokat tartalmaz.
 Kiemelkedő fontosságúnak tartjuk intézményünk alaptevékenységének összehangolt, szervezett működése céljából olyan környezet kialakítását, amely megteremti:
 — a hallgató magas színvonalú, nemzetközileg elismertethető képzését;
 — az itt folyó oktatási-kutatói tevékenység tudományos, erkölcsi és anyagi támogatását;
 — az érvényben levő jogszabályok érvényesítését (te-

— az elfogadott tantervhez kapcsolódó tananyagoknak az oktatási folyamat indításakor rendelkezésre kell állniuk;
 — a kapcsolódó egyetemi szabályzatokat a korszerűsített képzéshez hangolva kell egyidejűleg elkészíteni;
 — a felvett hallgatók oktatását a meghirdetett követelményrendszer és képzési rend alapján kell ellátni (pl. egy jelenleg II. éves hallgatót nem bocsáthat el az egyetem a következő tanév végén alaplódiplomával, ha tanulmányi eredménye nem jogosítaná automatikusan továbblépésre IV. évfolyamra; természetesen újabb felvételi vizsga sem írható elő számára menet közben);
 — a megszerzhető diplomák minőségét, tartalmát, felhasználhatóságát és ekvivalenciáját korrekt módon lenne célszerű megfogalmazni;
 — a pályázati rendszer partikuláris megfogalmazása nem ad garanciát sem a folyamatos tevékenységhez, sem az európai világszínvonalú képzés megvalósításához;
 — a pályázatok elbírálására vonatkozó kritériumrendszer hiánya rövid idő alatt pánikhangulatot eredményez, létbizonytalanság érzetét hozza;
 — a koncepcióban ellentmondások észlelhetők;
 — a pályázati rendszer értékét jelentősen csökkenti, hogy egy korszerű külföldi tankönyv vagy kézikönyv (tartalomjegyzéke) alapján látványosan jó tárgyatematika állítható össze, miközben az ezt követő előadás döntően a régi ismeretanyagra támaszkodik. Erre a jelenségre a múltból számos példát lehet felhozni.
 Az összefoglalt gondolatok alapján javaslatként szeretnénk megfogalmazni azt, hogy az egyetem vezetésére a közvélemény bevonásával kialakított kép alapján gondolja át újra az oktatás politikai és működési stratégia alapelveit, a fejlesztés megvalósításának egymásra építhető lépéseit (tudományos, szakmai és humánus szempontokat egyaránt figyelembe véve).
 Az érdekvédelmi szervezetek feladatukat olyan keretek között tudják hatékonyan elvégezni, hogy az állami feladatokat támogatni, segíteni képesek, és tevékenységüket a szűkebben értelmezett területekre, a dolgozók szociális körülményeinek javítására koncentráltatják.
 Kérjük az egyetem vezetőit és testületét, hogy véleményüket és döntéseikért értékeljék és döntéseiknél vegyék figyelembe.
az FDSZ szakszervezeti bizottsága

Ez nem Marilyn Monroe, akit mindenki magáévá akar tenni

Úgy tűnik, a vártnál sűrűbbek a viharfelhők az oktatásfejlesztési koncepció fölött. A legtöbb kritikát a szervezeti átalakítás mechanizmusára tett javaslat váltotta ki. Az oktatók jelentős része joggal és erkölcsileg is elfogadhatatlannak tartja, hogy — mint mondják — mindenki ki legyen rúgva egy pillanatra, mielőtt újra megpályázná egyetemi állását. Olyan vélemény is elhangzott, hogy bármennyire ésszerűnek is tűnik a javasolt képzési modell, az elemi gyakorlati feltételek hiányoznak a megvalósításához. Nincs meg a tanárok érdekeltsége egy ilyen szisztéma bevezetésében. Amíg takarítónői fizetésekért dolgoznak itt oktatók; amíg 30-40 emberen kívül a többség — amely mellesleg működteti az egyetemet — nem tudja az egyetem imágójának felhasználásával összehozni a maga jólfizetű buliját; amíg a WC-kben nincs papír és kemény írólapot kell használnia a rászoruló dolgozónak, ha úgy hozza a sorsa; addig nem lehet elvárni senkitől, hogy angol nyelvű pályázatot nyújtson be, hogy megértse a reformkoncepciók idegen szavait, az átülendő rendszer misztikus szintjeit, diplomaformáit, amelyek adaptálhatósága a magyar feltételek között nagyon kétséges. A legkevésbé, amit mondhatunk, hogy az egyetem nem az a Marilyn Monroe-szerű nő, akit mindenki magáévá akar tenni.
 Ugyanakkor a támogató álláspontok is számosak. Ebben a számunkban is igyekeztünk eltérő véleményeket közreadni.
 (k)

KONKRÉTABB VÉLEMÉNYEK
 A fejlesztési koncepció három kérdésben igen pozitívan értékelhető, előremutató gondolatot fogalmaz meg. Sajnálatos, hogy mindhárom esetben megkésettnek érezzük a felvetést, ezenkívül nem a jelenleg folyó képzés tapasztalatai alapján vezethető le, hanem teljesen új gondolatvilágba ágyazódik.
 1. A 3+2 éves képzésre történő áttérés a hazai közgazdasági felsőoktatásban időszzerűvé válik. A két vidéki egyetem (JPTE, ME) már a következő tanévre ezt az oktatási formát hirdeti meg, ahol az első fokozat alaplódiplomával zárul. Azt is meg kell ebben mondani, hogy a kezdeményezések hosszú távú sikeréhez még nagyon sok mindent kell mindkét helyen hozzatenni.
 2. A vitaanyag utal arra, hogy a jelenlegi tanterv túl bonyolult. A szűkítési törek-

vések a küldöttértekezlet elfogadott határozataiban a szakirányok újragondolásában már megfogalmazódtak. Ennek megvalósítására még nem került sor, pedig lassan aktuálissá válik III. éves hallgatóink szakirányválasztása. A koncepció e kérdést a leendő tantervvel illetően is nyitottan hagyja.
 3. Végül az egyetemi vezetés aktuális feladataként értékeljük a felvételi szabályzat felülvizsgálatát és átdolgozását.
 Támogatjuk a rugalmasabb rendszert, a beiskolázási létszámnövekedést abból a megfontolásból kiindulva, hogy a korábbi estilevelő-kiegészítő képzési formák kifutásával egyidejűleg lehetőség nyílt a nappali tagozatos alapképzés és soros képzés problémáira koncentrálni. A változások csak a hatályos felvételi jogszabályok közötti vezethetők be, a kritériumok pontos és egyértelmű, kellő időben történő meghirdetésével.

KRITIKAI ÉSZREVÉTELEK
 A tanszéki vélemények egy részének ismeretében nem térünk ki részletekbe menően minden területre a felesleges ismétléseket elkerülendő, csupán címszavakban utalunk azon témákra, melyekkel kapcsolatban a fenntartásokkal egyetértünk; így:
 — a jelzett határidőket irreálisnak érezzük;
 — a képzési rendszer átalakítása vertikálisan és horizontálisan összehangolt, kellően átgondolt és minden érintett fórumon megvitatott tanterv nélkül nem történhet meg;

Csak az a baj, hogyminden nagyon drága

Kocsmai körkép

OKTOBERBEN ÚJRA megnyílik a már oly sokak által hosszabb-rövidebb ideig üzemeltetett diákkocsmák — adta hírül a KÖZGAZDÁSZ szeptember 18-i száma. A Közgáz-dász Klubhoz tartozó új bérőljő két testvér: Keserű László és öccse, a cselgáncsosok volt szövetségi kapitánya, Keserű József. Ot kérdeztem.

— **Mi a célja ennek a klubhelyiségnek?**

— Azt szeretnénk elérni, hogy az egyetemisták itt érezzék jól magukat a Közgázban, ne kelljenek mások sörözőbe, vagy klubba elmenniük. Ezt szolgálják az itteni programok. A Közművelődési Titkárság szervezésében kéthetente az Old Boys együttes lép fel. Szombattól minden héten rocky klub is működik.

Nemcsak ilyen szervezett programok vannak persze. Néha lejönnek itteni egyetemisták, zenészek, és ők járszának. Az ilyenekben nyilvánvalóan meg igazán a klubjelleg. Szintén ezt szolgálják a biliárdasztalok is. Ne csak enni-inni lehessen idelemben de a tágabb értelemben vett szórakozás lehetősége is biztosítva legyen. A kellemes közérzetet egyébként olyan apróságokkal is biztosítani szeretnénk, mint a jó kiszolgálás, terítés, reklámok és plakátok, amik a bünt díszítik és emelik a hangulatát.

— **Másfél hónapja üzemel a Közgáz Klub és a hozzá tartozó diákkocsmák. Mik az eddigi tapasztalatai?**

— Az eddig eltelt idő nagyon rövid bármilyen mérleg megvonásához. Még minden a kiforratlanság állapotában van, el kell tenni legalább két-három hónapnak ahhoz, hogy túljussunk a kezdeti időszakra.

kon. Az már eddig is kiderült, hogy estefelé a leglátogatottabb a klub. Ez természetes is, hiszen az egyetemistáknak főleg ilyenkor van szabadidejük. Napközben is nyitva vagyunk azonban hétfőtől péntekig már reggel tíz órától, hiszen ilyenkor is vannak, akik lejönnek enni vagy inni valamit és beszélgetni. Még vonzóbb lehetőségeket kell kialakítani, különböző ötletek, igények érkeznek a diákoktól mind a programokkal, mind a büfével kapcsolatban. Egyébként hét végén is várunk mindenkit: szombatot és vasárnap délután háromtól éjjel egy óráig vagyunk nyitva.

MEGKÉRDEZTEM

azokat is, akikért tulajdonképpen van a klub és a hozzá kapcsolódó diákkocsmák. Leültem két fiú mellé, akik az egyik asztalnál söröztek. Először furesztálták, hogy miért az ő asztalukhoz ülök, mikor van még egy csomó üres hely. Aztán amikor megtudták, hogy a kocsmáról akarok vendégszolgálatot, elszállt minden bizalmatlanságuk. Czachesz Gábor és Hancs István második évfolyamosok és mint kiderült már tavaly is járogattak ide.

— **Más volt akkor a kocsmák?**

— **Rocker?**

— Igen. Fülbevalója volt, hosszú haja, borkabátja és nagy hasa. Volt egy olajzöld bogárhátúja, amíg az itt állt az épület előtt, minden jól ment. Állandóan telt ház volt. sokan jártak ide. A kiszolgálás is udvarias volt, és főleg olcsón lehetett kapni mindent. Egy szelet zsíros kenyér példá-

ul három forintba került. Esténként nagy bulikat is rendeztek.

— **Mindez csak az első félévben tartott?**

— Igen. Félévkor elküldték. Anyagiakra hivatkozva. Új bérőljők jöttek, akik többet tudtak fizetni.

— **Mi változott akkor?**

— Minden. Emlékszem, ketten voltak: a „Kis Kövér” meg a „Nagy Sovány”. A kiszolgálás rosszabb lett és drágább. Rocker idején teljesen egyéni igényeket is kielégítettek. Azt keverték neked, amit akartál. Mindez eltűnt. A bor megmaradt, de mindennek fölment az ára.

— **A látogatottságra hogyan hatott mindez?**

— Egy-másfél hónap alatt ellaposodott az egész. Alig lézengtek néhányan. Aztán bevezették a bérletet. Csak az jöhetett be, aki váltott ötven forintért bérletet. Én egyszer jöttem le. Siralmas volt.

— **E szerint Rocker nagyobb népszerűségnek örvendett?**

— Igen. Mikor elküldték, aláírásgyűjtést kezdtek szer-

vezni a diákok, hogy jöjjenek vissza. Aztán elhalt az akció.

— **Olyanról is hallottam, hogy voltak néha lerészegedések.**

— Néha előfordult, persze. De hát az belefér a kocsmajellegbe.

— **Meddig húzta a „Kis Kövér” és a „Nagy Sovány”?**

— Itt maradtak félévig, de nem voltak túl sikeresek.

— **Na és hogy tetszik a kocsmák most?**

— Most megint új bérőljők vannak. Nagyon jó ötlet, hogy a helyiség túlsó részét függönyökkel leválasztották, így sokkal jobb hangulata lett az egésznek. Csak az a baj, hogy minden nagyon drága.

A Közgáz Klub és a Közgáz Kocsmá/Büfé tehát újra üzemel, hogy meddig és milyen sikerrel, az majd elvállalja. A látogatottság alapján egyelőre úgy tűnik, hogy egyre nagyobb népszerűségnek örvend az egyetemisták körében.

Felföldi Zoltán

Szarvassá változott fiú

Fotó: Forrai Zsolt

Filozófiai szakképzés modernizációtanból

Szinte szakképzés mélységű oktatást kíván nyújtani a filozófia tanszék Modernség, modernizáció, posztmodern című programcsomagjával. A kurzusokat a tervek szerint felsőbbévesek vehetik majd fel másodszerként vagy szakalternatív tárgyak blokkjaként. Az órákat egyetemi és külső oktatók tartanák. Közülük két fő, Kiss Balázst, a filozófia tanszék és Fekete Lászlót, a Közép- és Kelet-Európa Kutató Központ munkatársát kérdeztük a programról.

— **Miből gondoljátok, hogy éppen ez a téma érdekli a felsőbbéves közgazdász diákokat? Azért kezdemezt az, mert első-, másodéven a vallásbölcseleti**

kurzus a legnépszerűbb. Nem valószínű, hogy „emelt szintű” választási lehetőséget kellene kínálni?

K. B.:

Ezt a programot a társadalomtudományi szakon akarjuk meghirdetni. Azoknak a részvételére számítunk, akiket a szűken vett közgazdaság-tudományokon kívül más is érdekel. Mi ezt a kérdéskört fontosnak, izgalmasnak tartjuk. Úgy véljük, hogy ma, Magyarországon, ahol szinte mindenki azt keresi, hogy milyen társadalmi struktúra, intézmények jelentenek az ország előrelépését egy fejlettebb szintre, a modernizáció elméleti megközelítése, problémaköre érdeklődésre tarthat számot.

Mindez persze nem zárja ki, hogy vallásbölcseleti kurzusok is induljanak a felsőbbéveken és a hallgatók azokra járjanak, ha az a téma érdekli őket.

F. L.:

Mi, akik összeállítottuk ezt a blokkot, úgy véljük, hogy a modernizáció az Európa-paradigma lényege. Az európai fejlődési modell a modernizáció meghatározott, jól körülírható módját jelenti. Ugyanakkor az utóbbi 2-300 évben a magyar szellemi életben soha nem volt igazán végiggondolva ez a problémakör. Bár az elmúlt évtizedek kulcsszava volt a modernizáció, a fejlődés, még ezen az egyetemen sem dolgozták fel, hogy a gazdaság, az emberek anyagi helyzetének változásán túl mit is jelent ez a művészetben, a tudományban, a mindennapi életmódok módosulásában. Ezzel egy időben azzal az ellentmondással is szembe kell néznünk itt Magyarországon, hogy miközben mi a modernizáció nyugati mintájának megértésével, adaptálásával vagyunk elfoglalva, addig Nyugaton sokan már megkérdőjelezzik ennek eredményeit, fessegetik az ottani társadalom kereteit.

— **Hát igen. Felmerülhet, hogy a modernizáció egy luftballonszerű fogalom. Az úgynevezett fejlődés éppen annyit hátrányul jár, mint előnyül. Például székely érve nem volt szuperzionikus repülés, de környezetszennyezés sem.**

F. L.:

Nagy viták vannak közöttünk a modernizáció fogalmáról. Van, aki szerint egyértelműen ez Magyarország feléledésének útja. Mások szerint ez csak a világ egy szűkebb sarkára érvényes modell, a maradék, a többség számára nem feltétlenül előnyös, így követése — ha egyáltalán lehetséges — mindenképpen nagy nehézségekbe ütközik. Az erről folytatott vitáinkban nem jutottak ki szövezzusra, az eltérő megközelítések megjelennek majd az órákon is.

K. B.:

Szeretnénk differenciáltabban, széles körűbbé tenni a hallgatók ismereteit. A környezetszennyezés, amit említettél, jó példa erre. Az a helyzet ugyanis, hogy kutatók tanulsága szerint ez nem a modernizáció átká. Az ember évszázadok óta rombolja környezetét. A Szaharát például, egyes szakértők szerint, a nomád népek tették olyanra, amilyenek ma látjuk. A korábbi és a mai viszonyok között az a különbség, hogy ez a problémakör az utóbbi évtizedekben bizonyos politikai csoportok politikai kérdéssé tették, felhívták rá a figyelmet. Persze ebben nyilván szerepet játszik az is, hogy bizonyos környezetszennyezési jelenségek ma már az egész emberiséget veszélyeztetik.

F. L.:

Úgy véljük, nem árt ha a jövőben közgazdász szakmai szemlélete is távolra kicsit. Ha látják, hogy ma már nemcsak a hagyományos intézmények, hanem a pusztán hatékonyasága alapján megítélt gazdaságfelfogások léteznek,

K. S.

— **Aha. Szóval szeretnénk némileg „alternatívá” nevelni a közgazdász-palántákat. Elérni, hogy ne olyan kökevény, szempörtelen — ámde üzleti szempontból hatékony — vállalkozók legyenek, mint amilyenek a mai magyarországi sikeres emberek látszanak.**

K. B.:

Azt látni kell, hogy Nyugaton fokozatosan csökken a fordizmus jelentősége, lassan lejár a futószalagok mellett gépiesen dolgozó tömegek kora. A munkaadók ma már inkább lojálisabbá tett munkavállalókkal igyekeznek együttműködni. Ott túl vannak azon, hogy az embereket „be kell tölteni”, mechanikusan alá kell rendelni a termelési rendszernek. Az Egyesült Államokban gazdasági sikertelenségeik egyik fő okának sokan azt tartják, hogy a termelésben nem tudnak alkalmazkodni a különböző népcsoportok kulturális, mentalitásbeli különbségeihez.

F. L.:

Ezzel függ össze, hogy nálunk Magyarországon a modernizáció sokszor az alávettségbe kerülés veszélyeként, a sajátos hagyományok elleni támadásként jelenik meg. Ez az úgynevezett későn jövő országok kisebbségi érzéséből fakad. A kurzusaink során hangsúlyozni szeretnénk, hogy a modernizáció nem jelenti az eltérő erőforrások és egyének homogenizálását, sőt, a sokszínűség figyelembevétele, érvényesítése éppen a problémakör egyik fontos részkerde.

— **Egyszerűen megícsak valamilyen ideológiai tartalma programotoknak. Nevezetesen, hogy egy „tudomány” témakör kínálataval melleleg becsempésztek a fejekbe egy bizonyos gondolkodásmódot, amely a feltétlenül sikerességre törekvő gazdasági mentalitással, az energikus menedzseléssel szemben valami sok mindenre odafigyelő szerényebb életmódot követő viselkedést propagál.**

F. L.:

Kétségtelenül fel akarunk mutatni egy olyan fajta szemléletmódot, ami hierarchiák és tekintélyelv nélküli képzeli el az emberi együttműködést. Ugyanakkor ez a törekvésünk önmagát számolná fel, ha kötelező ideológiaként kényszerítenék rá a hallgatókra. Mi valamilyen párbeszédre, közös gondolkodásra, vitára teszünk javaslatot egy választható tárgycsoport formájában.

K. B.:

Sokféle eltérő oktatóból áll össze a csoportunk, ami szerintem önmagában is biztosítja arra, hogy az értékes választékkal találkozzanak az órákon a diákok. Másrészt „nem adhatunk mást, csak mi lényegünk”. A modernizációról akarunk beszélgetni, nemcsak megfogalmazni a vele szemben megfogalmazott kritikákat is ismertetni fogjuk.

F. L.:

Ha a kérdéssel arra célok, hogy ez nem valamilyen „hogyan legyen milliomosok” jelszavával indított tanfolyam, ez igaz. Valóban nem az egyéni meggazdagodás receptjét próbáljuk találni.

K. S.

Mi a teendő, ha dől a fórumosság a tv-ből

Elválasztható-e

a kincstári újságírás az újságírástól

Van-e olyan szakmai mérce, kritérium, amelynek alapján el lehet dönteni egy újságíróról, hogy segényel-e, vagy sem, illetve egy műsorról, hogy élvezhetetlen-e, vagy élvezhető? Ez volt a kulcskérdés az egy beszélgetésnek, amit a rádió problémáinak körülményeire szerveztünk a Széchenyi István Szakkollégium november 21-én.

Kanócz Istvánnak, a BBC képviselőjében a BBC irányelveiről kellett volna rövid ismertetőt adnia. Csakhogy nem olvasta azokat, gyakorlatból ismerte a bennük foglaltakat. Így tömören két körülményre hívta fel a figyelmet: Egy jól menő, magabiztos médiumnak, rádióknak vagy tv-állomásnak

munkáját a különböző politikai erők másodpercre egyenlően kiszámított szerepeltetésének biztosítására. Végül a kormányzat előjoga. A BBC szabályzata kimondja, hogy a kormány bármely tagjának joga van jelentkezni, ha mondani valóján van. Ezzel a jogsítvánnyal nem szoktak élni az érdeklődők, mert a riporterek amúgy is kikérlik a véleményüket a politikai viták során. Másrészt kivételes esetekben meg lehet tiltani bizonyos anyagok sugárzását. Az irroristák szerepeltetésének le-

beveszi-e a magyar „médiungyomor” a független műsorkészítést?

Ennek ugyanis van két feltétele: az egyik, hogy a politika szerepe, jelentősége a társadalom életében ne legyen túlságosan jelentős. Angliában minden politikus azt mond, amit akar, szidhatja például vadul a BBC-t is, ettől a dolgok mennek tovább a maguk útján. A megdorgált médium is ugyanúgy végzi a dolgát, mint azelőtt. Másrészt az embereknek van egyfajta belső plura-

a spanyol tv jövőre egy pezeta állami támogatást sem kap,

mert bizonyos politikai erőknek kifogásuk van ellene, és módjukban áll nyomást gyakorolni a pénzügyminiszterre, hogy vonja meg az intézmény juttatásait. Ez a vita azonban nem válik valamilyen „nemzeti sorskérdéssé”, a „jó” és a „rossz” harcává, elközösíti senki sem nevezi ki magát az igazság egyedüli birtokosává.

A jelenlévő hallgatóság sorából valaki erősen kifogásolta a Magyar Televízió színeit. Ma már nincs más lehetősége az embernek — mondta —, mint hogy átkapcsoljon valamelyik műholdas adóra, amikor dől a fórumosság a tv-ből. Ehhez kapcsolódott Farkas Zoltán megjegyzése. Amíg nem születik meg a tájékoztatási törvény, addig el kell szenvednünk, hogy a kormányzat mindenféle trükkök bevetésével erőfeszítéseket tesz a televízió és a rádió arculatának megváltoztatására. Sajátos információ volt az is, miszerint Hankiss Elemér, a tv elnöke valahol elmondta, hogy

híregység tudósítója felmelegítette a jó öreg angol-szász kontra latin kultúrkör vitát. A BBC-jelenség az angol mentalitásból, az angolok, illetve a brit vonzásokra tartozó országok igényeire hangszereve jött létre. A kontinens egyik további országában sem érvényesül igazán ez a fajta tájékoztatás. A függetlenséggel szemben megjelenik az igény arra, hogy

menyire prúdek vagy képmutatóak a szabályok, az azonban bizonyos, hogy ezzel a módszerrel az adók a verseny könnyű, „sima” eszközeit tekintve, semleges helyzetbe kerülnek: Nem lehet akciófilmekkel vagy dúskeblű hölgyek mutogatásával elcsábítani egyik vagy másik csatorna nézősége a nézőket. A politikai pártatlanság elve azt jelenti, hogy a pártoknak, illetve politikai szervezeteknek nem lehetnek saját műsorai;

az ellenítés nézeteknek helyi kell kapniuk az adókon; illetve hosszabb időn keresztül kiegyensúlyozottan kell közvetíteni a különböző nézeteket. Ez a szabály tehát lehetővé teszi az újságírást, mivel nem redukálja a műsorkészítés

A szükségesnél és a lehetségesnél lassúbb az előrehaladás

Beszélgetés a rendszerváltozásról, a munkanélküliségről

Amikor Timár János professzort felkerestem az emberi erőforrások tanszékén riportkészítés céljából, rögtön megjegyeztem, hogy ez egy születésnap beszélgetés lesz.

— Sajnos — vette tudomásul fanyar mosollyal.

— Az ön korosztálya, már ami a történelmi változásokat illeti, nem unatkozott. Voltak korosztályok, akiknek jó, ha

egy forradalom adott életre szóló élményt. Az ön hetven évét fasizmus, világháború, személyi kultusz, pártállam, forradalom és napjaink rendszerváltozása tartotta, szagatta. Kezdjük mindjárt a végén. Hogy élte meg a rendszerváltozást?

— Várakozással, és kevesebbet csalódva, mint sokan mások. Számomra ez nemcsak hogy

menni az alagútból. A közép-kelet-európai országok közül Magyarországnak van erre a legtöbb esélye, ami nem azért van, mert mi vagyunk a leg-

korántsem volt olyan monolitikusan „átkos”.

Voltak olyan szakaszai, amit én is annak neveznék, ha publicista vagy politikus lennék. De egyébként nem tagadható, hogy ez az egyetlen olyan kelet-európai rendszer, amelyikben, ha előbb nem, de 1968 óta az irány — lassan, akadozva, elientmondásokkal tele —, de egy jó változás irányába ment. És erre a magyar nép és különösképpen a gazdasági vezetők lényegében elő vannak készítve. Ezért vagyok én sokkal optimistább a jövőt illetően, mint amit a pillanatnyi felszín indokol.

a legsúlyosabb társadalmi problémát fogja jelenteni.

Nem akarom lebecsülni más szociális problémák jelentőségét, mint például az egészségügyet, oktatást, nyugdíjrendszert és a többi, de úgy vélem, hogy a munkanélküliség ezeknél is nagyobb gondot fog okozni. Ennek a munkanélküliségnek nem az a legnagyobb baja, hogy van, vagy most már hat százalék körül mozog, hanem az, hogy ez nem az a strukturális és fikciós munkanélküliség, ami fejlett piacgazdaságok mai munkanélküliségét jellemzi. Magyarán szólva, ez a munkanélküliség nem azért alakult ki és növekszik gyorsan, mert a gazdaság többé-kevésbé egészségesen fejlődik, gyors a technikai haladás és gyors az ága-

csodálatosabb, meg a legtehetségesebb nép, hanem azért, mert ez az elmúlt negyven év, amit most „átkos negyven évnek” illik becézni,

— Az ön egyik fő kutatási témája volt korábban is a munkanélküliség. A rendszerváltozással ez a kutatás mennyiben kap új szempontokat?

— A munkanélküliség valóban, hogy úgy mondjam, tanácskezelési és kutatási témakörbe tartozik. A tanszék jelentős része kollektív kutatásként foglalkozik e témával. Talán nem szerénytelenség, ha azt mondom, hogy meglehetősen sok ismeretünk van már a munkanélküliségről és annak problémáiról. En úgy gondolom, hogy ez ma és a következő néhány évben is

zati struktúra változása és ezek a változások állandó cserélődésre kényszerítik a munkaerőt és ez sokakat átmeneti munkanélküliségre ítélt. A mai hazai munkanélküliség nem ilyen, hanem abból ered, hogy ez a gazdaság válságban van és egyelőre „dinamikusan” hanyatlak és nem pedig dinamikusan fejlődik. Az állami nagyvállalatok utcára teszik az embereket, mert nem tudják megtartani és fizetni őket. Emiatt nemcsak a munkanélküliek száma nő gyorsan, hanem hónapról hónapra nő a munkanélküliség és a segélyezés időtartama is, mert nincs elegendő munkahely. Tehát itt nagyjából nem cserélődő, hanem

felhalmozódó munkanélküliségről van szó.

A magyar foglalkoztatás-politikának nincs erre vonatkozó stratégiája. Hozzá kell tennem, nemcsak most nem létezik, az előző kormányok sem volt kidolgozott, megalapozott foglalkoztatás-politikai stratégiája. Jóformán teljesen hiányzik az az aktív foglalkoztatás-politika, ami arra vonatkozik, hogy hogyan lehet mérsékelni, korlátozni és elviselhetővé tenni a munkanélküliséget. A legfőbb baj azonban nem az, hogy a Munkaügyi Minisztériumnak nincs aktív foglalkoztatás-politikája, hanem, hogy

lehet a fiatalok munkaerő-kínálatát mérsékelni,

különösen 1995-ig, amíg a demográfiai hullámsúcs miatt gyorsan nő a számuk. Ennek a megoldása összekapcsolódik a közoktatás reformjával. A közoktatás reformról, értsd az új „törvénykonceptiót”: másokkal együtt, nekem sincs jó véleményem. Arról pedig nem is hallottam, hogy a Munkaügyi Minisztériumnak ebben határozott álláspontja lenne arról, hogy mit kellene csinálni, pedig egy ilyen reform az ifjú-

a magyar kormánynak nincs. A Munkaügyi Minisztérium dolga az, hogy az aktív foglalkoztatás-politikát előkészítse, megalapozza, elfogadtassa, majd szervezze, vezényelje, motorja legyen, de „csinálni” csak a kormány csinálhatja. Néhány példával szeretném ezt meg is magyarázni:

Az aktív foglalkoztatás-politika egyik célja, hogy mérsékelje a munkaerő-kínálatot. Ennek három lehetséges útja van: meg kell vizsgálni, hogyan

ta” (1972-ben és '82-ben). Most már egy év óta a Világbank szakértői is ugyanezt mondják. Ennek azonban nincs határozott nyoma az új közoktatási reformtervezetben.

A másik példa; Magyarországon rendkívül magas a nők gazdasági aktivitása. Ez önmagában nem minősíthető sem hibának, sem bajnak. De ha figyelembe vesszük, hogy Magyarországon elenyésző a rész-munkaidőben foglalkoztatott nők aránya, akkor ez a magas női aktivitás súlyos problémákat hordoz; a nők családi, háztartási és munkahelyi kötelezettségei közötti konfliktusokhoz, túlterheltséghez, második, harmadik munkához vezet. Ha a hazai feltételeknek megfelelően a kormány lehetőségeit adna arra, hogy a nők a családi jövedelem érdemleges csökkenése nélkül, legalább átmen-

tileg, részmunkaidős munkát vállaljanak, akkor ez valószínűleg elég sok munkahelyet nyitna meg a mai és a holnapi munkanélküliek számára.

Es végül itt van a nyugdíjkorhatár ügye. Nyilvánvaló, hogy a korábbi örökölt alacsony nyugdíjkorhatár nem tartható fenn a végtelenségig. De ugyanakkor teljes esztelenységnek tartom, hogy a növekvő munkaerő-kínálat és a gyorsan növekvő munkanélküliség viszonyai között akár egy lépést is tegyünk most a nyugdíjkorhatár fölemelése iránt. Ezt elő kell készíteni, de hozzákezdni csak akkor lehet, ha túl vagyunk a demográfiai hullámsúcson, és ha a gazdaság hanyatlása is megáll és megindul újra a növekedés.

Az aktív foglalkoztatási politika másik fő célja új munkahelyek létesítése, illetve a meglévő

munkahelyek általános leépülésének fékezése

lenne. Azzal kezdhethetnénk, hogy a helyzet e tekintetben jobb, mint ahogy az a felszínen látszik. A magyar munkaügyi statisztika ugyanis eléggé hiányos, hiteles adatszolgáltatás csak az ötven fölött többet foglalkoztató vállalkozásokról van. Ezeket pedig egészében véve csak csökkentés jellemzi. A kisebb vállalkozásoknál, amelyekről egyelőre nincs statisztika, nagyon gyors a létszámnövekedés, de azért egyenlegesen végül a gyorsuló ütemben csökken a foglalkoztatottak száma. Ennek megállítására olyan nagy és bonyolult feladat, melynek vállalata se fér bele egy ilyen beszélgetésbe. Itt ugyanis arról van szó, hogy olyan gazdaságpolitika kellene, amelynek szerves része az aktív foglalkoztatási politika. Miután pedig, mint ahogy legutóbb ép-

pen az MDF két országgyűlési képviselőjének nyilatkozatából is olvastam, a jelenlegi kormánynak még nincs részletesen kidolgozott és megalapozott gazdaságpolitikai koncepciója, még kevésbé lehet ehhez tartozó foglalkoztatás-politikai stratégiája. Ha azonban ezt a kétfőt összekapcsolnánk, akkor a munkahelyek megőrzésének, illetve új munkahelyek létesítésének az össz-tönsze az az adózási rendszertől a kamat- és hitelfeltételeken keresztül a privatizációig mindenhol keresztül kellene hogy vonuljon. Ennek azonban egyelőre nyoma sincs.

— Ugy hallottam, hogy ön tagja lett a most alakuló Munkaügyi Minisztérium Tanácsadó Testületének. Mennyiben támaszkodik a szakma önrre?

— Le kell kopogni, semmi-

Mi persze olyanok vagyunk, mint a papagájok,

mondjuk, mondjuk a magunkét, még ha nem is figyel oda senki. Ebben azért nincs olyan nagy különbség a korábbiakhoz képest, mert akkor a foglalkoztatási kormányzat kikérte a véleményünket, de nem nagyon fogadta meg tanácsainkat. A mostani eddig nem kérte ki a véleményünket, ezért nem is tehetünk még panaszt, hogy nem hallgatnak meg. Remélhető, hogyha az említett Tanácsadó Testület működni kezd, akkor ez a helyzet is javulni fog. Meg kell azonban mondani, hogyha

bár a szakértői véleménynek van jelentősége, mégsem ezen múlik a probléma megoldása. A foglalkoztatás-politika is része a politikának. Ha tehát a globális politika nem a gazdaság rendezésére szolgál, hanem a központosított minden erő, hanem mindenféle más kalandokba bocsátkozik, akkor nem nagyon megyünk előre. Remélem azonban, hogy ezen a túlpolitikáláson is túljut majd új demokráciánk és akkor a gazdaság és ezzel a munkaerő-helyzet is javulni fog.

H. E.

Beleznai Ágota:

Összevetve

Erkezed halotti tor súlyos-komor gyász-születés ünnep s én halványan-feketén siratom régi magányom a végtelenség ős rokonát s páros-bilincses láncra cserélek nehéz fennség-koronát.

Ukrajnában a Baltikumba valóknak, Ázsiában embereknek néztek minket

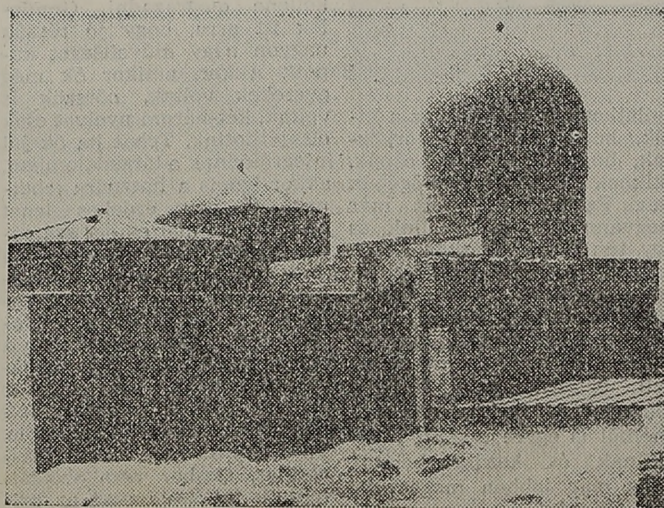
Amikor hazatértünk, mindenki azt kérdezte tőlünk: „Na, milyen volt Közép-Ázsiában? Sötét középkor, mi?” Hát, fel kellett világosítanom őket, hogy Ázsia tiszta, kulturált, barátságos világ az igazi Kelet-Európa, mondjuk Ukrajnához képest. Tíz közgázós diák novemberi szovjetunióbeli kalandjaiból bennem a következő képek maradtak meg:

Egyéni turisták a Szovjetunióban avagy a kamikazeturizmus. A Szovjetunióban az egyén, mint olyan, nem létezik. Létezik viszont egy varázsszó: gruppá. Ha ezt kimondod és el is jut az illetékes (elvtárs) füléhez, akkor megnyílnak a kapuk: harminc nyomulnak fel előtted a repülőgépre, miközben letaposák a lábadat, leszaggatják a kabátodat, csak azért, hogy húszszori „csekkolás” után ok ülhessenek le elsőként a helyükre...

Sötét, hideg éjszaka valahol Ukrajnában. Buszra várunk, a kilométeres sor végén. A taxikos 50 dollárért akarunk rajtunk segíteni. Egy átlagember havi fizetéséből tudna venni 5 dollárt a feketepiacon. Kösz, inkább várunk. Röpké felőre elteltével a busz közelébe jutunk, már ott állunk a lépcsőnél, amikor egy nő, két kislányt maga után vonszolja, elénk vág. Tört oroszúggal próbáljuk megvilágítani neki, hogy mi se szorakozásból vagyunk itt. Mire megvetően végignéz minket, felméri kabátjainkat, cipőinket, hátizsákjainkat és tört oroszúggal, majd csak ennyit kérdez: baltiak vagytok?

A meghívó szovjet szerv — az ungvári Gosztunyiverszitet — nem foglalt nekünk szobát. A papirusunk ugyanis nem volt valódi. Arra szölt, hogy bejussunk vele a Szovjetunióba és ott rubelért repülhessünk, mint Ungváron tanuló magyar egyetemisták. A valódi cél: Közép-Ázsia. Szamarkand, Buhara. Gyermekkoromban olvastam Naszreddin Hodzsáról, aki

furfanggal túljárt az urak eszén. (Egy ottani Ludas Matyi.) Nem tudom, milyen lehetett Naszreddin Hodzsa idején, de az urak eszén ma nem túl nehéz túljárni, lévén, hogy annyi papír között, amennyi oda kell, még maga az Atyauristen sem igazodik ki. Így aztán valahogy mindig találunk szállást. A szállodákban van meleg zuhany és angol WC.

Ez is Buhara

A magunkkal vitt 1974-es útikönyv ezt írja: „A helyi lakosok népszerű közlekedési eszköze a szamar, amely a szűk utcában is kényelmesen elfér, és tulajdonképpen a kerékpár szerepét tölti be.” Ennél a mondatnál hátrádóltam az ülésen, valahol Szamarkand és Buhara között, a helyi járatú Ikaruszson. Kíváncsi vagyok, a szamarak tudnak-e róla, hogy ők tulajdonképpen a kerékpár szerepét töltik be! Amúgy Buhara gyönyörű. De tényleg. Az ősi kultúra emlékei bátran dacolnak mindennel és mindenkivel, csak az a kérdés, hogy még meddig bírják. Az emberek kedvesek. Vasárnap este vendégségben voltunk egy buharai családnál, meghívtak minket vacsorára, tehát ittunk és beszélgettünk...

Hazafelé — végre! 10 nap a Szovjetunióból kicsit több volt, mint elég. Nem baj. Igaz, hogy kévsé szálltunk fel Kijevből a kód miatt, és így Ungvárról nagyon urasan, taxival utazunk Csapig, de most már talpig sárosan ugyan, de mégis ott állunk az ígért földje előtt. Már csak néhány lépés és otthon vagyunk! Ez kimondhatatlan boldogságnak tűnik. De nem úgy van az! A határőr határozottan közli: nyelzjál! Itt ugyan gyalog át nem mehetünk, csak járművel. Például már a bicikli is jármű. A buharai szamarakra gondolok (és így még mosolyogni is van erőm.) Félóras huzakodás után beültetnek tizünket öt autóbá, így már mehetünk. Minket, az első autóból, kapásból félreállítanak. Vámáru-nyilatkozat. Van-e nálam fegyver, kábítószert, műtárgy, sajtótermék vagy videokazetta. Nem elég kihúzni, oda kell írni: nincs. NINCS. Nálam semmi nincs, csak szeretnék otthon lenni. Az eső esik, sár van. Kiszállítanak. Egy szatyor belesik a sárba, nem baj, kipakolják. Megtalálják benne a kajamaradékokat, szalvétát, WC-papírt. „Úritse ki a zsebeit” — mondja a vámtisztviselő. Azt hittem először, hogy nem jól hallok. Aztán előszedem a szőlőszirt, papírsebkendőket és a kesztyűmet. „Közép-Ázsia” — vonja össze a szemöldökét az illetékes. „Na, akkor lássam csak a hátizsákot” — mondja, és kipakolja. Megtalálja a papusomat, az ajándékba vásárolt gyümölcsöket, a koszos pólót, a fényképezőgépet és a buharai tarisznyát. Miután mindent elégségsan szétszórta, rám néz, és azt mondja: pakolhat. Pakolás, beülés az autóbá, aztán... fel-emelkedik a sorompó, és végre hazatértünk.

Visszatér a Bankárképző igazgatója

Két héttel ezelőtt egy álmos hétköznap délután beszélgetünk Száz Jánossal, a pénzügyi tanszék docensével, a Bankárképző oktatási igazgatójával, méghozzá csupa kellemes szakmai dologról: a Bankárképző alapításáról és első három évének sikereiről, arról, milyen érzésekkel jön most mégis vissza a tanszékére, s a többi. Nem mellékesen az a munka is szóba került, amit a Nemzeti Bank elnökeinek tanácsadójaként végez. Surányi Györgyöt azóta elbocsátotta doktor Antall — a dicstelen részletekkel tele a sajtó —, s a tanácsadó ilyenkor otthagyni posztját.

— Hagyjuk most egy pillanatra az érzelmeket, meg a morált: szakmailag miért súlyos lépés ez?

— A közgazdász szakmán belül kevés olyan munkahely van, ahol ennyire fontos lenne a szakmai kompetencia, mint a Nemzeti Bank vezetésében. A külföldi hitelezőknek sem mindegy, hogy a pénzüket olyanok kezében tudják, akik ismerik például az adóssággal kapcsolatos kamatkockázat-kezelési technikákat, és kérdés velük kapcsolatban, hogy hisznek-e a szigorú monetáris politika pozitív hatásaiban vagy a vele járó negatív következményeket érzik-e súlyosabbnak, illetve a források felhasználásáról gazdasági avagy politi-

kaik szempontok/kényszerek alapján döntenek-e.

A jelenlegi személyesre egyértelműen

a szakmai szempontok háttérbe szorítását jelzi

belföld és külföld számára egyaránt. Igaz, hogy sem Surányi György, sem Bod Péter Ákos nem banki karriert futott be korábban, de Surányi György szakterülete egyetemista kora óta a pénzügypolitika volt.

A személyesre kapcsán arra kell figyelni, hogy az adott terület szakértői az MNB-ben a helyükön maradnak-e, maradhatnak-e.

Surányi Györgyöt nem sikerült pénzügyekben hasonlóképpen jártas szakemberrel helyettesíteni. A szakértők — ha hagyják őket — folytatják a korábbi adósságmenedzsment és monetáris politikát. Ha ők is felállnak, akkor — mivel nincs olyan szakértői csapat, amelyik fel tudná váltani a jelenlegit — nem elképzelhető, hogy a pénzügyi nehézségek, átütés és ezzel együtt a gazdaság teljes dezorganizációja, amire közeli példákat láthatunk.

Európa legolcsóbb Bankárképzője

ez, a heti átlagos tandíj 33 ezer forint, ami jóval szerényebb a budapesti menedzserképző áránál. Egy külföldi előadó naponta legalább ezer-kétezer dollárt és teljes ellátást, úti költségtérítést kér, de nemrégiben az opcióról 3 ezer fontért tartott valaki előadást Amszterdamban.

— Ez agyrém.
— Nem, az agyrém az, hogy itteni egyetemi óráimért félállásúként havi hater ezer forintot kapok, nem beszélve a

főállású fizetésekről. Az előbb említett árszint egyébként azért alakult ki, mert Nyugaton napok alatt bejön az ilyen előadások haszna, és sokszorosa vész el, ha valaki nem birtokolja ezeket az ismereteket.

— Mégis, nem érzed úgy, hogy a tőzsde, a biztosításiügy, a bankszféra aránytalanul gazdag?

— Nem, sőt a bankok pénzügyi helyzete egyenesen elgondolkodtató. A bankok nyeresége inflációs nyereség.

— Azt mondom, három sikeres bankárképzés év után visszajössz a tanszékére.

— Erdemes volt megpróbálni és most erdemes visszajönni, bár fájó szívvel hagynom ott. Az volt benne a fantasztikus, hogy a semmiből teremthetünk valamit. Németh Miklós idején kezdttük. Soha senki nem tett nekünk keresztbe, minden munkatársunkat magunk választhattuk meg.

kezdjük tapasztalatainkat kelet felé terjeszteni.

Nemrégiben Soros György kereset meg bennünket azzal, hogy tudnánk-e bankárképzőt szervezni a Baltikum-ban. De ez a feladat már Bácskai Tamásra vár, aki hajlandó átvállalni az academic dean szerepét.

Nagyon sokat tanultam a három év alatt, eljutottam olyan helyekre a világban, amikről oktatóként nem is álmodhattam, begyűjtöttem a szakma legfrissebb tananya-

Semmilyen állami támogatást nem kaptunk, teremtetünk harminc munkahelyet. Mi magunk is rengeteget dolgoztunk, hétvégén is. Azt tapasztaltam, hogy az emberek értelmes célért és normális fizetésért nagyon sokat hajlandók dolgozni, panaszkodás nélkül. Munkánknak az egész bankrendszerre hatása van. Most kezd beérni a munkánk és most

teljes figyelmemmel az oktatásra és a kutatásra koncentrálnak.

Kandidátusi dolgozatokat annak idején nagydoktorok javasolták a bírálók, de végül nem kaptam meg a nagydoktorit, mert hiányzott a kandidátusim. Nem akartam ugyanazt a szöveget még egyszer beadni, úgyhogy most jó kihívás kideríteni, vajon tudom-e három év kihagyás után valami újjal folytatni a tudományos pályámat. Minden oktatótársamnak nagy hasznára válna, ha kipróbálna magát a gyakorlatban. A Bankárképző alapításával kapcsolatban minden jogi, pénzügyi, pszichológiai kérdést nekünk kellett megoldanunk, a profitoról magunk-

nak kellett gondoskodnunk. Ugyanakkor viszont ha külföldről kellett valami, két nap alatt megérkezett, ebből a szempontból nagyon nehéz lesz újra megszokni az egyetemet, ahol másfél évig kellett könyörögni egy Robotron írógépet, amit a Commodor-64-re csatlakoztathattunk.

— Eppen ezt akartam kérdezni: ismered-e az egyetemi viszonyokat, tudod-e, hogy mibe jössz vissza?

— Ez alatt a három év alatt, amíg „távol voltam”, azaz fellásúzt oktató voltam itt, minden órát ugyanúgy megtartottam, mint egyébként tettem volna.

Hajalmas változásokat érzékelek.

A korábbi hatvannal szemben most 140 pénzügy szakos hallgató van, akik nagyon kemény felvételeket teljesítenek. Fontos nekik, amit tanulnak, késő esti órákat válnak, nem zúgolódnak, hogy előadás is tesztet íratunk, félév közepén levizsgálunk az egész fél éves anyagból, hogy a szemináriumokra kellően föl legyenek készülve, szóval látszik, hogy készülnek a munkájukra. Látszik, hogy élvezik a követelménye-

ket, mert tudják, hogy mindenben segítjük őket. Ma már egyetemi hallgatóknak lenni sem olcsó mulatság, éppen összszámoltam, hogy félévbenként öt-hatezer forintba kerülnek csak a könyveik. A másik oldalon viszont ott áll az, hogy amit itt tanulnak, azt 70-100 ezer forintos tanfolyamokon szerezhetnék meg egyébként. Minden órában a számítógépteremben van, most éppen a

Fotex-részvények árfolyamelemzésén dolgoznak a diákjaim.

Ma már szó sem lehet arról a helyzetről, ami régebben előfordult: „Készültek? Nem? Akkor tartok maguknak egy előadást szeminárium helyett.”

— A pénzügy tanszéken kiírtak egy professzori pályázatot. Azt hiszem, egész véletlenül egy szöke, szakállas jelentkezőz várnak.

— Ha ott maradok a Bankárképzőben, az már túl vég-

leges lett volna, az egyetemem még történhet valami új az emberrel. Úgy tervezem, a nyugdíj előtti évig itt maradok. A fizetésem körülbelül negyede lesz annak, ami a Bankárképzőben volt, úgyhogy az utolsó évre majd megint el kell menni valahová, hogy elfogadható nyugdíj legyen a vége... M. G.

Néhány keresetlen gondolat

Ugye, tudod, milyen érzés osztályfőnöki intőt kapni? (Néhané igazgatóit?) Bizonyára lógtál már középiskolában is, jó néhány órától, amire nem volt kedved bemenni, és utána jötték a dacos hallgatók vagy éppenséggel a kínos magyarázkodások — végeredmény egy-két igazolatlan óra (és esetleg otthon néhány atyai nyakleves). Ismered azt a szoritást ott a gyomrod tájékán, ami akkor keletkezik, amikor a tanár a naplóban kezd lapozgatni? Vagy a hirtelen rádtörő bizonyosságot („reggel van”), hogy fel kell kelned és elvonsozolnod magad az iskoláig, hogy ott aztán a pad mögött ülve, nyitott szemmel aludjál tovább. Az álmosító matekórák, a tankönyvszagú irodalomórák, az unalmas kémiaórák, a feleslegesnek tűnő rajz- és énekórák a várvártatás kicsengetéssel — mindannyiunk közös emlékei. Talán egy olyan pillanatban, amikor odakint szikrázott a fény és próbáltál, minden erődet megfeszítve odafigyelni a tábla előtt (többnyire) monoton hangon beszélő tanárra, eszedbe jutott, hogy lehetne ezt az egészet másképp is csinálni. És alighanem igazad volt, mert tényleg lehet. Vannak, akik meg is próbálták. Róluk szól ez a kis íromány.

A Belvárosi Tanodában 1990 augusztusában megindult a tanítás. A nyolctagú stáb 1989 szeptemberében állt össze, hogy létrehozza ezt a nem mindennapi iskolát. Milyen szükségletek hívták életre? Évente sok száz gyerek marad ki a középiskolákból, a legtöbbjük azért, mert a hagyományos középiskola felerősíti az addigi életút kudarcait és így számukra a középiskolai pályafutás sok esetben végső kudarchoz vezet. Ez a kimaradás valójában gyakran a beilleszkedési esélyek teljes elvesztését jelenti, s egyben egy devianciákra hajló vagy deviáns életút kezdetét. Magányt, felzárkózást és törődéshányos létező életformát, általában hasonló sorsú kortársak csoportjában.

A Győrök Edit vezette nyolc fiatal tanár a fiatalok e vékony, bár egyre szélesedő rétege számára a „visszaúthoz”. társadalom ellen, önálló értékrendjük van, és az iskola célja az, hogy ezt az önálló értékrendet megtartsa, mégis képesek legyenek beilleszkedni a fennálló társadalomba. Az iskola ötletének felvető-

zet. Ez a kimaradás valójában gyakran a beilleszkedési esélyek teljes elvesztését jelenti, s egyben egy devianciákra hajló vagy deviáns életút kezdetét. Magányt, felzárkózást és törődéshányos létező életformát, általában hasonló sorsú kortársak csoportjában.

A Győrök Edit vezette nyolc fiatal tanár a fiatalok e vékony, bár egyre szélesedő rétege számára a „visszaúthoz”. társadalom ellen, önálló értékrendjük van, és az iskola célja az, hogy ezt az önálló értékrendet megtartsa, mégis képesek legyenek beilleszkedni a fennálló társadalomba. Az iskola ötletének felvető-

a gyerekek ne kallódjanak szerteszét

a világban. Emellett egy szülői klub is működik — a szülők kéthetente egyszer összejönnek, hogy problémáikra közös megoldást találjanak (a dolog olyan sikeres, hogy a diákok is bejárnak időnként). A tanulási program keretében azokat az alaptárgyakat tanítják, amelyekből kötelező érettségi vizsgát tenni a Dolgozók Gimnáziumában. Ezenfelül van egy hasznos blokk,

minden tanárnak van négy-öt pártfogott diákja,

akikkel személyes kapcsolatot tartanak fenn, és hetente egyszer közösen értékelik a munkát, keresnek választ az esetleg felmerülő problémákra. És annak ellenére, hogy 3

fiatalt érint, mint ahánynak a felvételére és ellátására egyetlen intézmény képes; ezért szükíteni kellett a jelentkezők körét a következő feltételek alapján: 16-22 éves életkor, elvégzett 8 általános iskola osztály, megkezdett hagyományos középiskola, a fiatal önálló jelentkezése, motiváció az érettségi megszerzésére és a nappali iskola kereteinek, szabályainak vállalása.

A felvételi három fordulóból állt, amelyek legjelentősebb részét személyes beszélgetések tették ki. Jelenleg a 150 jelentkezőből 25 fiatal tanult az iskolában. Az iskolából kimaradóknak egy klubot hoztak létre, amely — kisebb mértékben, mint az iskolai — szintén azt célozza, hogy ezek

ahol olyan tudást lehet megszerezni, amely erősíti az életésélyeket, praktikus ismereteket segítséget nyújt az elhelyezkedésben: számítógép-kezelés, szövegszerkesztés, gyors- és gépirás, háztartásban, szabás-varrás. A tehetséggondozó blokk pedig a zenés, kézműves, filmkészítés iránt kívánja felkelteni az érdeklődést. A heti harminc órán túl

„Attól tartok, hogy a kollégáim megorrolnak rám” Halász Géza a könyvkiadásról

Lényegesen megváltozik jövőre az egyetemi könyvkiadás. Többosztályú szakmai szelekcióknak át a megjelenésre váró jegyzetek és tankönyvek, illetve a kiadónak üzletileg is sikeresnek kell lennie. Halász Gézát, az Aula igazgatóját kérdeztük:

— Először néhány szót a múltóról. Az a hír járja, hogy nem vagy valami jó viszonyban az egyetem gazdasági vezetésével. Mindig a te kérsz, hogy teljesítik utóljára, egy időben a könyvesboltot is a

nyakadba akarták szólni — ilyen információkat hallani a folyosón.

— A hír nem igaz. Nyugodtan kijelenthetem, hogy jó a kiadó és a GI apparátusa közötti együttműködés. A könyvesbolt átvételét valóban terveztük, de sajnos kiderült, hogy a Jutka, a bolt akkori vezetője és én nem tudunk kijönni egymással. Ezért nem lett a dologból semmi.

Ha már a „rossz” viszonyról van szó, inkább attól félek, hogy a jövő évtől

sok mindenkiel meg fog romlani a kapcsolat.

Eddig az volt a célom, hogy régi kollégáim, barátaim, ismerőseim jegyzeteit minél gyorsabban kiadjam. Ezt már az idén is egyre kevésbé tudtam megtenni. Körülbelül 10 jegyzetet nem tudunk megjelentetni a csökkenő állami támogatás miatt. Januártól még inkább így lesz ez és sajnos úgy tűnik, sokan nem értik meg, nem fogadják el, hogy nem automatikusan jelentetjük meg a könyveiket,

hogy egy adott pénzkeretből kell gazdálkodnunk, mérlegelnünk kell mit adhatunk el, mit fogad el a piac és mit nem.

— Egyszóval nem tudsz elbűjni a kiadói tanács mögé, amögé a kontrolláló bizottság mögé, amelyik egyetemi szinten szakmai szempontból bírálja majd el a kéziratokat.

— A végső döntés az enyém. A gazdaságosság, eladhatóság szempontjait mérlegelve

nekem kell kimondani az utolsó szót:

kiadunk-e valamit vagy sem. Ez a testület elvi, módszertani segítséget nyújt a kiadó munkájához. Azt szeretném, ha közösen sikerülne felállítanunk egy mércét, amelynek alapján eldönthető, hogy a kézirat elfogadható-e és ha igen, akkor jegyzet, tankönyv vagy szakkönyv szintű munkaként kell megjelölni.

— De, az lesz, de hát minden döntés valamennyire szubjektív. Ugyanakkor igyekszünk objektivitásra törekedni. Például egy tankönyvtől elvárható, hogy legyen benne glosszárrium és tárgymutató. Másrészt szeretném, ha ez a bizottság kidolgozná, hogy milyen kérdésekre várunk választ a lektoroktól. (Így megszüntesse az, ami sokszor előfordult, hogy a „bírálok” haveri

alapon írtak fél oldalt kollégájuk munkájáról.) Végül úgy vélem, e testületnek állást kell foglalnia abban is, hogy az egyetemi képzés és kutatás szempontjából milyen jelentőségű egy-egy kézirat.

— A kiadói tanács elnöke: Gábor R. István (emberi erőforrások tanszék), tagjai: Cseke Imre (MTMI), Kindler József (szervezéstudomány), Magyar Miklós (Nyelvi Intézet), Szentés Tamás (világgazdaságtan tanszék) és a hallgatói tagozat képviselője. Ki választotta őket erre a posztra?

— Andorka Rudolf, Veress József és én állítottuk össze a névsort, sok oktatóval, felvett informális konzultációk alapján. Arra törekedtünk, hogy az egyetemen meglévő közgazdasági szakágakat minél széles körben reprezentáljuk, általánosan

elismert kollégákat, szakértőket válasszunk.

— Szóval a végső döntés a tied. Milyen üzleti szempontokat érvényesítesz?

— Az Aula Kiadó Kft. tulajdonosa az egyetemi alapítvány. Ez elvárja tőlünk, hogy fenntartsuk magunkat (legalább nullszaldósok legyünk).

nyereségre törekvő vállalkozásként működünk.

Ugyanez a motívuma annak a tervünknek is, hogy lefordítsunk és kiadjunk külföldi szakkönyveket. (Vállalva, hogy ez esetenként egyes tanszéknek érdekelve ütközik, hiszen így konkurrenciát csinálunk jegyzeteiknek.)

Ugyanakkor ezzel egyidőben szeretném elérni, hogy emelkedjenek a honoráriumok, például, hogy a jegyzetek esetén az ívenként eddig fizetett 1800 forint helyett 4000-et tudjunk adni. Egy jutalmazási rendszert is be akarunk vezetni. A kiadói tanács javaslata alapján minden évben az év legjobb könyvének szerzője megkapja még egyszer a honoráriumát, az utána következő három „második helyezett” az eredeti díjazás 50, további 10 szerző pedig a

honorárium 25 százalékát vehetné fel újra. Minden 1000 példány felett eladott könyv árbevételének 5 százaléka is a szerzőt illetné meg.

Ami a hallgatókat illeti a HT-vel való megállapodásunk alapján a nappali tagozatos diákok önköltségi áron vásárolhatják jövőre a könyveket. Cserébe a hallgatói képviselő lemondott arról, hogy a diákok kézhöz kapják a könyvvásárlásra zárt támogatások összegét. Ez a mi forgatókönyvünk. További eleme a megállapodásnak, hogy mi lehetné tesszük a diákoknak, hogy bármikor levásárolhassák a támogatási keretüket, függetlenül attól, hogy a minisztérium mikor utalja ki nekünk a pénzt. (Például

valaki már februárban elköltheti az egész keretét,

annak ellenére, hogy nekünk mondjuk csak negyedéves részleteket fizet az állam.) Ebben az esetben tehát mi hitelezünk a hallgatóknak.

— És az utalványozási rendszer helyett valami újat találtak ki.

— Az utalványok használata

beiratkozáskor minden diák kap egy vonalkódot.

Ez azonosítja, amikor vásárol, és a blokk, amit ekkor kap, tartalmazza nevét és pénzkeretét.

Szeretném, ha a hallgatói kritika erősödne. Azt tervezük, hogy még a megjelenés előtt felkérjük a diákokat, hogy mondjanak véleményt a kéziratokról. Sok konfliktus megelőzhető így.

— Ösztönöznél is tudod ezt a munkát?

— A lektorálási díjat mindenképpen ki tudjuk fizetni a diákoknak is. A kiadónak anyagi érdeke, hogy érdekesítse ezt a kontrollt ennek megfelelően honorárium is fogja!

R. H. COASE

— az 1991-es Nobel-emlékdíjas

Közismert, hogy Alfred Nobel 1895. november 27-én végrendelettel arról, hogy a hátramaradó és hasznosítható vagyonából kezdett tőke a kamatból díjazza azokat, akik a fizika, a kémia, a fiziológia, illetve az orvostudomány terén a legfontosabb felfedezést tették, akik az irodalomban a legjobb alkotók, akik a legjobbat vagy legjobban működtek közre a népek testvérségéért, a békeért, az állandó hadseregek megszüntetéséért vagy csökkentéséért.

A Nobel-díj megalapítása óta több emberiségben született olyan jelentős eredmény, amely a tudományok területén azonos értékű a Nobel-díjjal, ebben az évben (megalkotása óta harmincegyediké) az Egyesült Államokban Ronald, angol származású, *Donald Harry Coase*, az University of Chicago Law School 81 éves emeritus professzora kapta ötödik munkásságáért, mellyel *kimutatta a tranzakciós költségek és a tulajdonjogok jelentőségét a gazdaság intézményi struktúrája és a gazdaság működésének szempontjából*. A díj odaítélése valójában az életműnek szól. Kutatásai interdiszciplináris jelentőségűek, mivel nagy hatású jogtudományi és gazdaságtörténeti és szervezélméleti eredményeket is hoztak. Nézetek nagy hatással voltak az új-institucionalista irányzatra és egy új tudományterület kialakulását eredményezte, amely a közgazdaságtan és a jog határán helyezkedik el.

R. H. Coase, 1910-ben született az angliai Middlesex-ben. 1939-ben kezdte meg felsőfokú tanulmányait a London School of Economics-on. Ennek elvégzése után tanári pályán helyezkedik el. Tanított a Dundee School of Economics-on (1932-34), az University of Liverpool-ban (1934-35), a London School of Economics-on (1935-51). Itt doktorált 1951-ben. A doktori fokozat megszerzése után az USA-ba távozik. Az University of Buffalo professzora 1951-58-ban, majd az University of Virginia (1958-64) és végül 1961-től a Chicagói Egyetem Jogi Kara (University of Chicago Law School) következik, ahonnan 1979-ben vonul nyugdíjba és azóta emeritus professzora az intézménynek. 1964-ben elvállalta a Journal of Law and Economics szerkesztését és 1982-ig látta el ezt a felelősségteljes feladatot. 1978 óta tagja az Amerikai Tudományok és Művészetek Akadémiájának (AAAS) és 1979 óta tiszteletbeli tagja az Amerikai Közgazdasági Társaságnak.

Publikációs jegyzéke nem olyan gazdag, mint az eddigi közgazdasági Nobel-emlékdíjasoknak. 2 könyve és húszegynéhány tanulmánya jelent meg. Ezek közül a közgazdasági gondolkodásra kettő gyakorolt igen lényeges hatást. Az egyik az 1937-ben megjelent A cégek természetéről (The Nature of the Firm), a másik a Társadalmi költségek problémája (The Problem of Social Cost).

A London School of Economics diákjára mely benyomást tett az a két könyv, amit egyik tanára, *Lionel Robbins* ajánlott a figyelmébe. Wiksteed „Commonsense of Political Economy” című műve azt a meggyőződését erősíti meg, hogy felső matematikához közeledés nélkül is elemezhetők közgazdasági folyamatok és döntések. E meggyőződése mellett ki is tart. „Coase professzor abból a szempontból is nevezetes — írja méltatója a Financial Timesban —, hogy egyik képviselője annak a kiveszőféltől levő közgazdasáztudásnak, aki érveit inkább egyszerű prózában, sem mint felső matematikában fejt ki, és aki hisz a közgazdaságtan fontosságában.” A másik könyv *Knight* „Risk, Uncertainty and Profit” című műve, amely a gazdasági szervezetek és intézmények iránt keltette fel érdeklődését és befolyásolta diplomamunkája téma-választását is. 21 éves korában, amikor diplomamunkáját készítő ösztöndíjaként az USA-ban tartózkodott, már megfogant magában első nyomtatásban megjelent „The Nature of the Firm” című művének alapjait. Diplomamunkáját igen pozitívan és magasra értékelték. Lényegében ennek kissé továbbfejlesztett változata jelent meg 1937-ben az *Economica* vasábjában. Coase az a kérdése veti fel tanulmányában, hogy a szabad vállalkozói gazdaságban a munkás miért fordul önként a vállalkozóhoz ahelyett, hogy közvetlenül saját maga árulná a piacon outputját vagy szolgáltatásait. Válasza: azért, mert ez számára olyan többfeladatokat és költségeket jelent, ami miatt ez nem éri

meg neki. Vizsgálódása során arra a — ma már nem vitatott — következtetésre jutott, hogy céget, vállalatot csak ott és addig érdemes alapítani, ahol és ameddig a kapcsolatos megszervezésével kasszaváltások költségei a cégen belül alacsonyabbak mintha a csere a piacon történe. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a termelés, illetve a cég költségei nemcsak közvetlenül a termelés fizikai volumenétől függenek. A költségekbe beleértette azt is, amit később a közgazdaságtan a *tranzakciós költségeknek* nevezett el. Ilyeneknek tekintette például a kívánt javak árára és minőségére vonatkozó információi megszerzésének a költségeit; a szerződésnek a megállapodások megkötésének a költségeit; a figyelő (pl. sajtó) szolgáltatások megszerzésének költségeit; a megállapodások érvényesítésének a költségeit stb. A cikk előrelépést jelentett a vállalatlétezés hagyományos indoklásához képest, mivel Coase a cégek létezését közgazdasági indoklásnak első sorban a tranzakciós költségeket tekintette, illetve azt, hogy a cég mint hierarchikus és bürokratikus szervezet hatékonysági előnnyel rendelkezik ezen költségek kezelése során.

„Világos, hogy egy gazdasági szervezet alternatív formája — írja Coase —, amely azonos eredményt kisebb költséggel tud elérni, mintha ez a piac felhasználásával történe, növekvő termelési értéket tesz lehetővé... A cég ilyen alternatívája lehet a piaci tranzakciók útján szervezett termelésnek. A cégen belül kiküldött a termelésben egyéni munkások különböző tényezők közötti egyéni alkudozás, és a piaci tranzakciót adminisztratív döntés pótolja. Így a termelés átszerveződik anélkül, hogy a termelési tényező tulajdonosok között egyezkedésre lenne szükség... A cég valamennyi feljogosított megszerzheti és a tevékenység újirányozódása nem a jogok szerződés útján történő átrendezését követné, hanem a jogok használatára vonatkozó adminisztratív döntés eredménye volna”.

Amikor a cikk megjelent, alig keltett figyelmet. Annak a jelentős gondolatának a fontosságát, hogy közleppontba állítsa a piac felhasználásának, működtetésének a költségeit, csak később vált evidenssé, amikor a közgazdászok nagyobb figyelmet kezdtek fordítani a családi- és más nem-profit, nem-piaci intézmények közgazdaságtani elemzésére. Ezt igazolja többek közt az is, hogy amíg 1966-70 évek csak 17-szer hivatkoztak rá és mára, addig 1976-80 közt már 105-szer és a '80-as évek második felében pedig ötször jelentették meg újra.

Mielőtt a már említett másik közismert tanulmányára rátérnénk, előbb néhány szót kell ejtenünk az 1959-ben megjelent „The Federal Communications Commission” című cikkről, illetve annak „szervezőségi” vitájáról. A cikket általában csak mint a frekvenciavasok elosztásával foglalkozó írást ismerik, holott ebben fogalmazódik meg elsőként az a gondolat, ami később Coase-teorémaként vonult be a közgazdaságtanba. Továbbá tudománytörténeti jelentőségű az a legendás hírű vita, amelyet a Journal of Law and Economics szerkesztője, Aaron szervezett a cikkről, a lakásán. A chicagói egyetem 20 éves tanára vett részt a vitán, így többek közt *Bailey, Friedman, Kessel, Lewis, McGee, Stigler*. Ez utóbbi élete egyik legérdekesebb, legizgalmasabb intellektuális eseményének minősítette a vitát. Sajnos a vitáról jegyzőkönyv — de még emlékeztető sem — készült és így csak memoárok utalnak rá.

Coase ellenében mindentki *Pigou* nézete mellett szállt síkra kezdetben. Coase keményen kiált *Pigou* bírálati álláspontja mellett. A vita felidézése körül *Friedman* mindenkiére üzent nyitott Coase kivételével, aki amint később megfogalmazta,

„Friedman mérszálása után egyedül én maradtam állva”. Kessel, aki a vitában Coase fő ellenfele volt, arra a meggyőződésre jutott, hogy „egészen Adam Smith-ig kell visszamenni, hogy egy olyan közgazdászt találjunk, akinek a gazdasági rendszerek működésére vonatkozó áttekinthető ismeretét Coase-hoz hasonlíthatók”. A vitának az eredménye, hogy Coase 1960-ban még határozottabban fogalmazta meg álláspontját és bírálta *Pigou*-t.

A Journal of Law and Economics 1960-ban közölte Coase „The Problem of Social Cost” című tanulmányát, (magyarul a KJK gondozásában kiadott Gazdasági jogi tanulmányok II. kötetében olvasható a 202-213. oldalon), amely az externáliák ortodox felfogásának a bírálata és központi kérdése a negatív külső károsítások hatása, illetve a kártérítési kötelezettség problémája. A számos általa ismertetett bírósági kártérítési ügyből néhány fontosabb terület; egy gyár kiáradó füstje kárt okoz a szomszédos ingatlanok birtokosainak; a farmer termelésnek bizonyos hányadát elpusztítja a szomszédos gazda kóbor csordája; a mozdonyból kipattanó szikra miatt leégett területek; a mindent előzőlön nyulak által okozott vadkár. A konkrét perek elemzéséből az a következtetés szentle, hogy a közgazdasági szempontból azonos helyzeteket egészen eltérően minő-

sítették a bíróságok. Kívánatosnak tartja, hogy a bíróságok legyenek tisztában döntéseik gazdasági következményeivel, és ezeket — amennyire ez a jogi helyzet egyértelműségének veszélyeztetése nélkül lehetséges — döntéseik meghozatalánál vegyék figyelembe. Ez azért is fontos, mert mindig van lehetőség arra, hogy a jog alapján kialakuló helyzetet a felek piaci ügyletek révén módosítsák. Ha pedig az ilyen piaci ügyletek költségmentesek, akkor természetesen mindig be fog következni a jogok átrendezése, ha ennek eredményeként a termelési érték növekszik.

Sokoldalúan bírálja tanulmányában *Pigou* „The Economics of Welfare” című művét. Csak két jellemző megfogalmazása: „*Pigou*... elemzése önmagában még helytálló, de az ebből levont következtetése minden alapot nélkülöz”, „nehéz más következtetésre jutni — bármilyen különös is az egy oly tekintélyes közgazdász esetében mint *Pigou* —, minthogy e homályosság alapvető oka, miszerint *Pigou* nem gondolta végig álláspontját következtetéseiben”. Coase szerint ugyanis helytelen *Pigou* kiindulópontja, mert amint Coase vallja, az opportunity-cost felfogás az előnyösebb, és a problémát úgy kell megközelíteni, hogy az alternatív elrendezésben igénybe vett tényezők által elért termelési értéket kell összehasonlítani. Ugyanis az alternatív társadalmi elrendezések összehasonlításakor a közgazdász akkor jár el helyesen, ha a különböző elrendezések által nyújtott teljes társadalmi terméket veti össze. Ennek során őssze kell hasonlítani a cselekménnyel okozott kárt az abból származó előnnyel.

„Nincs társadalmiellenesebb magatartás — hangsúlyozza Coase —, mint eleve ellenezni minden cselekményt, amely valakinek kárt okoz”. A helyes összehasonlítás érdekében módosítani kell a termelési tényező fogalmát is, mert a termelési tényező korábban általában elfogadott meghatározása hibás. Termelési tényező — írja Coase — általában olyan fizikai egységért értenek, melyet az üzletember megszerz és használ — ahelyett, hogy ezt bizonyos (fizikai) cselekménynek megvalósítására szolgáló jognak tekintenek... Ha a termelési tényezőket jogoknak fogjuk fel, könnyebb lesz megérteni, hogy valakinek káros hatással történő felhasználásának joga szintén termelési tényezőnek minősül... Ha valaki egy termelőt igénybe használ, annak arra mindig ezen jog gyakorlása következtében másuttal bekövetett károsodás.”

*Pigou*val ellentétben egy másfajta megközelítést igényel. Ennek lényege az, hogy ami-

kor ama társadalmi elrendezések között választunk, amelyek között az egyéni döntések meghozatalára sor kerül, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a fennálló rendszer módosítása egyes döntések esetében javulásra fog vezetni, más esetekben rosszabbodást eredményezhet. Továbbá számításba kell venni mind a különböző társadalmi elrendezések — akár piac, akár kormányhivatal — működésének költségeit, mind egy új rendszerre való áttérés költségvonzatát. A társadalmi elrendezések elválasztása, az ezek közti választás során a teljes hatást kell figyelembe venni.

A társadalmi elrendezések tehát lehetnek akár piacok, akár államiak, azaz a közvetlen állami szabályozás lehet az egyik alternatív megoldás. „A jogosultságok piaci tranzakciókkal módosítható jogrendszere helyett — írja Coase — a kormány olyan rendelkezéseket hozhat, amelyek betartása kötelező, és amelyek meghatározhatók, és amelyek megkötését meg kell, illetve mit nem szabad tenniük... Világos, hogy a kormányzat hatalmánál fogva, egyes feladatokat kisebb költséggel tud megvalósítani, mint egy magán szervezet (vagy legalábbis mint egy olyan szervezet, amelynek nincs ilyen különleges állami igazgatási mechanizmus sem jogköre). De a kormányzati igazgatási mechanizmus nem működik költségmentesen. Valójában egyes esetekben nagyobb is költséges lehet. Továbbmenve nincs miért feltételeznünk, hogy éppen egy politikai nyomásnak kitett és a verseny ellenőrzése nélkül működő, távolról sem tévedhetetlen államigazgatás által hozott korlátozó és területi határokat létesítő szabályok fogják szükségszerűen emelni a gazdasági rendszer hatékonyságát. Továbbá, azokat az általános szabályokat, amelyeknek a legváltozatosabb jellegű esetekben kell érvényesülniük, néhány olyan esetben is alkalmazni fogják, amelyekben ez nyilvánvalóan indokolatlan. Ezekből a megfontolásokból az következik, hogy a közvetlen állami szabályozás nem feltétlenül jár jobb eredményekkel, mintha a kérdés megoldása a piacra vagy a vállalatra hárulna.”

Valószínűsíthető, hogy ez, és a hasonló kijelentések készítették a Wall Street Journal Europe szemleíróját a díj odaítélését méltató írásában a következő kijelentésre: „Akkor amikor Washington célul tűzi ki a reregulációt, a Nobel-bizottság az US emlékeztetőbe idézte, hogy a helyes kulcs ennek megvalósításához a magántulajdon, a szerződések és a szabad piac. Ahogyan *Mister Coase* mondhatná: napjainkban a kormány legjobban úgy értelmezhető, mint egy sokba kerülő tranzakciós költség.”

Ennek a tanulmánynak is az idő múlásával egyre nagyobb a karrierje. 1966-70 között 99-szer, 1971-75 között 186-szor, 1976-80 között már 331-szer idézik. Között minden magára valamit is adó mikroökonómia tankönyv szerzője idézi, ha mást nem, akkor a Coase-teorémát, amely azt mondja ki, hogy a hatékony elosztás bizonyos körülmények között független a tulajdoni megosztástól. Ez esetek többségében közömbösségi görbékkel, matematikai levezetésekkel illusztrálják a tételt, miközben Coase nevezett tanulmányában egyetlen képlet, egyetlen, grafikus ábrázolás sem szerepel. A tétel matematizálása iránt érdeklődnek a Gifford „Externalities in the Coase Theorem. A Graphical Analysis” című 1974-ben megjelent tanulmányát ajánlom.

A Coase-teoréma értelmezése ma is vita tárgya. Arra, hogy miért, követhetjük Sajtó András „Közgazdaságtani vizsgálódások a jogról” című tanulmányának — melyet tiszta szívből ajánlok az olvasóknak — az alábbi kitételeiből is:

„A jogász számára talán a gazdasági elemzés kiindulópontja, a Coase-teoréma jelenti a legmegrózóbb vagy leghatározottabb eleményt a jog gazdasági megközelítését tanulmányozva. Eszközt ugyanis teljesen mindegy, milyen jogi konstrukciók léteznek, kik legyenek jogosultak; ha a tranzakciók (ügyletek) költsége zérus, így a gazdasági érintettek megállapodással kialakíthatják a gazdaságilag legmegfelelőbb, (leghatékonyabb) elrendezést.”

Coasenak ez a tanulmánya mindenesetre komoly szerepet játszott a közgazdaságtan és a jog határán elhelyezkedő új tudomány elrendezések kialakulásában. Ilyen az *economics of property rights* (a tulajdonjog közgazdaságtana), melynek legismertebb képviselője *H. Demsetz* és az *economics of law*, melyet *R. A. Posner* neve fémjeléz. Az utóbbi irányzatot fémjeléz. Az utóbbi irányzatot magyar elnevezéseiket olvas-tam már a joggazdaságtan (HVG), jogi közgazdasági iskola, a jog gazdasági elemzése stb. meghatározásokat. Ezek az irányzatok ma többek közt olyan kérdésekkel foglalkoznak mint pl.: a vállalatok szerződés-mint pl.: egy üllésleke folytán létrejött helyzet monopolhelyzet-e; a kártérítési jogi döntések gazdaságossági megalapozása; a kormány ár- és bérszabályozási intézkedései; a környezetvédelmi szabályozás. Mivel ezek, illetve az externáliák témaköre a közgazdaságtan egyik legkevésbé lezart területe, továbbá nemcsak elméleti, hanem politikai jelentőségűek is, ezért nyilvánvaló, hogy a különböző iskolák, irányzatok egyik lényeges ütközési pontját képezik.

Coase nagy tisztelője volt *Marshall*-nak. Az egyértelműen kiderül *The Appointment of Pigou as Marshall's Successor* (1972), *Marshall on Method* (1975), *Alfred Marshall's Mother and Father* (1984) című tanulmányaiból. *Smith*-szel foglalkozik *Adam Smith's Views of Man* (1976) és *The Wealth of Nations* (1977) című írásaiban. A legkülönbözőbb témák érdeklik: 1938-ban *Business Organization and the Accountant* című, 12 részes sorozata jelenik meg, *The Market for Goods and Market for*

Ideas címmel 1974-ben, *Economics and Biology; Evolution, Selection, and the Economic Principle* címmel 1974-ben jelenik meg közleménye. A már említettekén kívül ismertebb közgazdasági vonatkozású tanulmányai: *The Marginal Cost Controversy* (1946); *The Theory of Public Utility Pricing and its Applications* (1970); *Durability and Monopoly* (1972); *The Notes on the Problem of Social Cost* (1988).

Coase-t egyébként nemzedékek egyik legfüggetlenebb és legeredetibb gondolkodója, akinek nem az elvont elmélet, hanem a valós világ vizsgálata érdekelt.

DR. MIHALIK ISTVÁN

Ki a felelős az épület állagáért?

Az elmúlt hetekben sok adottságú épület jelenleg ilyen állapotban van. Szeretném azonban felhívni a figyelmét, hogy van egy olyan tény, ami egészen új fényt vet a problémákra. Mivel az épület az egyetem tulajdonában van, az állagmegőrzés ennél fogva a megfelelő gazdasági osztályokra hárulna, tehát a gazdasági vezetőknek a feladata lenne, hogy dacolva a kegyetlen és zord közép-európai éghajlattal, megóvják az épületet.

Már hallom is a szép és hangzatos védőbeszédet: kevés a pénz, így csak a legszükségesebb munkákat tudják elvégezni. Egy költség-haszon elemzés már ismerő egyetemista azonban rögtön visszakérdez: hogy lehet gazdasági vezető, akinek döntése részben pénzt költenek egy épületre, és az épület állaga nem változik.

Tudom, hogy e rövid cikk még nem lesz elegendő arra, hogy elmozditsanak valakit a fentiekből magára ismer. De remélem, a legszükségesebb intézkedéseket megteszi, hogy ne ázzon be tovább a III. em. I. sz. szoba, s nyugodtan tudják a lakói álmora hajtani fejüket.

Keresztapa (név és cím a szerkesztőségben)

Lapzártaok érkezett a hír, hogy dolgnak a tetőn!...

Liska-vita a tévében

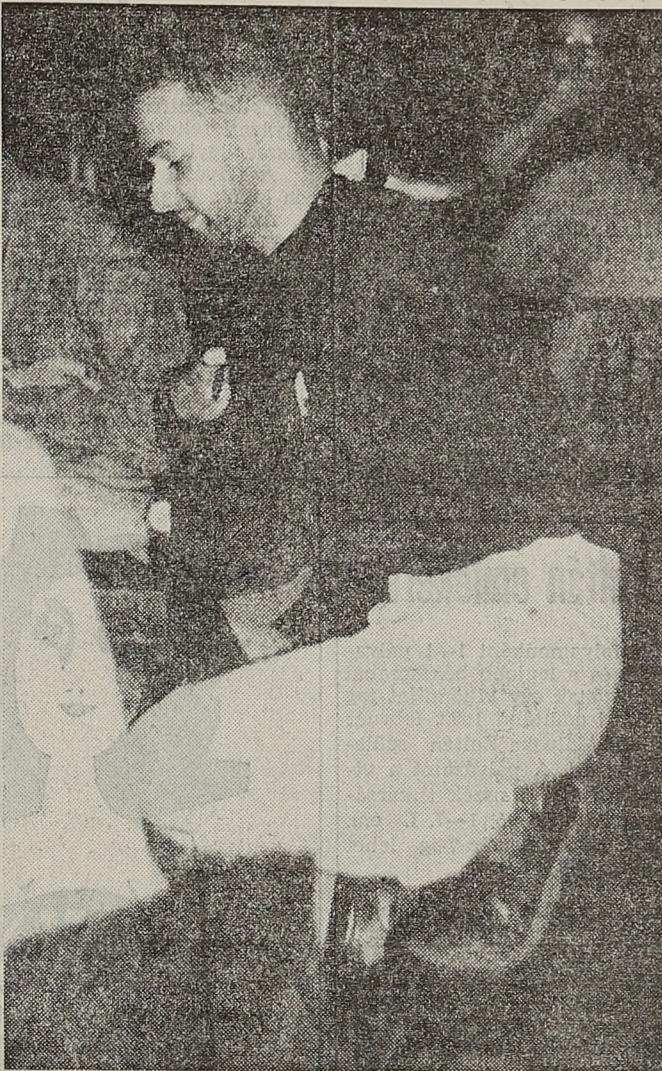
Sokan, nap mint nap bántják igaztalanul a legfőbb magyar nemzeti médiát. Politikai alávétettségéről, szakmai impotenciáról beszélnek. A politikai befolyásosság vádjával foglalkozni sem érdemes, hisz annyira kisszerű és primitív vad ez. Ami pedig a szakmai impotenciát illeti, arra éppen nemrégiben cáfolta a Szabadsgás tér kedves csapata. Történt egyszer, hogy manipulátorok az ominózs Liskavitáról egy kb. 50 perces kocktelt nyomattak a megfáradt publikum örömeire egy hétfői esti rendkívüli órában. A kedves néző pedig, aki bal-szerencsésére az eredeti műsort a helyszínen is élvezhette, olyat láthatott, hogy csak ámul. Nevezetesen, egy picike nőanszról, mondhatnók úgy is, egy mesterfogásról van szó, mely Lengyel László beszéde alatt lett elküvetve. Az átkos rendszerben megszokhattuk, hogy bizonyos elemek arcbereendezése annyira elütött a szóc. display karakterétől, hogy éppen a harmónia megőrzése érdekében fel sem tűnhettek azon. Így előfordult az is, hogy konkrét emberekkel paralel konkrét adások tűntek el, maradtak el és ki, illetve bizonyos szövegrézeket — persze képpel együtt — vágattak ki cenzorok. Ismétlem: ez volt régen. Merőben újszerű viszont az a megoldás, mellyel demokraták kísérleteznek, a jelek szerint sikerrel (a széles körű alkalmazás előtt minden akadály elhárult, kereskedők figyelme!).

Lengyel László Csepeli Györgynek a vállalkozókról szóló ódájára reflektálva, bár látszott rajta, hogy próbálja visszafogni magát, mégis kibukott belőle az a bizonyos „Benső Én” kb. imígyen: „... ránézek Palotás Jánosra és rosszul vagyok...” Szóla a IV., előadóban. De mit mutat a replay a tévében? „... ránézek Jánosra és rosszul vagyok...” Így a hang. És a kép? (Figyelem Lengyel szájmozgását.) „... ránézek Palotás Jánosra és rosszul vagyok...” Nofene. Sok szakértőt-politikust hallva könnyen hallucinál az ember. Noch ein mal. Nem, ez nem tévedés. Miközben Jánost hall fülem, aközben, ill.

egy picivel előtte Lengyel László szegedi ponty módjára egy Palotást is elrebeg csak úgy némán. Szegény Palotás! Ilyen megaláztatást ott, hol leginkább otthon van! Képzeld el mi történik, ha a derek vágó nem elégszik meg a vezetéknev kivágásával, hanem a hangszávrá egy sipoló effektet is rákever. Így P.J., a b...megek, k...anyadok stb. szintjére süllyed. Habár egy valamire való hazai játékfilmben ezeket már néhány év(tized) kimondják. Mindenesetre, szép volt fiúk!

U.i.: A szerző ezennel elhatároja magát azoktól, akiknek a cikk olvasása közben eszébe jut, hogy PJ vezetéknevének kivágása összefüggésben állhat azzal, hogy ő a legnagyobb kormánypárt legnépszerűbb embere, a népszerűségi listák örökös második helyezettje. Ennek a két dolognak hátrémenü összekapcsolása ócska bolesevista trükk.

ALULMŪLHATATLAN

Fotó: Forrai Zsolt

Mér' martad meg magad, Jóska?

Oknyomozó riport

Riportunk képzelt. Valóságos személyekhez, szervezetekhez vagy szervekhez való bármely hasonlóság a véletlen műve lehet csak.

Egyetemünk közéletének enyhén poshadt pocolyájába gigantikus ebihalként robbant be a hír: K. Tapló József hallgató, 481 kitudetés birtokosa, s a halál csókjának várománysa a nagyon magas ösztöndíj eredményhirdetésén különös kegyetlenséggel megmarta magát. Jegyzetfüzetünk, a Makarencóból lopott magnetofon, s egy jó adag Bilagit (a D-i Gyógyszergyár terméke) társaságában eredtünk e háborzongató rémgöny nyomába...

Az Ulászló Kórház egykoron tán fehér folyósóján étterrel vegyül a négy napos hullaszag. Itt a szoba. Kopogunk. Siri csend a válasz. Benytünk...

A látvány leírhatatlan, minden képzeletet felülmúl. Isonzó Mozartkugel lehetőleg ahhoz az iszonyathoz képest, ami szemünk elé tárul. A belső udvarra néző franciaablakon át betüremkedő fény sugar ostromta félhomályos térben élénkdedben az a valami, ami régen talán Jóska volt. A lény titokzatos csövek, kacsák, bilincsek, vastüdők fogságában rándul egyet-egy; pezsivel finoman futtatott, kocsonyaként ránk arcának közepéről mered a semmibe arasznyi kocsonya lógó, kissé viseltes alagú látószerve. (Az ágy melletti vitrinben a D-i Gyógyszergyár számtalan érmet nyert, nemzetközi fesztiváldíjaz termékei láthatók.) A félig nyitott szájból előbb egy különös, nyálkás, kicsiny hullőre emlékeztető valami távozik sietve, majd elbukkan a nedves csillogásában remegő nyelv is. Ó lenne az? — nézünk össze túlvilági tekintettel. S ekkor vesszük észre Jóska híres-hírhedt Manager nvakkendőjét, amely csak rá jellemző. (Mindig azt hittük, csak blöfföl, mikor azt mondta, hogy éjszakára is magán hagyja.) Ennyi fürtelem már a mi menzán edződött gyomruknak is sok. Akaratlanul érezzük a bennünkben megindult irreverzibilis folyamatokat, de hiába, a beavatkozással már elkéstünk... Fél óra múlva térünk vissza megmosakodva.

— Hát szeva? Jóska. Jól nézel ki, de tényleg.
Válasz helyett csupán egy félliternyi nyál buggyan elő.
— Jóska, mi vagyunk itt?
— Jaj!
— Mi vagyunk az első látogatóid?
— Sajnos, nem. Most mentek el a srácok a BOYSEC-től. Ötvenen voltak, amerikai, ausztrál diákok. Buliztunk. Itt gitároztak, táncoltak az ágyamon, a vastüdőm volt a dob, s amikor egy-egy pároska félremonult, beborítottak az ágy alá. A propos, nem sópörnétek össze a szemetet? Meg valamelyikőtök ki-vehetné a fülemből a bennefejtett cinzanos üveget.
(CUPP)
— Jóska, szörnyű volt hallani, mi történt veled. Nem azért, mert mindig egy gennyes féregnek tartottunk, de tényleg. Te, aki a kavarók királya voltál, hogy süllyedhetél ideig?
— Nem tudom, hol kezdjem. Ha köpök, ezek elintéznek. Egye fene, nekem már mindegy. Engem kicsináltak, értitek, ki-

csináltak?! Három éven át első voltam a nagyon magas ösztöndíjasok közül, idén pedig a százötvenegyediként kipottyan-tam.

- Hol tévesztettél utat?
- Nem tudom, nem tudom. Pedig minden olyan szépen indult... Amikor bekerültem az egyetemre — erről is tudnék mesélni... (leghamarabb 1993-ban, a szerk.) — körülnéztem, van-e valami jó kis biznisz. Röhögőgöresöt kaptam, látva a sok bugrist, amint azokban a hatalmas hodályokban (itt Jóska az előadótérre céloz, a szerk.) görnyedeznek mindenféle aszott mandró dumájára fülelve, két óra között meg engedelmesen sorban állnak azokért a rosszul összfűzött lapokért.
- A VAKULA Kiadó féle jegyzetekre, tankönyvekre gondolsz, nemde?
- De igen, köszí. Szóval a NYAJAT láttam ott, értitek, a NYAJAT. Ezeknek fogalmuk sincs a mágikus K+K jelentéséről. Én azonban erre mentem rá. (Józsá a K+K jelentését ismertnek teletézte, Gyengébbek kedvért: kavarás és kapcsolatok.)
- Definiáld, kérlek, a kavarás kifejezést!
- Jól körülhatározható cél(ok)ra irányuló agresszív, dinamikus cselekvés, ahol a célok halmazát pénz, utazások, kitüntetések, ösztöndíjak képezik.
- Képletebe kifejezve?
- Kérlek szépen:

$$C = \frac{Kav \cdot Kap}{T}$$

ahol Kav azt mutatja meg, hogy hány-szor kavart az illető az adott kapcsoltnál; Kap jelentése: hány és milyen erősségű kapcsolattal bír; míg T értelemszerűen azt jelzi, hogy mennyi ideig kavart. Mellest T különben kicsiny volta a legtöbb esetben döntő lehet. Minél magasabb az így kapott mutatószám, annál nagyobb az esély a győzelemre.

- Tehát, ha jól értem, elkezdted keményen tanulni?
- Mit? Hogy tanulni? Ez komoly? Hi-Hi. Ez Jópofa, ez tetszik. Ha-Ha... Huu... Ez k... jó! He-He... Ót perc elteltével... Szóval, én az ún. emberi kapcsolatok (Human Relations) iskolára vettem rá magam. Azonnal beléptem 463 db különféle szervezetbe, mindenképpen a BOYSEC-be, de ezenkívül vezettem 2 szakkollégiumot, és alapítótog voltam másik 13-ban, a híres egyetemi diszkóklub (DKC) alelnöke lettem, tagja voltam non-profit (SG—Generali) és profitorientált (UNIVERSIT-ÁS) szerveződéseknek, sőt érdeket is védtem (Hel-lőzgotóTagozat). S az eredmények nem vártak magukra. Az első félév végén 5001 ponttal abszolút első lettem a nagyon magas ösztöndíj-pályázaton. Összejött néhány külföldi tanulmány-út is — az egyik szellemi fejlődésem szempontjából különösen sikeresnek mondták: hála az ötliteres söröknek, és a sok-sok fünek, sikerült először megvalósítanom Morrison programját: áttörtem a másik oldalra. De legnagyobb sikeremnek mégis azt tartom, hogy a vállalkozómból — bálbányaként, boes, bálbányaként — elsőként vihettem táncba Palotás Jánost.
- Most a hollywoodi karrierfilmek logikáját követve, térjünk át pályád leszálló ágára!
- Nem lassú hanyatlás volt ez, hanem hirtelen buk-fenc a mélybe. Tudjátok, a Human Relations világának saját logikája van. Amíg betartod a játékszabályokat, tiéd minden. GYVOSZ-elnökök miniszterelnöke, sőt a legújabb hírek sze-

XX. századi mozgalom

Taizé egy jó hely

Ökumenikus tábor

Miert nincs több piszkos edény? E világrengető kérdés Taizében hangzott el, mosogató után.

Hogy mi az a Taizé? Egy falu Franciaországban, ahol ötven éve, a háború alatt letelepedett valaki, és tette a dolgát. Egy szerzetessé-közösség központja, amely a világ legkülön-bözőbb tájain van jelen. Egy zarándokhely, ahol évente több tízezer fiatal, és idősebb fiatal keresi hite forrásait. Szóval egy jó hely.

Mi november első hetét töltöttük ott, az alkalom majdnem véletlenül adódott. Két lány lemaradt a nyaranta rendszeresen járó buszról, talált egy másikat, azután találta hozzá 35 embert. És mentünk.

Bennem Taizéből képek sorozata maradt meg. A középkori táj, amin időnként átvillan a TGV. A falu min. 800 éves temploma, körül-ötötte temető. Barakkjainak, egerekkel. A hatalmas, fából összetákolott templom. Kívülről igen rémisztően hat, belül fantasztikus hangulata van. A templom alatt a legkülönfélébb vallások kápolnái. Barátaim egy indiai által celebrált misét ülték végig. A katolikus kápolnában volt egy magyar sarok. Stílusában nagyon nem illett oda, de nagyon jó, hogy ott volt.

A napi háromszori szertartás. Most, novemberben elég kevesen voltunk, így még a templom hátsó részét is lezárták. Nyáron állítólag csak külön sátrakban fér el a tömeg.

A liturgia egyébként nagyon érdekes volt. Ha felsorolom, hány vallás, elemeire utalt, olvasóim valami óriási zűrzavarra fognak gondolni. Pedig nagyon egységes volt az egész. Maga a templom csupasz falaival protestáns ikonok reprodukciói. Festett üveglablakok. Kerestény oltár, vele szemben állványra tett Biblia, és gyertyatartó idézte a zsidó gyökereket. Székek, padok nem voltak, csak néhány ülő-sámli, ami hatalmas tér érzetét keltette, akár egy iszlám mecsetben. A templomban egyébként le kellett vetni a cipőt, ugyancsak az iz-lámra utalásként.

A szertartás reggelente katolikus Eucharisztia, délben, este Istentisztelet. El lehetett elmélni az ökumenén, a vallások közeledését hirdető XX. századi mozgalom. Azt hiszem, az ökumené alapja annak fölismerése, hogy egy vallás lényege nem a szavakban, hanem egy annál sokkal mélyebb hitben van. Ebből nem következik az, hogy ha valaki — szerintem — tévesen ítélt pl. Máriáról, akkor én ezt katolikusként el tudom fogadni. Az viszont igenis következik, hogy én ennek az embernek a hitét szerintem téves nézeteivel együtt is tisztelni fogom. És megpróbálom tisztázni, mi is az, amiben nem állunk messze egymástól.

Taizében persze nem csak elmélni lehetett. Hanem mosogatni is. Csak a vicc kedvéért összeszámoltam, hányféle nyelv mondat-tai úsztak a mosogatólemben. Német, angol,

francia, lengyel, orosz, magyar. És persze kézláb. Nekem azt kellett egy németnek elmondani, hogy majd én lekapszom a villanyt. Alkotásom: „Ich mache Licht, aber... ich mache nicht Licht.”

Arcok. A lány, aki elment közülünk a csend-csoportba. Egy héti csendben volt. Köszöni azért szabad volt neki. Pedig, hogy örültem, amikor visszaközött! Azt hittem, lebu-kott.

A lány, aki fogadott minket. Magyar, tavaly ment Taizébe. Azt mondta, ő most egy évig marad. Bármilyen munkát megcsinál. Egy-szer Irországba küldték, hogy Magyarországról beszéljen. Párizsban minden cuccát ellop-ták. Az úti okmányok azonban nála maradtak. Így aztán ment. Ez volt a dolga.

A két kanadai francia srác. Nagyszerűen gitároztak. Mondtuk nekik, jöjjenek velünk, Magyarországra. Egyikük jött. A napokban láttam a Mártírok útjai templomban.

Misi, ő egy egyéniség. Vasúti hegesztő, csak magyarul beszél. Ehhez képest ő szedte össze a legtöbb külföldi barátot. Voltak azért nagy húzásai is. Előbb egy orosz előtt szidta a szov-jet hadsereget, majd egy litván előtt dúdolta a szovjet himnuszt. „Az ember nem attól ember, hogy soha nem bukik el, hanem, hogy mindig talpra áll.” — mondta. Meg azt is, hogy a templomban megérezte, milyen kicsi a Misi.

A floridai lány. Jött velünk szemben az úton. Misi mondta, kínáljam meg csokival. Tényleg, mi másra jó a csoki, mint hogy a szembejövőköt megkínáljuk vele? A lányból valami hihetetlen életerő sugárzott. Kabátján hőmérő (Fahrenheit, Celsius), arcán állandó nevetés. Mindenkiere nyitott volt.

Két lyoni srác. Hétfőre ugrottak le. Nekik Taizé a szomszédság.

A Leverkusenben élő lengyel lány. Akkor ismertem meg, amikor duzzadó önbizalommal német csoportba ültem bezzárodni, óriási máz-limra ő tudott oroszul.

Mindenkit úgysem tudok felsorolni. Pedig csak 70-en voltunk. Azt hiszem, a nyári ezrek-nek is megvan a maguk varázsa. Azért még valamit megemlítek. A soknyelvűséget. A templomban énekeltek daloknak 6-7 nyelven volt szövege, sok helyen a magyar is ott volt. És egyszer az egész templom magyarul éne-kekte, hogy Áldott légy, Uram. A nyomtatvá-nyok is megvoltak magyarul. Jól esett. Tudom, hogy Európa emlegetéséért 200 forintot kell fizetni, de itt egy egész világra nyitott európai közösség tagjának éreztem magam. Ehhez tar-tozték, hogy a taizéi közösség minden év végén világtalálkozót szervez valahol. Az idei Bu-dapesten lesz. Kb. 80 ezer éneklő örültét vá-run-k. Ha be akarsz közlülük párat fogadni, még nem késztél el valamelyik plébánián je-lentkezni!

Harmai Gábor

Lolka és Bolka

A szerzők ezúton mondanak köszö-netet a D-i Gyógyszergyár, vala-mint az Ulászló Kórház egész kollektívájának támogatásáért: ál-ribort sohasem készíthetett volna el. Ulászló Kórház: A halál, mely iga-dozatkész munkájuk nélkül ez a zán közel áll Önhöz!

Sporthírek

Véget ért a Kínzsi teremfoci-bajnokság őszi fordulóját. A csoportok végeredménye az alábbi:

A CSOPORT				
1. Vörös Csepel	6	1	—	18-7 13
2. TEK	5	2	—	19-0 12
3. Rex	4	1	2	15-8 9
4. Ballbreakers	4	—	2	14-14 8
5. AIESEC Pírók	3	—	4	13-15 6
6. Tarkarét	2	1	4	4-14 5
7. Tarkarét Fellángolás	1	1	5	10-17 3
8. LS-Attack	—	—	7	4-24 0

B CSOPORT				
1. Flórák	6	—	1	16-2 12
2. Világvilág	5	2	—	15-3 12
3. Berliner SC	4	1	2	16-10 9
4. Kammermann's	3	1	3	11-12 7
5. Flamengo	3	1	3	9-11 7
6. Azzurí Udtelek	2	1	4	12-17 5
7. Fekete Hangyálok	1	—	6	8-16 2
8. Szbornaja	1	—	6	9-25 2

C CSOPORT				
1. B. V. G.	5	1	—	20-3 11
2. Törökcs	4	—	2	15-15 8
3. Champions	3	1	2	17-9 7
4. FC Hanyatlás	3	1	2	13-9 7
5. Ibrice	2	2	2	15-11 6
6. Dalmát EB	—	2	4	5-22 2
7. Brothers	—	1	3	5-21 1

D CSOPORT				
1. Vaktyúk	4	2	—	15-5 10
2. Bizakodunk	4	1	1	10-5 9
3. Belfegor	3	2	1	11-7 8
4. Kampec Dolores	2	1	3	6-7 5
5. Sótartó	1	2	3	8-7 4
6. Beer Boys	1	2	3	6-12 4
7. Le Fogyl	1	—	5	2-12 2

Valamennyi csoportból az első négy helyezett jutott a februárban kezdődő rájátszáshoz. A részletes sorsolás a tornaterem melletti falújságon lesz olvasható.

VÉGRE NYERTÜNK!

A műszakis jégnapon egy megsemmisítő 2:1-es arányú évek óta tartó sikertelenségi vereséget mért a nagy sorozat szakadt meg. A Bencze Varga-Fehér, Murár-Kardos, Horváth, Lovász felállású néhány óra alatt összeverebült Kőzgasz-jégkorongcsapat

Teljes siker!

Csapatunk mindegyike továbbjutott a magyar egyetem-főiskolák országos bajnokságának őszi fordulójából. A labdarúgók a SOTE csapatát búcsúztatták el. Az otthoni meccset 2:1-re nyertük meg, nyolc idegenben is nyerni tudtunk idegenben az ellenfél házbírójának minden igyekezte ellenére 0:0-t játszottunk, s ezzel továbbjutottunk. A csapat összeállítását a következő volt: Borók — Szalát, Murár, Fazekas, Kőkény — Takács (Huth), Koltai, Jávorka, Márta (Kammermann) — Gazdi K. (Pap), Tráj. Góllövők: Takács, Tráj.

Női röplabdásaink — Karsai, Kovács, Herke, Ory, Horváth, Recska; csere: Gerendás, Palásti, Verebély Zs., Belzésényi Rontó — összeállítású csapata a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola csapatát búcsúztatta. A hazai 3:0 (4, 9, 14) arányú győzelem után a lámeccset 2:1-re nyertük meg, nyolc idegenben is nyerni tudtunk idegenben az ellenfél házbírójának minden igyekezte ellenére 0:0-t játszottunk, s ezzel továbbjutottunk. A csapat összeállítását a következő volt: Borók — Szalát, Murár, Fazekas, Kőkény — Takács (Huth), Koltai, Jávorka, Márta (Kammermann) — Gazdi K. (Pap), Tráj. Góllövők: Takács, Tráj.

Női röplabdásaink — Karsai, Kovács, Herke, Ory, Horváth, Recska; csere: Gerendás, Palásti, Verebély Zs., Belzésényi Rontó — összeállítású csapata a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola csapatát búcsúztatta. A hazai 3:0 (4, 9, 14) arányú győzelem után a lámeccset 2:1-re nyertük meg, nyolc idegenben is nyerni tudtunk idegenben az ellenfél házbírójának minden igyekezte ellenére 0:0-t játszottunk, s ezzel továbbjutottunk. A csapat összeállítását a következő volt: Borók — Szalát, Murár, Fazekas, Kőkény — Takács (Huth), Koltai, Jávorka, Márta (Kammermann) — Gazdi K. (Pap), Tráj. Góllövők: Takács, Tráj.

A TANSZÉK

Írta: Böhm, Sümeghy, dr. Mágénheim és Józsi.
Történelk: 1991-ben, a Mintagazdaságtan tanszéken.

(Az előző rész tartalmából: A BAJ-SZER védelm és a tévében is szerepel. A költségvetés a tudományos életben próbálja ki a fiskális restriktiót. Vezér Károly belesül a nyakkendőkörtésbe és az ünnepi beszéde. A görbeanyag redundáns és nehéz.)

(Sallai Józsefet többen várják a tanszéki titkárság előtt.)

Futrinka Tamás: Jó, hogy jössz, Józsi. Sörözni menjünk vagy moziba?

S. J.: Mindkettőt nem lehet? Lenne öt percem rá együttvéve. Le kell még futtatnom a programcsomagot, amit most sikerült lelopnak a kibernetikáról.

F. T.: Felejtél el az egészet! Bombameglepetésünk van a számodra. Mindent lezártunk, a számítógépes szobából még a vírusokat is kiürítettük.

S. J.: Ugyan, várjátok meg. Legalább a szokásos telefonjaimat hadd bonyolítsam le!

Körös Béla: Mennünk kéne. En sem tudtam egyetlen fénymásolatot sem készíteni, teljesen feleslegesen jöttem át a bankból. Már senki sincs itt. Egri Attila is ragaszkodott hozzá, hogy marad, aztán mégis a City Grillbe vitte a hallgatóit zéhat írni.

Futó Péter: Azért mégiscsak furcsa, hogy a tornatermet itt mellettünk nem ürítik ki. És ha egy medicinlábába rejtették a bombát?

K. B.: Ez semmi. Egri Attila mesélte, hogy a Horiból a Lingva Intézetet kiköltöztették, de őket, akik ugyanabban az épületben a kollégiumban laknak, békén hagyják. Feltéve, hogy nem az utcáról akartak visszamenni, mert azokat nem engedték már be.

S. J.: En úgy látom, hogy tényleg csak a portások maradhattak az épületben. Hogy mi értelme van őket tényleg benthagyni?

F. T.: Azt hiszem, a további fenyegető telefonokat kell várniuk.

F. P.: Most látom Drótát a Számadés tanszékéről. Valami öt cekkert cipelt hazafelé, vitte a fél irodáját. Szegény

a nagy kapkodásban összetörte a hamutálját. Azt mondta, az épületet nem sajnálna, de hol vesz még egy ilyen tálkát?

K. B.: En tudom, miért van ez az egész. Vagy a Marx-szobor, vagy a Huszszain-kiállítás miatt. De az biztos, hogy ilyen a mi időnkben nem volt!

(Doy Endre békésen üldögel szobájában. Kicsapódik az ajtó és beviharzik Egri Attila demonstrátor. Kezében fűze, valamit mormol.)

D. E.: Jó napot, Attila, azt hiszem eltévesztette az ajtót. De meséljen, hogy van?

E. A.: Pjotr Pérvij hárásóznál átszátalosty rosszúli i táncválá répká cmákom.

D. E.: Tesséék?

E. A.: A, jó napot Bandi bácsi! Maga, hogy kerül ide? Egyébként a nyelvi szigorlatomra készülök.

D. E.: Az derék. És mikor lesz?

E. A.: Talán holnap. DE még a Lingva tanszék sem biztos benne igazán.

D. E.: Ahhoz képest eléggé az elején tart!

E. A.: Ne aggódjon, Bandi bácsi. Idén különböző kategóriákban lehet indulni. Van nekik akik a magyart csak törve beszélik, van a profi csoport, van egy szép-időnk-vanma csoport, vannak a betűfelismerők, és vannak a né-mák. Egyikbe csak beférek?

D. E.: Önbizalma azért van!

E. A.: Hallja! A mai időkben az a lényeg, hogy az ember el tudja adni magát. En is szoktam néha tolmácsolást vállalni. Most éppen egy nyelviskolát szervezek. Ha sikerül, most megkapom a papírt is az angol szigorlatomról, aztán jöhetnek a kuncsaftok.

Legközelebbi számunk 1992. január 29-én jelenik meg.

Terepgyakorlatosok figyelem!

Ismét megrendezésre kerül a téli társadalomkutató terepgyakorlat 1992. január 30.—február 8. között. A különböző felsőoktatási intézmények hallgatóiból szerveződő 4-6 fős csoportok, e 10 napot egy-egy magyarországi településen (pl. Vasvár, Tapolca, Mór, Fót, Buják, Magyarkeszi, Ózd, Oroszlány stb.) töltve, lehetőséget kapnak a gazdasági és társadalmi folyamatok feltérképezésére, a helyszínen gyűjtött tapasztalataikról írásos beszámolót készítenek.

Néhány példa a vizsgálható témákra: a szociális ellátás változása a települési önkormányzatok megalakulása óta,

a munkahelyteremtés és a kisvállalkozások esélyei, az önkormányzatok és a közoktatás, a falusi turizmus feltételei, gazdasági válságkezelő-programok és a közvélemény. Jelentkezni lehet a közművelődési titkárságon és a társadalompolitika tanszéken (Fővám tér 8. III. emelet 353., és II. emelet 275. szoba).

1991. december 20-ig.

Az érdeklődőknek szívesen adok további felvilágosítást a gyakorlat tartalmáról, választható helyszíneiről.

Várjuk jelentkezésüket!

Deák Zsuzsa
Társadalompolitika tanszék

Alapítvány Matuska Zoltán emlékére

Az alapítvány kuratóriuma ezennel pályázatot ír ki a nem budapesti I., II., és III. évfolyamos hallgatók számára.

A kuratórium az alábbiak szerint rangsorol: első felévi tanulmányi eredmény (50%), 5-15 oldalas pályamunka (35%), szakmai közösségi munka (15%).

Évfolyamonként 1-1 pályadíjat és a legjobb bekéscsabay pályázónak egy különdíjat fog a zsűri odaítélni 1992. február 17-én, Matuska Zoltán születésnapján. A pályázatot a világgazdasági tanszék titkárságán (Kínzsi u. 1-7. I. em. 151.), 1992. február 7-ig lehet benyújtani.

Az Alapítvány Kuratóriuma

D. E.: DE hiszen maga végig oroszul beszélt!

E. A.: Tényleg? Nahát, maga minden részletet észrevesz, Bandi bácsi! Azt nem tudja véletlenül megmondani, hogy mikor lesz a szóbelim?

D. E.: Még nem jelentkezett?

E. A.: Már hétszer. A lingvasók nagyon egyszerűen oldották meg a szigorlatra jelentkezést. Kitétek egy papírt a hirdetőtáblára, és mindenki felírhatta a nevét. Csak az a hátránya van meg, hogy a papírokat egyszerűen letépték valami huligánok, vagy aki már nem fért fel valamelyik napra.

D. E.: De aki már egyszer feliratkozott, az most mit csinál?

E. A.: Az meglepődik, hogy amikor megy, akkor nem megy.

D. E.: És mondja, Attila, mi lesz, ha mégsem sikerül?

E. A.: Akkor sincsen semmi probléma. Újra megyek februárban.

D. E.: De hát addigra nem lehet megtanulni angolul!

E. A.: Majd átnézem a jó szój on ombre színszere kezdetű skót népdalocskát. Egyébként is mindenkinek így a legjobb, mert májusban már a reformfélé szigorlatok lesznek in modul szísztem — figyél, Bandi bácsi? — és akkor nagy kavardás lenne. Egyébként nem volna kedve egy kicsit velem beszélgetni?

D. E.: Szívesen. What's your name?

E. A.: Izé... lehetne egy picit lassabban még egyszer?

(Vezér Károly az új irodában beszél kollégáival. Ott van Futrinka, Kút Gizsi, S. Neky, és az újonnan belépő Vidék Lajos.)

V. K.: Most, hogy végül is, többéves húzavona után végre megkaptuk a volt pártirodák felét, azt hiszem, a mi kerületünkben is kiteljesedett a rendszerváltás.

K. G.: Azért a hirdetőtáblán még ki kell cserélni a feliratot. Ott ugyanis még az van, hogy MKKE MSZMP BIZOTTSÁGA.

V. L.: Ha már erről esik szó, hadd említsem meg, hogy

a bérosztályon, mikor a papírjaimat Intézték, alig találták meg a megfelelő fájljokat, mert ott még Szocialista Mintagazdaságtan tanszékként vagyunk bejegyezve.

V. K.: Az iskoláját. Pedig már akkor megváltozott a tanszék neve, amikor én lettem a tanszékvezető.

S. NI.: Pedig te még a pártállamban lettél tanszékvezető.

V. K.: Ezt most miért mondd?

S. NI.: Gondolom, nem halod elégszer.

F. T.: En meg azt hallottam az Öcsitől, hogy a hallgatói irodákba még mindig heti rendszerességgel érkeznek különböző levelek és územ lapok Horváth Gyula KISZ-titkár nevére.

K. G.: Mégiscsak jó gondolat, hogy egyszerre mindenkinek fölmondanak. Mindenki egyszerre pályázik, és mindenki tiszta lappal indul. Persze csak az oktatók, ha jól tudom.

S. NI.: Ugyan kérlek, az egész csak azért van, mert nem tudják kijelölni, hogy ki legyen benne a leépítendő tíz százalékban.

V. K.: Az a szerencsénk, hogy nem vagyunk ágazati tanszék, mert akkor aztán végünk lenne. Kivéve persze, ha jönne egy jól időzített telefon Washingtonból. De hát sajnós a mi tanszékünkéről még nem volt rektor. Így hát se születésnap dárídó, se mentőtelefon.

F. T.: Szerintem az, hogy a Lajos végre beléphetett a tanszékre, az igen azt jelzi, hogy van változás. Mert, ha jól tudom, négy évvel ezelőtt azért nem jöhetett ide azonnal a diploma után, mert kettesre szigorlatozott mintagazdaságtanból.

V. L.: Ugyan, nem kell ezzel már foglalkozni. De most már azt is tegyük hozzá, hogy Körös Béla adott kettest, aki akkor párttitkár volt.

V. K.: Vagy úgy, annak biztos politikai okai voltak.

V. L.: Természetesen. Mi más lehetett volna?

V. K.: Spongyát rá! Fő, hogy vége a száműzetésnek, Lajos. Ez lesz az asztalod.

Konferencia a munkanélküliségről

A Rajk László Kollégium december 12-én és 13-án délután 2 órától konferenciát rendez a munkanélküliségről. A konferencia helyszíne a kiállítóterem. Tervezett előadók:

LAKI LÁSZLÓ: Az önkormányzatok és a munkanélküliség. **MATORITZ ANNA:** A munkanélküliség kialakulása Magyarországon. Az önkormányzatok és a munkanélküliség.

FAZEKAS KÁROLY: Mi a különbség az aktív és passzív foglalkoztatáspolitikák között?

KÖLLŐ JÁNOS: A munkanélküliség mérése és a munkaerőpolitika kialakítása: a liberális minimum.

BAGÓ JÓZSEF: Mit tehet a Munkaügyi Minisztérium?

HALPERN LÁSZLÓ: A munkanélküliség következményei a gazdaságpolitikában.

LAKI TERÉZ: A munkanélküliség szociológiai vonatkozása. **GÁBOR R. ISTVÁN:** A munkanélküliség néhány elméleti vonatkozása

SZÉKELY VINCE: Egy munkanélküli lelkivilága, avagy így látja egy gazdaságpszichológus.

Pályázati felhívás!

A Jász-Nagykun Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője pályázatot hirdet nyomozói, vizsgálói beosztásra, végzős hallgatók részére.

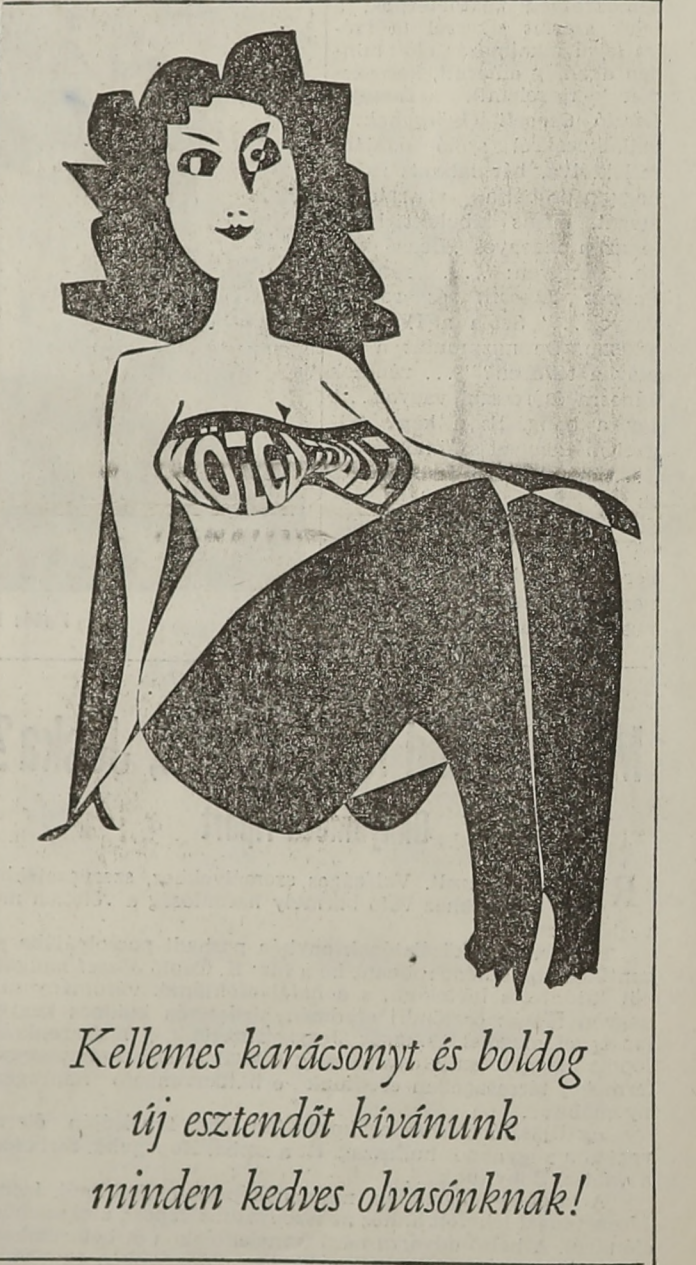
Pályázati feltételek: — egyetemi (főiskolai végzettség); — egészségsügyi alkalmasság; — sorkatonai szolgálat teljesítése. A felvétel elbírálásánál előnyben részesülnek a megyében lakók, vagy itt letelepedni szándékozók.

Az első évfolyamot — eredményesen elvégzett hallgatókkal — a fenti feltételek mellett

tanulmányi szerződést kötünk, a hatályos rendelkezések alapján, (melyet a Belügyi Közlöny II. évfolyam, 19. száma tartalmaz).

A pályázattal, illetve a felvétellel kapcsolatban bővebb tájékoztatást írásban, vagy személyes érdeklődés esetén a megyei rendőr-főkapitányság személyzeti osztály vezetője ad.

Cím: 5002 Szolnok, Baross u. 39.
Jász-Nagykun Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság

Kellemes karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk minden kedves olvasónknak!

A Közgáz DiákCentrum következő műsora december 13-án, pénteken este 20.00—02.30-ig: koncert: a *Skorpió együttes*; non-stop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: *Fekete mágia* (am. krimi, fsz.: *Martin Sheen, Helen Shaver*), *Nagy durranás* (am. vígjáték, fsz.: *Charlie Sheen, Valeria Golino, Lloyd Bridges, Cary Elwles*) (TOP GUN-paródia); casino; teaház; salátabár; jégkrémbar; koktéllár.

A Közgáz DiákCentrum műsora december 20-án, pénteken este 20.00—02.30-ig: Karácsonyi Buli. Koncert: a *Bikini együttes*; non-stop funky and soul disco (d. j.: *Szeles Tibor*); mozifilmek: *Irány Colorado!* (am. vígjáték), *Tűzmadár* (am. kommandós akció-

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Felolós szerkesztő: Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest
IX. Fővám tér 8. 1093

Telefon: 112 4548
Kiadó: BRTF

6105. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felolós vezető: dr. Csöndes Zoltán
vezérigazgató
ISSN 0230-7529